

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Mgr. Václav Malý

Vojenská policie v přípravném řízení

**Úprava v obecně závazných a vnitřních
předpisech**

Rigorózní práce

Pověřený akademický pracovník: JUDr. Rudolf Vokoun, CSc.

Tematický okruh: Trestní právo

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 23.12.2018

Prohlašuji, že jsem předkládanou rigorózní práci vypracoval samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 247 897 znaků včetně mezer.

Mgr. Václav Malý

rigorozant

V Praze dne 23.12.2018

Poděkování

Chtěl bych poděkovat Odborné škole Vojenské policie, jmenovitě JUDr. Jaromíru Bačovskému, a dále Hlavnímu velitelství Vojenské policie, zejména paní mjr. Ing. Lence Haberové, MBA a panu plk. Mgr. Bc. Janu Šmídovi za poskytnuté informace a ochotnou spolupráci při vytváření této práce a v neposlední řadě JUDr. Rudolfu Vokounovi, CSc. za cenné a ochotně poskytnuté rady, které svým rozsahem dalece předčily moje očekávání.

Obsah

| | | |
|----------|---|-----------|
| 1 | Úvod | 14 |
| 2 | Základní pojmy | 17 |
| 2.1 | Vojenská policie | 17 |
| 2.2 | Trestní řízení..... | 18 |
| 2.3 | Přípravné řízení | 19 |
| 2.4 | Orgány činné v trestním řízení..... | 22 |
| 2.5 | Policejní orgány | 23 |
| 2.6 | Vyšetřovací orgány | 25 |
| 3 | Právní zakotvení | 26 |
| 3.1 | Obecně závazné předpisy a vnitřní předpisy | 26 |
| 3.2 | Nadzákonné předpisy..... | 26 |
| 3.3 | Zákony | 27 |
| 3.4 | Podzákonné předpisy | 28 |
| 3.5 | Vnitřní předpisy..... | 29 |
| 4 | Historický základ | 30 |
| 4.1 | Do roku 1991 | 30 |
| 4.2 | Od roku 1991 do roku 2013..... | 31 |
| 4.3 | Od roku 2013 do současnosti..... | 33 |
| 5 | Vojenská policie jako policejní orgán | 34 |
| 5.1 | Působnost VP | 34 |
| 5.2 | Příslušnost pověřených orgánů VP | 41 |
| 5.3 | Činnost při dožádání PČR..... | 43 |
| 5.4 | Spory o příslušnost..... | 43 |
| 5.5 | Povinnosti VP jako policejního orgánu..... | 45 |
| 5.6 | Oprávnění a činnost VP jako policejního orgánu..... | 49 |
| 5.7 | Způsob provádění úkonů VP | 66 |
| 5.8 | Skončení prověřování..... | 72 |

| | | |
|-----------|---|------------|
| 5.9 | Prověřování trestných činů vojenských policistů..... | 73 |
| 6 | Vojenská policie jako vyšetřovací orgán | 79 |
| 6.1 | Působnost VP jako vyšetřovacího orgánu..... | 80 |
| 6.2 | Povinnosti VP jako vyšetřovacího orgánu | 82 |
| 6.3 | Oprávnění VP jako vyšetřovacího orgánu..... | 83 |
| 6.4 | Způsob provádění vyšetřovacích úkonů | 89 |
| 6.5 | Skončení vyšetřování..... | 90 |
| 6.6 | Vyšetřování trestných činů vojenských policistů | 90 |
| 7 | Aktuální stav | 92 |
| 7.1 | Organizace..... | 92 |
| 7.2 | Personální zdroje..... | 94 |
| 7.3 | Finanční zdroje..... | 97 |
| 7.4 | Materiální zdroje | 100 |
| 8 | Kriminalita šetřená Vojenskou policií a její další činnost | 101 |
| 9 | Mezinárodní porovnání | 104 |
| 9.1 | Německo..... | 104 |
| 9.2 | Rakousko | 105 |
| 9.3 | Polsko..... | 106 |
| 9.4 | Francie | 106 |
| 9.5 | Ruská federace..... | 107 |
| 10 | Úvahy de lege ferenda | 109 |
| 10.1 | Návrh novely zákona o Vojenské policii..... | 109 |
| 10.2 | Vlastní úvahy de lege ferenda..... | 114 |
| 11 | Závěr | 121 |
| | Seznam pojmů a zkratk | 122 |
| | Použité zdroje | 123 |
| | Monografie | 123 |
| | Články..... | 123 |
| | Judikatura | 124 |

| | |
|-------------------------------|------------|
| Internetové zdroje..... | 127 |
| Právní předpisy | 129 |
| Vnitřní předpisy VP | 130 |
| Ostatní zdroje..... | 131 |
| Seznam grafů a tabulek | 133 |

1 Úvod

Prvotní zájem o téma této práce ve mně, jako vojákovi v aktivní záloze, vzbudilo absolvování přijímacího řízení k aktivním zálohám VP. Když jsem se při přípravě na toto přijímací řízení snažil najít ucelené informace o VP, zjistil jsem, že zde chyběla jakákoliv práce, která by se VP komplexněji zabývala. Výjimkou byla publikace JUDr. Ladislava Dolejšího *Vojenská policie: 1991-2006*, která však nereflektuje vývoj VP po roce 2006 a je svým rozsahem velmi omezená. K dohledání bylo i několik závěrečných prací absolventů různých českých vysokých škol, které se však VP věnují pouze okrajově, či jej sice mají jako hlavní téma, avšak nepřinášejí žádné další informace oproti publikaci JUDr. Dolejšího. Mě však, jako studenta právnické fakulty, zajímala VP především v souvislosti s trestním řízením. O tomhle tématu toho bylo zpracováno ještě méně než obecně o VP. Publikace, která by se komplexně zabývala VP v přípravném řízení chyběla zcela.

Přitom je toto téma bezpochyby důležité. VP je klíčovým orgánem pro šetření trestných činů spjatých s AČR či MO. Na jejich účinném zjišťování a potrestání pachatelů těchto trestných činů je nezpochybnitelný společenský zájem. V dnešní době je navíc posílen jak současnou bezpečnostní situací, s čímž souvisí i zvyšování výdajů MO, tak stíny případů korupce z minulosti, které dodnes nejsou uspokojivě vyřešeny. Právě VP je klíčovým orgánem pro řešení kriminality v ozbrojených silách.

Postavení VP v přípravném řízení zásadně proměnila novela TŘ provedená zákonem č. 150/2016 Sb. V letech 2016 a 2017 byla navíc projednávána novela ZVP, která sice nebyla ve funkčním období uzákoněna, ale je pravděpodobné, že její návrh bude opět Poslanecké sněmovně předložen.¹

První a dosud jedinou prací, která se těmito novelami a obecně postavením VP v trestním řízení zabývá je moje diplomová práce z roku 2018 nazvaná *Právní úprava Vojenské policie v přípravném řízení*. Již při psaní uvedené diplomové práce jsem si uvědomoval, že právní postavení VP záleží ve velké míře na konkrétním výkladu a aplikaci právních předpisů. Takový výklad a aplikace je pak v praxi VP často prováděna prostřednictvím vnitřních předpisů VP. Narazil jsem na zjevné nesrovnalosti mezi právními předpisy a informacemi vycházejících z vnitřních předpisů. Vnitřní předpisy VP mi však v době psaní diplomové práce nebyly přes opakované žádosti poskytnuty, a tak jsem je nemohl v diplomové práci použít. Mým žádost nakonec vyhověla až Odborná škola Vojenské

¹ Více k tomuto tématu uvádím v 10. kapitole této práce

policie a vybrané vnitřní předpisy mi poskytla. Stalo se tak však až po obhájení diplomové práce.

Studium vnitřních předpisů VP mě utvrdilo o jejich důležitosti pro celistvé porozumění právnímu postavení VP v trestním řízení *de lege applicata*. Nazírání na právní postavení pouze skrze obecně závazní právní předpisy nabízí pouze pohled *de lege lata*, který však pro porozumění reálnému stavu není plně dostačující. Mezi tím, co právo jest, a mezi tím, jak se právo prakticky užívá, nastávají totiž v praxi menší či větší rozpory. Na takové rozpory, tedy na nesprávnou aplikaci právních norem, jsem narazil právě při studiu vnitřních předpisů VP. Zároveň mi jejich studium přineslo ucelený obraz o praktickém fungování VP. Některé svoje původní závěry jsem tak musel přehodnotit, jiné se mi naopak potvrdily.

Rozhodl jsem se tedy zásadně rozšířit a přepracovat svoji diplomovou práci a prostřednictvím důkladné analýzy vnitřních předpisů VP podat ucelený pohled o právním postavení Vojenské policie v přípravném řízení. K tomuto tématu totiž stále chybí odborné zdroje a specifická judikatura, a přitom úloha a postavení VP dnes nabývá na významu.

Cíle, kterých chci v této rigorózní práci jsou tak následující. Hlavním cílem je podat o právním postavení VP ucelený přehled, tj. nejen popsání stavu *de lege lata*, jak se jeví z obecně závazných právních předpisů, ale i stavu *de lege applicata*. Ucelenost zároveň znamená uvedení jak obecností, v kterých se VP od jiných policejních či vyšetřovacích orgánů neliší, tak především upozornění na specifickosti VP. Tento přehled podám v souvislostech. Pojednám tudíž i o historickém vývojem VP, jejím aktuálním stavu, porovnáím její postavení s obdobnými orgány v zahraničí, a poukážu na relevantní judikaturu. Zároveň tato práce musí přispět ke zlepšení aktuálního stavu. Upozorním tedy na případné vady v aplikaci právních norem a navrhu, jak vadné aplikaci zamezit. Zároveň navrhu i zlepšení aktuální právní úpravy. Návrhy *de lege ferenda* budou tvořit podstatnou část práce. Shrnu-li cíle této práce do jedné věty, jsou jimi důkladný popis právního postavení VP *de lege lata* a *de lege applicata* a jeho racionální vylepšení prostřednictvím návrhů *de lege ferenda*.

Na začátku práce objasním pojmy, které jsou pro tuto práci stěžejní, a obecně o nich pojednám. Půjde především o pojmy jako VP, trestní řízení a policejní orgán. Následně nastíním předmětnou právní úpravu a historický vývoj VP. Poté bude následovat již hlavní část práce, a to samotný rozbor postavení VP v přípravném řízení. To znamená postavení VP jako policejního a vyšetřovacího orgánu, tak jak vyplývá z obecně závazných předpisů a z vnitřních předpisů. Po tomto rozboru a se budu věnovat

aktuálnímu stavu VP a její činnosti a porovnáám její postavení s obdobnými orgány ve vybraných zemích. Na závěr budou následovat návrhy na řešení problémů, zjištěných v předešlých částech práce.

2 Základní pojmy

2.1 Vojenská policie

VP je samostatným subjektem veřejné správy zřízeným zákonem, na jehož základě vykonává činnosti k zabezpečení záležitostí veřejného (celospolečenského) zájmu. Je to vojensky organizovaný a vojáky tvořený ozbrojený sbor. Organizačně je přímou součástí MO a ministři obrany je přímo podřízeni.

Důležitý je vztah VP k ozbrojeným silám. Budeme-li aktuálně účinnou právní úpravu interpretovat úzce, pak VP není součástí ozbrojených sil České republiky, neboť ty jsou tvořeny AČR, Vojenskou kanceláří prezidenta republiky a Hradní stráží². Ve VP však přesto působí vojáci z povolání. Obdobně je na tom také Vojenské zpravodajství, které rovněž není součástí ozbrojených sil.

Při tvorbě právních předpisů nebylo postavení VP v systému, ať již ozbrojených sil nebo bezpečnostních sborů či orgánů veřejné správy, zohledňováno. Proto je třeba některé právní předpisy interpretovat široce a s použitím jiných než gramatických interpretačních metod (jmenovitě např. metodu systematickou či teleologickou), abychom objasnili právní postavení VP v celé jeho šíři. Nesystematičnost postavení VP vůči ozbrojeným silám je terčem kritiky a věnuji se jí více v desáté kapitole práce.

Úkolem VP je policejní ochrana MO, ozbrojených sil, vojenských objektů, vojenského materiálu a ostatního majetku státu, s nímž je příslušné hospodařit MO. Policejní ochranou se rozumí mimo jiné i povinnost odhalovat trestné činy a působit jako policejní orgán v trestním řízení v případech stanovených TRŘ. Svoje úkoly plní na území České republiky a při policejní ochraně ozbrojených sil i na území jiných států.

² § 3 odst. 1 a 2 zákona č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky, In: Beck-online [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 20. 11. 2017] Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzhe4v6mrrhe-wtcmq>

2.2 Trestní řízení

Trestní řízení představuje postup orgánů činných v trestním řízení upravený zákonem.³ Jedná se o veškerý proces upravený TŘ a případně uvedenými zvláštními zákony a je tedy pojmem nejširším. Zahrnuje jak řízení přípravné, nalézací a opravné, tak řízení vykonávací (avšak pouze v rozsahu upraveném TŘ), řízení o zahlázení, udělení milosti aj.⁴ Oproti pojmu trestního stíhání zahrnuje i fáze před a po trestním stíhání (příkladmo zadržení podezřelé osoby před zahájením trestního stíhání, vykonávací řízení, opravné prostředky).⁵

Základní účel trestního řízení může být charakterizován jako „ochrana veřejného zájmu na spravedlivém potrestání pachatele ústavně souladným postupem a tím zabezpečení panství práva“.⁶ S tím souvisí i jeho cíle, mezi které řadíme primárně pravdivé skutkové zjištění. Pokud zjištěný skutek naplňuje podstatu trestného činu, nastupuje další cíl a tím je odsouzení a potrestání pachatele. Vedlejším cílem může být případně uložení ochranného opatření nebo rozhodnutí o náhradě škody v adhezním řízení.⁷

Základním úkolem trestního řízení je naplnění jeho účelu a dodržení základních zásad trestního řízení jako jsou zásada presumpce nevinny, zásada rovnosti účastníků, zásada *ne bis in idem*, zásada *in dubio pro reo* a zásada veřejnosti, ústnosti a rychlosti. Mezi další úkoly trestního řízení patří náležité zjištění trestného činu a spravedlivé potrestání jeho pachatele, dále upevňování zákonnosti působením trestního řízení na občany, prevence trestné činnosti a výchovné působení na občany.⁸

³ Především TŘ, ale i zákonem o soudnictví ve věcech mládeže, zákonem o trestní odpovědnosti právnických osob a zákonem o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních

⁴ DRAŠTÍK, A., FENYK, J. a kol. *Trestní řád. Komentář. I. díl.* Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017, s. 144

⁵ ŠÁMAL P. a kol. *Trestní řád. Komentář.* 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 257

⁶ JELÍNEK, J. a kolektiv. *Trestní právo procesní.* 4. vydání Praha. Leges, 2016, s. 22

⁷ ŠÁMAL P. a kol. *Trestní řád. Komentář.* 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 5

⁸ *ibidem* s. 6

2.3 Přípravné řízení

2.3.1 Pojem přípravného řízení

Přípravným řízením rozumíme předsoudní stádium trestního řízení, jež se skládá ze dvou fází, a to z *objasňování a prověřování skutečností nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin*, a z *vyšetřování*. Toto dělení přípravného řízení na dvě fáze je stěžejní pro téma této práce. Legální definici nalezneme v § 12. odst. 10 TŘ, která praví, že přípravným řízením se rozumí „*úsek řízení podle tohoto zákona od sepsání záznamu o zahájení úkonů trestního řízení nebo provedení neodkladných a neopakovatelných úkonů, které mu bezprostředně předcházejí, a nebyly-li tyto úkony provedeny, od zahájení trestního stíhání do podání obžaloby, návrhu na schválení dohody o vině a trestu, postoupení věci jinému orgánu, zastavení trestního stíhání, nebo do rozhodnutí či vzniku jiné skutečnosti, jež mají účinky zastavení trestního stíhání před podáním obžaloby, anebo do jiného rozhodnutí ukončujícího přípravné řízení, zahrnující objasňování a prověřování skutečností nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, a vyšetřování.*“

TŘ zná tři druhy přípravného řízení, a to trestním řízením standardní, zkrácené a rozšířené.⁹ Rozšířené přípravné řízení se koná ve věcech, o kterých by v prvním stupni rozhodoval krajský soud, a oproti standardnímu přípravnému řízení zde policejní orgán důkazy nejen vyhledává, ale i provádí. Naopak ve zkráceném přípravném řízení policejní orgán důkazy zásadně neprovádí, ale pouze vyhledává. Skončeno by mělo být do 14 dnů doručením návrhu státního zástupce na potrestání soudem.¹⁰ Standardní přípravné řízení je základním druhem přípravného řízení a koná se vždy, pokud se nekoná přípravné řízení rozšířené nebo zkrácené. Nadále se budu věnovat pouze standardnímu přípravnému řízení.

⁹ FRYŠTÁK, M. *Dokazování v přípravném řízení*. 2. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2015. s. 37

¹⁰ DRAŠTÍK, A., FENYK, J. a kol. *Trestní řád. Komentář. I. díl*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017, s. 146

2.3.2 Fáze přípravného řízení

První fází je objasňování a prověřování skutečností nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin. Tato fáze bývá také nazývána jako postup před zahájením trestního stíhání.¹¹ V této práci bude dále použita zkratka “fáze prověřování”. Úkolem fáze prověřování je prověřit a objasnit, zda jsou dány předpoklady pro zahájení trestního stíhání a tím pádem pro pokračování do další fáze trestního řízení. Policejní orgán je povinen skončit prověřování ve lhůtách dle § 159 TR, tedy do dvou měsíců, pokud by ve věci v prvním stupni rozhodoval samosoudce, do tří měsíců, jde-li o jinou věc patřící v prvním stupni do příslušnosti okresního soudu, a pokud jde o věc, o níž by rozhodoval v prvním stupni krajský soud, tak je třeba prověřování ukončit do šesti měsíců. Tyto lhůty však může prodloužit státní zástupce. Prověřování může být skončeno odložením věci, dočasným odložením věci, odevzdáním věci jinému orgánu a zahájením trestního stíhání.

Druhou fází je vyšetřování. Úkolem vyšetřování je zjistit, zda tu jsou skutečnosti, na jejichž základě by bylo možné postavit obviněného před soud a věc v soudním stádiu řízení rozhodnout. Úkony policejního orgánu zde mají již výlučně procesní charakter a je zde plně realizováno právo na obhajobu, přičemž policejní orgán postupuje dle zásady vyšetřovací.¹² Vyšetřování je dle § 167 TR nutné skončit v obdobných lhůtách jako prověřování. Skončeno může být postoupením věci jinému orgánu, zastavením trestního stíhání, přerušением trestního stíhání anebo podáním obžaloby.

Je nutno poznamenat, že nemusí nutně proběhnout obě dvě fáze přípravného řízení. Pokud fáze prověřování neskončí zahájením trestního stíhání, druhá fáze vůbec neproběhne nebo se může také stát, že už na začátku trestního řízení je dostatek podkladů pro zahájení trestního stíhání, a pak se nekoná fáze první. Variabilita užití pouze jedné z fází přípravného řízení odráží různorodost každodenního života a reaguje na potřeby praxe.

2.3.3 Průběh přípravného řízení

Přípravné řízení, jakožto stádium trestního řízení, má svůj zákonem určený začátek a konec. Přípravné řízení tak začíná zpravidla *sepsáním záznamu o zahájení úkonu trestního řízení, případně provedením neodkladných a neopakovatelných úkonů, které mu*

¹¹ FRYŠTÁK, M. *Trestní právo procesní*. 3. vydání. Ostrava: Key Publishing, 2012. s. 106

¹² *ibidem*. s. 114-115

bezprostředně předcházejí. Pokud nejsou provedeny výše zmíněné úkony, rozumí se začátkem přípravného řízení okamžik *zahájení trestního stíhání.* Sepsání záznamu o zahájení úkonu trestního řízení je v praxi nejčastějším způsobem zahájení přípravného řízení a tím i celého trestního řízení.¹³

Zahájení trestního stíhání od sebe odděluje uvedené fáze přípravného řízení. Trestní stíhání je však pojmem širším a kromě vyšetřovací fáze zahrnuje i podstatnou část řízení před soudem až do právní moci rozhodnutí, čímž je zpravidla rozsudek.

Proti usnesení o zahájení trestního stíhání lze do tří dnů od doručení podat stížnost ke státnímu zástupci. Cílem usnesení o zahájení trestního stíhání je sdělit obviněnému, že je stíhán pro určitý skutek a jaký trestný čin je v tomto skutku spatřován. Trestní stíhání policejní orgán zahájí, nasvědčují-li konkrétní skutečnosti zjištěné prověřováním, že byl spáchán trestný čin, a je-li dostatečně odůvodněn závěr, že je spáchala určitá osoba. Pro zahájení stíhání tedy třeba vyšší stupeň pravděpodobnosti. Z hlediska účinků usnesení o zahájení trestního stíhání je třeba rozlišovat účinky vzhledem k vymezení počátku vyšetřování a vzhledem k osobě, která má být obviněna.¹⁴ Vyšetřování je zahájeno již vydáním usnesení o zahájení trestního stíhání. Vyšetřovací orgány však nesmí provádět ve věci žádné úkony až do okamžiku doručení do vlastních rukou osoby, která má být obviněna. Tímto okamžikem nastávají účinky vůči této osobě a stává se z ní obviněný.¹⁵

Přípravné řízení může skončit více způsoby z nichž primárně předpokládaným způsobem je podání obžaloby státním zástupcem.¹⁶

¹³ FRYŠTÁK, M. *Dokazování v přípravném řízení.* 2. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2015. s. 67-69

¹⁴ *ibidem* s. 108

¹⁵ FRYŠTÁK, M. *Dokazování v přípravném řízení.* 2. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2015. s. 94-95

¹⁶ FRYŠTÁK, M. *Trestní právo procesní.* 3. vydání. Ostrava: Key Publishing, 2012. ISBN 978-80-7418-160-3. s. 105

2.4 Orgány činné v trestním řízení

Orgány činné v trestním řízení jsou základní subjekty trestního řízení, které mají vlastní vliv na jeho průběh. Svůj vliv uplatňují v souladu s oprávněními a povinnostmi, které jim ukládá zákon, zejména TŘ. Jejich účelem je uplatňování a vynucování norem trestního práva hmotného. Jejich existence je projevem základních zásad trestního řízení, a to především zásady obžalovací, zásady oficiality, zásady legality a zásady vyhledávací.¹⁷

Podle § 12 odst. 1 TŘ se jimi rozumí soud, státní zástupce a policejní orgán. Policejní orgán je pro tuto práci stěžejním orgánem činnými v trestním řízení a bude dále podrobněji rozebrán. Z hlediska zaměření práce se nebudu šířeji věnovat zbývajícím orgánům, pouze níže nastíním jejich postavení v přípravném řízení.

V přípravném řízení má státní zástupce význačné postavení, které je však dosti odlišné od řízení před soudem. Ve zkratce lze konstatovat, že zatímco v řízení před soudem má státní zástupce postavení procesní strany, v přípravném řízení má postavení nadřazené jakožto orgán dozoru, případně funguje jako vyšetřující orgán či plní další úkoly. TŘ mu přiznává řadu oprávnění, z nichž jsou dále uvedena ta nejdůležitější. Jeho hlavním úkolem je výkon dozoru nad zachováním zákonnosti v přípravném řízení. V přípravném řízení má státní zástupce také význačné dispoziční oprávnění (viz např. § 157 odst. 2 nebo § 159d TŘ aj.), proto je také někdy označován jako „pán přípravného řízení“ neboli *dominus litis*¹⁸. Významná jsou také jeho oprávnění k povolování použití operativně pátracích prostředků, o nichž bude více pojednáno v páté kapitole práce. Ohledně vedení prověřování má navíc státní zástupce podobná oprávnění jako policejní orgán a může vystupovat ve stanovených případech i jako vyšetřovací orgán.¹⁹

Soud má v přípravném řízení podstatně menší postavení než v řízení před soudem. Přesto vykonává stále řadu nezastupitelných úkonů. Mezi nejdůležitější patří ustanovení obhájce, rozhodnutí o vazbě, příkaz k zatčení, příkaz k domovní prohlídce, souhlas k otevření nebo záměně zásilky, nařízení odposlechu. O těchto úkonech rozhoduje samosoudce.²⁰

¹⁷ ŠÁMAL P. a kol. *Trestní řád. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 234

2.5 Policejní orgány

Policejní orgán je orgánem činným v trestním řízení, jehož hlavním úkolem je realizace úkonů v trestním řízení, které jsou v jeho působnosti. Je orgánem, který činí nejčastěji první úkony v trestním řízení a který jej zahajuje.²¹ Taxativní výčet policejních orgánů nalezneme v § 12 odst. 2 TR.

Obecnou působnost²² má primární policejní orgán, kterým jsou útvary PČR. Není-li v zákoně uvedeno jinak, koná úkony v působnosti policejního orgánu právě útvar PČR. Z toho důvodu v roli policejního orgánu vystupuje také nejčastěji.²³ Zvláštními neboli speciálními policejními orgány, které mají svoji působnost omezenou specifickým předmětem řízení, zpravidla na trestné řízení o určitých osobách, jsou

- Generální inspekce bezpečnostních sborů a její pověřené orgány,
- pověřené orgány Vězeňské služby České republiky,
- pověřené celní orgány,
- pověřené orgány VP,
- pověřené orgány Bezpečnostní informační služby,
- pověřené orgány Úřadu pro zahraniční styky a informace,
- pověřené orgány Vojenského zpravodajství.

Každý z uvedených policejních orgánů má své úkoly stanoveny v zákoně, kterým je zřízen. Pro tuto práci jsou vzhledem k jejímu předmětu nejdůležitějším policejním orgánem pověřené orgány VP. Pro potřeby porovnání je však vysoce relevantní i PČR. Obecným úkolem PČR je *chránit bezpečnost osob a majetku a veřejný pořádek, předcházet trestné činnosti, plnit úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony, přímo použitelnými předpisy Evropské Unie nebo mezinárodní smlouvou.*²⁴ Obecným úkolem VP je policejní ochrana

¹⁸ DRAŠTÍK, A., FENYK, J. a kol. *Trestní řád. Komentář. I. díl.* Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017, s. 152

¹⁹ ŠÁMAL P. a kol. *Trestní řád. Komentář. 7. vydání.* Praha: C. H. Beck, 2013, s. 1912

²⁰ ŠÁMAL P. a kol. *Trestní řád. Komentář. 7. vydání.* Praha: C. H. Beck, 2013, s. 343-344

²¹ DRAŠTÍK, A., FENYK, J. a kol. *Trestní řád. Komentář. I. díl.* Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017, s. 124

²² ŠÁMAL P. a kol. *Trestní řád. Komentář. 7. vydání.* Praha: C. H. Beck, 2013, s. 235

²³ FRYŠTÁK, M. *Dokazování v přípravném řízení. 2. vydání.* Brno: Masarykova univerzita, 2015, s. 118

²⁴ § 2 zákona č. 237/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, In: Beck-online [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 27. 11. 2017] Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mrqga4f6mrxgmwtcnq>

ozbrojených sil a další úkoly svěřené jinými právními předpisy. Z konkrétních úkolů VP jmenuji vzhledem k tématu práce tři nejdůležitější úkoly, a to:

- odhalování trestných činů a zjišťování jejich pachatelů a výkon opatření k předcházení trestné činnosti,
- působení v řízení o trestných činech jako policejní orgán a šetření přestupků,
- pátrání po hledaných nebo pohřešovaných vojácích a po ztraceném nebo odcizeném vojenském materiálu nebo po dalších věcech v majetku státu, s nímž je příslušné hospodařit ministerstvo, zpravidla ve spolupráci s PČR.²⁵

Z uvedeného vyplývá, že VP má oproti PČR úkoly vymezené podstatně úžeji, což potvrzuje postavení VP jako úzce specializovaného orgánu se specifickým předmětem práce oproti obecné a rozsáhlé úloze PČR v trestním řízení.

Z uvedených úkolů policejních orgánů lze odvodit dvojí funkci policejních orgánů, a to funkci preventivní (zajišťování bezpečnosti, předcházení trestné činnosti aj.) a funkci represivní (jež je dána v oblasti trestního řízení především TR).²⁶

Pro plnění stanovených úkolů disponuje policejní orgán oprávněními, která můžeme dělit na oprávnění daná policejnímu orgánu předpisy upravujícími jejich činnost a na oprávnění dle TR. Pro přípravné řízení jsou stěžejními oprávnění stanovená v TR.

Oprávnění dle TR můžeme rozdělit na oprávnění prověřovat a oprávnění vyšetřovat.²⁷ Oprávnění prověřovat, tedy činit úkony v rámci postupu před zahájením trestního stíhání, má zásadně v rámci své působnosti každý policejní orgán. Oprávnění vyšetřovat však mají pouze vyšetřovací orgány uvedené v § 161 TR. Pokud prověřování provádí policejní orgán, který ve věci není oprávněn vést vyšetřování, a zjištěné skutečnosti odůvodňují zahájení trestního stíhání, tak tento policejní orgán bezodkladně předloží věc policejnímu orgánu příslušnému konat vyšetřování,²⁸ což bude zpravidla PČR. Jednotlivé úkony

²⁵ § 4 zákona č. 300/2013 Sb., o Vojenské policii, ve znění pozdějších předpisů, In: Beck-online [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 27. 11. 2017] Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mrqgezv6mzqgaxha-zrvhewta>

²⁶ FRYŠTÁK, M. *Dokazování v přípravném řízení*. 2. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2015, s. 119

²⁷ ŠÁMAL P. a kol. *Trestní řád. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013 s. 236

²⁸ § 162 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, In: Beck-online [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 27. 11. 2017] Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzgyyv6mjugewtsna>

vyšetřování na základě dožádání však mohou provést i policejní orgány, které nejsou vyšetřovacími orgány.

2.6 Vyšetřovací orgány

Vyšetřovacím orgánem je orgán, který koná úkony dle TŘ ve fázi vyšetřování. Jinými slovy je to policejní orgán, který disponuje právě oprávněním vyšetřovat a je tedy oprávněn působit v celém přípravném řízení. Jedná se o PČR, Generální inspekci bezpečnostních sborů a VP. Pro úplnost uvádím, že dalšími vyšetřovacími orgány jsou i státní zástupce či kapitán lodi.²⁹

Obecným a primárním vyšetřovacím orgánem jsou opět útvary PČR, tedy nenastane-li některá z výjimek uvedených v § 161 TŘ, koná úkony vyšetřovacího orgánu PČR. VP je zvláštním vyšetřovacím orgánem. Její působnost byla značně změněná novelou TŘ provedenou zákonem 150/2016 Sb., kterou dále v práci rozeberu.

Úkolem vyšetřovacího orgánu je realizovat úkol fáze vyšetřování, tedy zjistit, zda tu jsou skutečnosti, na jejichž základě by bylo možné postavit obviněného před soud a věc v soudním stádiu řízení rozhodnout.

²⁹ DRAŠTÍK, A., FENYK, J. a kol. Trestní řád. Komentář. I. díl. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017, s. 1239-1240

3 Právní zakotvení

3.1 Obecně závazné předpisy a vnitřní předpisy

Formálními prameny práva jsou zásadně obecně závazné neboli právní předpisy, které dle právní síly dělíme na nadzákonné, právní předpisy síly zákona a podzákonné právní předpisy. Jak dále v této práci rozeberu, zásadní vliv ve veřejné správě (a v rezortu MO obzvláště) mají vnitřní předpisy. Vnitřní předpisy jsou abstraktním normativním aktem, vydávaným v rámci určité organizační struktury nadřízeným vůči podřízeným na základě vztahu nadřízenosti a podřízenosti.³⁰ Zavazují toliko podřízené, působí tedy dovnitř organizační struktury a nikoli obecně a proto nejsou pramenem práva.

Ačkoli vnitřní předpis není pramenem práva musí se obsahově nacházet *intra et secundum lege*. Ve veřejné správě je zapovězeno rozšiřovat oprávnění dané organizace vnitřními předpisy, které by se nacházely *praeter legem*, neboť pro veřejnou moc neplatí soukromoprávní zásada „*vše co není zákonem zakázáno, je dovoleno*“. Vydávání vnitřních předpisů v žádném případě není tvorbou práva, ale toliko jeho aplikací.³¹

Jelikož nejsou pramenem práva, nelze u nich určit právní sílu tak jako u obecně závazných právních předpisů. Nejbližší však mají k podzákonným obecně závazným předpisům, například k vyhláškám ministerstev. Od podzákonných pramenů práva je však odlišuje právě absence obecné závaznosti.

3.2 Nadzákonné předpisy

Relevantní úprava formálních pramenů postavení VP je převážně v rovině zákonné, potažmo podzákonné avšak ani nadzákonnou úpravu nelze opomenout. Ústava samotná se obranou státu, natož přímo VP, nezabývá. Tuto absenci právní úpravy obrany státu na ústavněprávní úrovni částečně nahrazuje ústavní zákon č. 110/1998 Sb, o bezpečnosti České republiky.³² Tento zákon se zabývá obecnými instituty zajištění bezpečnosti ČR

³⁰ SLÁDEČEK, V. *Obecné správní právo*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2013, s. 73

³¹ HENDRYCH, D. *Správní věda: teorie veřejné správy*. Praha: ASPI, 2003. s. 86-88

³² Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, ve znění pozdějších předpisů In: Beck-online [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 30. 11. 2017] Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzhe4f6mjrgawtc>

a vyhlásováním výjimečných stavů. Je zde mimo jiné v čl. 3 stanoveno, že bezpečnost ČR je zajišťována ozbrojenými silami.

Pozastavím se nad čl. 1 tohoto ústavního zákona, který proklamuje jako základní povinnost státu zajištění svrchovanosti a územní celistvosti České republiky, ochranu jejich demokratických základů a ochranu životů, zdraví a majetkových hodnot, tedy souhrnně bezpečnosti. Tento cíl, základní povinnost státu, zajišťují ozbrojené síly, na jejichž existenci vynakládá ČR řádově pouze 4 % svého státního rozpočtu. Dle mého názoru je pak toto ustanovení pouhou prázdňou proklamací a podle výdajů státního rozpočtu se zdá, že základním úkolem ČR je zajištění sociálního a kulturního zabezpečení jejich obyvatel. Nechci v těchto řádcích namítat nic proti těmto výdajům, avšak poukazují dle mého názoru na obrácené priority naší společnosti, i když navenek proklamujeme něco jiného.

Z ústavního pořádku mohou být dále relevantní vybraná ustanovení Listiny, konkrétně čl. 9 odst. 2 a čl. 15. odst. 3 zabývající se brannou povinností nebo čl. 44 povolující omezení základních práv vojáka.

3.3 Zákony

Ze zákonných pramenů se tématu práce nejvíce týká ZVP a TŘ. TŘ svou úpravou právního postavení policejních a vyšetřovacích orgánů v trestním řízení stanoví povinnosti a oprávnění VP, pokud vystupuje jako policejní nebo vyšetřovací orgán. TŘ můžeme zařadit do širší skupiny trestních předpisů, kam společně s TŘ zařadíme například i trestní zákoník a při výkladu *largo sensu* i zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, jakožto správněprávní trestní předpis. Trestní předpisy obecně upravují úkoly a pravomoci VP.

ZVP je základní normou upravující právní postavení VP. Není však nikterak rozsáhlou normou, meritum zákona je tvořeno toliko 61 paragrafy. Pro přehlednost je zákon dělen na 9 hlav. Prvních 5 hlav se zabývá samotnou VP jako orgánem, kdy je zde stanoveno její postavení, působnost, organizace, povinnosti a oprávnění a ochrana jejího názvu. Šestá hlava se zabývá přestupky, kterých se může osoba dopustit ve vztahu k VP. Poslední tři hlavy jsou ustanovení společná, přechodná a zrušovací. V legislativním procesu se nachází podstatná novela tohoto zákona, která, stejně jako důkladnější analýza tohoto zákona, bude rozebrána v návrzích de lege ferenda.

VP se také týkají tzv. vybrané vojenské zákony tvořené především sérií zákonů přijatých roku 1999 z důvodu vstupu České republiky do Severoatlantické aliance. Z těchto zákonů jsou pro VP nejdůležitější:

- zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách ČR,³³ který stanoví obecné úkoly a postavení ozbrojených sil a zároveň i několik konkrétních úkolů VP,
- zákon č. 220/1999 Sb., o průběhu základní nebo náhradní služby a o vojenských cvičeních,³⁴ protože služba u VP je dle tohoto zákona vojenskou činnou službou,
- zákon č. 221/1999 Sb. o vojácích z povolání,³⁵ protože činnost VP je vykonávána převážně vojáky z povolání.

3.4 Podzákoné předpisy

Práce VP je z velké části řízena i podzákonými předpisy. Jmenujme například vyhlášky MO č. 274, 275 a 276/1999 Sb., kterými se stanoví kategorie vojenských vozidel, respektive plavidel případně vozidel, schvalování jejich technické způsobilosti a provádění technických prohlídek. Technickou způsobilost schvaluje totiž právě VP, konkrétně její dopravně-pořádková služba, a tyto podzákoné předpisy jsou tak pro její činnost klíčové.

VP se samozřejmě stejně jako všech dalších vojáků týkají například i vyhlášky MO ohledně stejnokrojů, důvodů pro poskytování osobního volna vojákům či náležitosti výsluhy (vyhláška MO č.287/2010 Sb., 268/1999 Sb., 263/1999 Sb. aj.) S podobnými příklady by se dalo jistě dlouho pokračovat.

³³ zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách ČR, ve znění pozdějších předpisů In: Beck-online [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 30. 11. 2017] Dostupné z:

<https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzhe4v6mrrhe-wtcmq>

³⁴ zákon č. 220/1999 Sb., o průběhu základní nebo náhradní služby a o vojenských cvičeních, ve znění pozdějších předpisů In: Beck-online [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 30. 11. 2017] Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzhe4v6mrsgewtena>

³⁵ zákon č. 221/1999 Sb., o průběhu o vojácích z povolání, ve znění pozdějších předpisů In: Beck-online [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 30. 11. 2017] Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzhe4v6mrsgewtena>

3.5 Vnitřní předpisy

Nezastupitelnou funkci pro činnost VP jakožto sboru pracujícím na principu subordínace mají vnitřní předpisy. Jedná se o normativní výnosy MO (např. stejnokrojový výnos), rozkazy ministra obrany, základní vojenské řády a vojenské předpisy vyhlášené ve Věstníku MO.³⁶ Systém vnitřních předpisů v resortu MO je však velmi roztříštěný a nejednotný, protože je odbornou veřejností kritizován.³⁷ Nejednotná pravidla pro vydávání vnitřních předpisů jsou však obecně problémem celé veřejné správy.

Pro řízení VP mají však ústřední postavení zejména závazné pokyny náčelníka VP. ZPVNP by měly upravovat v rámci zákonných mezí konkrétní postup vojenských policistů při provádění služebních úkonů, zajišťovat organizační změny a obecně sloužit jako hlavní právní předpis pro efektivní řízení celé VP. Jejich analýzou se zabývá v hlavní části práce.

³⁶ Rozkaz ministra obrany č. 29/2009 poskytnutý na žádost. ŠMÍD J. (Hlavní velitelství Vojenské policie) Re: Žádost o sdělení informací [online]. E-mail: Václavu Malému. 22. 12. 2017

³⁷ NOVÝ Dalibor, Analýza vnitřních předpisů v ozbrojených silách, In: Vojenské rozhledy, Univerzita obrany, ISSN 2336-2995 (online) <http://www.vojenskerozhledy.cz/kategorie/analyza-systemu-vnitrich-predpisu-a-ridicich-aktu-v-ozbrojenych-silach-cast-2>

4 Historický základ

4.1 Do roku 1991

Historie vojenské policie v českých zemích sahá nejméně do období moderní císařské armády Rakouska-Uherska. Pro pochopení mnohosti odlišných orgánů, které plnily funkce vojenské policie, je vhodné určit si rozdíly mezi pojmy četnictvo, polní četnictvo a vojenská policie. Ve všech případech se jedná o vojensky organizované sbory plnící bezpečnostně ochranné funkce. Klasické četnictvo je však vykonává obecně ke všem obyvatelům (má tedy generální působnost), polní četnictvo nebo vojenská policie tyto funkce koná většinou pouze ve vztahu k armádě. Tyto pojmy jsou však velmi široké a v různých historických etapách stejně jako v různých státech jsou postavení a působnost těchto sborů odlišné.³⁸

V rakousko-uherské armádě byly funkční oddíly vojenské policie a polního četnictva. Vojenská policie zvaná *Militär-Polizei-Wach-Corps* byla početně slabým oddílem vykonávajícím bezpečnostní službu v posádkových a pevnostních centrech Haliče. Klasická policie zde byla nahrazována vojenskou policií, protože šlo o nestabilní hraniční oblasti sousedící s Ruskem. Jednotky polního četnictva zvané *Feldgendarmarie* nebo *Gendarmerie-Kriegs-Flügel* působily blíže dnešnímu pojetí vojenskopolicejních úkolů. Plnily ochranné funkce ve vztahu k armádě a za I. světové války byly tvořeny převážně bývalými civilními četníky. Společně s polním četnictvem plnily ochranné funkce v armádě i tzv. štábní jednotky tvořené štábní pěchotou a štábními dragouny.³⁹

Jednotky vojenské policie existovaly i v československých legiích v Rusku a Itálii. Císařské polní četnictvo však částečně zdědil po skončení první světové války i nový československý stát. Jednotky tvořené z četníků přiřazených k armádě byly používány v letech 1919 až 1920 na Slovensku a Podkarpatské Rusi z důvodu ozbrojeného konfliktu s Maďarskem. Ze stejného důvodu, tedy k zabezpečení nově vytvořených hranic, byly vytvořeny i oddíly vojenské policie. Tyto sbory měly však velmi krátké trvání a byly zrušeny v roce 1920. Od roku 1919 plnilo v českých zemích veškeré bezpečnostní a kriminalistické funkce jak pro civilní, tak vojenský sektor četnictvo. Výjimkou byla města, kde existovala i policie. Četnictvo tedy plnilo i úkoly dnes spadající do působnosti

³⁸ MACEK, P., UHLÍŘ L. *Dějiny policie a četnictva I.* 1. vydání. Praha: Themis, 1997, s. 11

³⁹ *Ibidem* s. 91-92

VP. Četnictvo bylo vojensky organizovaným orgánem, vyjma válečného stavu však nespadlo do struktur vojska. Tento systém byl v sousedním Rakousku s některými obměnami používán až do roku 2005 a je zde patrná silná inspirace systémem policejních složek ve Francii. Dosud je takový či obdobný systém užíván v mnoha zemích francouzského kulturního okruhu.⁴⁰

V období těsně předcházející druhé světové válce bylo znovu zřízeno i polní četnictvo. Tato armádní složka přežila i nacistickou okupaci, neboť oddíly polního četnictva byly součástí československých zahraničních jednotek a účastnily se např. bojů o Dunkerque. V období po druhé světové válce se po vzoru prvorepublikového četnictva uskutečnil návrat k jedinému obecnému bezpečnostnímu útvaru, kterým se stal Sbor národní bezpečnosti, a polní četnictvo tak bylo zrušeno. Určitou výjimku představovala v Československé lidové armádě Tanková a automobilní inspekce či později Automobilní technická inspekce dohlížející na bezpečnost provozu. Pořádkovou službu zajišťovala posádková pořádková hlídka. Tato situace vytrvala prakticky až do roku 1991.⁴¹

4.2 Od roku 1991 do roku 2013

Po společensko-politických změnách v roce 1989 a s nimi souvisejících změnách v bezpečnostních orgánech došlo k rozhodnutí založit orgán, který by navázal na tradice vojenské policie a polního četnictva z dřívějších dob, a tak byla rozkazem ministra obrany České a Slovenské Federativní Republiky (ČSFR) číslo 76/1990 k 21. 1. 1991 zřízena vojenská policie ČSA. Vojenská policie ČSA zahájila svoji činnost k dubnu 1991 a jejím hlavním úkolem byla policejní ochrana ČSA.⁴²

Praktické poznatky z činnosti jí pomohla získat odborná stáž u jednotek německé vojenské policie Feldjäger. Postavení a činnost vojenských policistů byla dočasně upravena Prozatímním organizačním řádem a Směrnicí pro výkon služby vojenské policie vydanou náčelníkem generálního štábu. V roce 1992 byl přijat zákon č. 124/1992 Sb., o Vojenské policii, který tyto prozatímní předpisy nahrazuje. Od doby tohoto zákona se používá pro československý případně český orgán plnicí funkci vojenské policie velké počáteční „V“. Vzájemné vztahy s PČR byly upraveny „Smlouvou o součinnosti

⁴⁰ MACEK, P., UHLÍŘ L. *Dějiny policie a četnictva II.* 1. vydání. Praha: Themis, 1999, s. 116

⁴¹ MACEK, P., UHLÍŘ L. *Dějiny policie a četnictva IV.* 1. vydání. Praha: Themis, 2011, s. 16

⁴² DOLEJŠÍ L., *Vojenská policie: 1991-2006.* Praha: Ministerstvo obrany České republiky – AVIS, 2005.

a spolupráci mezi VP a PČR“. Na tuto smlouvu navazovaly další prováděcí dohody.⁴³ Výsledkem dohod je například i možnost nasadit členy VP k plnění úkolů PČR či oprávnění VP užívat cely PČR. Vzdělávání příslušníků probíhalo ve specializované Odborné škole VP v Moravské Třebové.⁴⁴

V souvislosti s rozdělením Československa v roce 1993 byla rozdělena i VP a od 1.1.1993 tak zahájila svoji činnost VP v rámci AČR. Organizačně byla VP dle územního principu rozdělena na 9 velitelství. Z původních 800 vojenských policistů byly však postupně od roku 1997 výrazně sníženy stavy i počet velitelství. Z 9 velitelství tak zbyla pouze 3 velitelství VP (Stará Boleslav, Tábor, Olomouc) s Velitelstvím ochranné služby a Hlavním velitelstvím v Praze.⁴⁵

V roce 1998 byla zrušena Odborná škola v Moravské Třebové a vzdělávání vojenských policistů je od tohoto roku zajišťováno Odbornou školou VP při Vojenské akademii ve Vyškově. V témže roce začíná plnit svoje úkoly i Oddělení kriminalistické techniky a expertiz. VP se účastnila i zahraničních misí, z nichž jsou nejdůležitější mírová mise UNPROFOR v bývalé Jugoslávii, mise IZ-SFOR v Iráku, kde zajišťovala výcvik irácké policie, a mise ISAF v Afghánistánu, kde opět zabezpečovala výcvik místních pořádkových sil.⁴⁶

V roce 2006 byl změněn obecný znak VP, kdy se místo českého lva v čtvrceném oválném poli začal používat symbol hořícího granátu, který je typickým symbolem pro četnictvo už od napoleonských dob a byl používán už i policejními oddíly československých legií v Itálii. Je třeba podotknout, že není vůbec jednoduché z aktuální podoby obecného znaku VP hořící granát poznat, ba je to bez potřebných znalostí takřka nemožné. Aktuální znak asociující spíše chemickou nádobku s dýmící látkou považuji za nadměrně nepovedený.

Ve vedení VP se do roku 2013 vystřídal pět náčelníků VP. Nejdélší dobu sloužil jako NVP současný náčelník generálního štábu AČR, gen. Josef Bečvář. Kromě ročního intermezza v roce 1998, kdy byl kvůli zahraničnímu studiu dočasně nahrazen plk.

⁴³ Například Prováděcí dohoda o spolupráci při pátrání po příslušnících AČR a vojenském materiálu (tato dohoda, stejně jako samotná Smlouva o součinnosti, není veřejně přístupná).

⁴⁴ DOLEŽÍ L., *Vojenská policie: 1991-2006*. Praha: Ministerstvo obrany České republiky – AVIS, 2005 s. 12 -13

⁴⁵ Ibidem s. 14

⁴⁶ TESAŘOVÁ H. *Historie Vojenské policie*. Internetové stránky Ministerstva obrany [online] Ministerstvo obrany [cit. 25. 11. 2017]. Dostupné z: <http://www.mocr.army.cz/ministr-a-ministerstvo/lide/starsi-historie-vojenske-policie-105881/>

Rudolfem Jilkou, sloužil až do roku 2004, kdy do této funkce nastoupil gen. Oldřich Kubát. NVP Kubát dobrovolně z funkce odstoupil po aféře ohledně případu speciálních jednotek VP SOG, o kterém blíže informuji v dalších částech této práce. Jeho nástupce, gen. Vladimír Ložek, byl odvolán po zásahu VP v České televizi. Tento zásah je dosud hodnocen jako nejvíce problematický úkon VP a předznamenal velké změny ve VP. S těmi souviselo i jmenování nového VP gen. Milana Schulce.

4.3 Od roku 2013 do současnosti

V roce 2013 byl zákon o Vojenské policii z roku 1992 nahrazen novým zákonem č. 300/2013 Sb., o Vojenské policii (ZVP). Tento zákon přesněji vymezil působnost VP a práva a povinnosti vojenských policistů. Výsledkem je také snížení počtu velitelství, kdy bylo zrušeno velitelství ve Staré Boleslavi a zůstala tak pouze velitelství VP v Olomouci a v Táboře, Velitelství ochranné služby a Hlavní velitelství v Praze.

Původně měla být dle Bílé knihy o obraně⁴⁷ VP rozdělena na dvě části, kdy jedna část tvořena dopravní a pořádkovou službou měla být podřízena generálnímu štábu a organizačně včleněna do AČR, a druhá část tvořena kriminální službou podřízena jako samostatná organizační složka MO. Důvodem mělo být ušetření nákladů na provoz VP jako samostatného orgánu.⁴⁸ Z tohoto plánu nakonec sešlo a zůstalo stávající postavení VP jako složky podřízené přímo ministru obrany mimo přímou strukturu AČR. Reorganizací vznikla i rota aktivních záloh VP. Období snižování výdajů MO tak VP přečkala v nezměněné podobě. V poslední době se naopak rozpočet VP stejně jako celého MO navyšuje a pravomoci VP rozšiřují, což ostatně tato práce reflektuje. Od roku 2015 je ve vedení VP vystudovaný právník gen. Pavel Kříž.

⁴⁷ Bílá kniha o obraně byl soubor navrhovaných opatření z roku 2011, který měl zachovat životaschopnost ozbrojených sil v době škrtů a snižování rozpočtu.

⁴⁸ KRULÍK, Vladimír, Organizační členění rezortu Ministerstva obrany a realizace záměrů Bílé knihy o obraně. *Vojenské rozhledy*, [online] Univerzita obrany [cit. 25. 11. 201]. Dostupné z: <http://www.vojenskerozhledy.cz/kategorie/organizacni-cleneni-rezortu-ministerstva-obrany-a-realizace-zameru-bile-knihy-o-obrane>

5 Vojenská policie jako policejní orgán

Jak uvádím výše, pověřený orgán VP se může účastnit obou fází přípravného řízení, fáze prověřování jako policejní orgán i fáze vyšetřování jako vyšetřovací orgán. Níže budou rozebrány předpoklady působnosti VP nejprve jako policejního orgánu a následně jako orgánu vyšetřovacího a dále její právní postavení v obou fázích přípravného řízení, tedy zejména její úkoly, povinnosti a oprávnění. Analýzou vnitřních předpisů VP bude také přiblížena její činnosti při plnění těchto povinností.

Mezi úkoly VP patří dle ZVP odhalování trestné činnosti, zjišťování pachatelů trestných činů a prevence trestné činnosti. Proto působí kriminální služba VP v souladu s ustanovením § 12 odst. 2 písm. e) TŘ společně s ustanovením § 4 odst. 1 písm. b) ZVP v řízení o trestných činech jako policejní orgán.

Pro zamezení nejasnostem je třeba vymezit následující pojmy. Je nutné rozlišovat mezi zvláštní působností VP jako policejního orgánu, která je určena ustanovením TŘ, a obecnou působností VP stanovené ZVP. Primárně zde bude rozebrána právě působnost VP jako policejního orgánu. Obě působnosti a oba předpisy spolu samozřejmě souvisí a doplňují se, proto bude nastíněna i obecná působnost VP dle ZVP a v relevantních částech bude s působností dle TŘ porovnána.

Neméně důležité je rozlišovat mezi působností a příslušností, kdy právní teorie obecně chápe působnost jako oblast, na kterou dopadá pravomoc orgánu. Oproti tomu příslušnost stanoví, která konkrétní věc bude kterým konkrétním orgánem řešena. Můžeme tedy říci, že se jedná o aplikaci působnosti v konkrétní věci. Protože je příslušnost záležitostí spíše operativní, bývá řešeno právě vnitřními předpisy orgánu, do jehož působnosti daná věc obecně patří.

5.1 Působnost VP

5.1.1 Působnost dle TŘ

Postavení VP jako policejního orgánu se vztahuje pouze na její pověřený orgán, protože TŘ VP na rozdíl od PČR nepřiznává působnost jako celku.⁴⁹ Pověřenými orgány VP jsou

⁴⁹ DRAŠTÍK, A., FENYK, J. a kol. *Trestní řád. Komentář. I. díl.* Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017, s. 135

nižší organizační celky VP, které pověřil náčelník VP k plnění úkolů v trestním řízení.⁵⁰ Konkrétně to je odbor kriminální služby (OKS), dále se dělící na první a druhé oddělení kriminální služby (1. OdKS a 2. OdKS) a oddělení inspekce a vnitřní kontroly (OdIVK). Mimo OKS působí jako policejní orgán i konkrétní pověření vojenští policisté zařazení v odboru dopravní a pořádkové služby při prověřování a vyšetřování dopravních nehod v působnosti VP.^{51 52} Z tohto důvodu, píše-li v této právi o VP jako o policejním nebo vyšetřovacím orgánu, jsou jím myšleny právě tyto uvedené pověřené orgány VP.

Jedná se o působnost speciální. Obecným policejním orgánem je PČR. Není-li v TŘ stanoveno něco jiného, bude působit jako policejní orgán PČR. PČR je tedy ve vztahu ke zvláštním policejním orgánům orgánem subsidiárním. Zvláštní působnost VP je dána specifickým předmětem řízení stanoveným v § 12 odst. 2 písm. e) TŘ. Musí se jednat o trestné činy

- a) příslušníků ozbrojených sil, nebo
- b) osob, které páchají trestnou činnost proti
 - a. příslušníkům ozbrojených sil ve vojenských objektech anebo
 - b. proti vojenským objektům,
 - c. vojenskému materiálu nebo
 - d. ostatnímu majetku státu, s nímž jsou příslušné hospodařit
 - i. MO nebo
 - ii. organizační složky státu zřízené MO
 - iii. anebo s nímž mají právo hospodařit státní organizace zřízené nebo založené MO.

Toto ustanovení samotné nedá nezainteresovanému čtenáři jasnou představu o tom, na jaké konkrétní osoby se působnost VP vztahuje, neboť obsahuje řadu legislativních zkratk, které je třeba vykládat pomocí řady „vojenských“ zákonů zmíněných ve čtvrté kapitole této práce, zejména pomocí definic uvedených v §§ 2 a 3 zákona o ozbrojených silách.⁵³

⁵⁰ Čl. 1, písm. a) závazného pokynu náčelníka Vojenské policie č. 1/2013, postup pověřených orgánů Vojenské policie při plnění úkolů v trestním řízení

⁵¹ ŠMÍD J. (Hlavní velitelství Vojenské policie) Re: Žádost o sdělení informací [online]. E-mail: Václavu Malému. 22. 12. 2017

⁵² Čl. 4. závazného pokynu náčelníka Vojenské policie č. 1/2013, postup pověřených orgánů Vojenské policie při plnění úkolů v trestním řízení

⁵³ Jde například o pojmy jako ozbrojené síly, vojenský objekt, vojenský materiál. Tyto pojmy jsou v této kapitole níže vysvětleny.

Předmětné ustanovení můžeme pro přehlednost rozdělit na dvě části, a to působnost vůči příslušníkům ozbrojených sil a působnost vůči jiným osobám. Zatímco působnost VP jako policejního orgánu vůči příslušníkům ozbrojených sil platí obecně (tedy bez ohledu na to, kde či vůči komu či čemu trestný čin spáchají), oproti jiným osobám je omezena místem a předmětem spáchaného trestného činu. Jinak řečeno, není-li subjektem skutkové podstaty trestného činu příslušník ozbrojených sil, musíme se zabývat fakultativními znaky objektivní stránky tohoto trestného činu, a to místem a předmětem útoku.

Působnost VP jako policejního orgánu vůči příslušníkům ozbrojených sil

Dle § 3 odst. 2 zákona o ozbrojených silách se „*ozbrojené síly člení na armádu, Vojenskou kancelář prezidenta republiky a Hradní stráž*“. Na vyjmenované subjekty se působnost VP bez pochyb vztahuje.

Zároveň z ustanovení §§ 2 odst. 5 a 3 odst. 3 zákona o ozbrojených silách vyplývá, že ozbrojené síly jsou tvořeny pouze vojáky v činné službě. Voják v činné službě je voják vykonávající vojenskou činnou službu. Tou se rozumí mimo stav ohrožení státu nebo mimo válečný stav

- a) služba vojáka z povolání ve služebním poměru podle zákona o vojácích z povolání,
- b) příprava vojáka k plnění úkolů ozbrojených sil
- c) nebo služba vojáka v operačním nasazení.

Činná služba za stavu ohrožení státu nebo válečného stavu se nazývá mimořádná služba. Jako voják ve služebním poměru se posuzuje nejen „profesionální“ voják, ale i voják v záloze, který nastoupil k výkonu vojenské činné služby.⁵⁴ VP tedy bude moci v trestním řízení prověřovat i případný trestný čin vojáka v záloze, pokud ho spáchal v době výkonu služby (tedy nejčastěji v době vojenského cvičení podle povolávacího rozkazu). Oproti tomu mimo výkon služby bude spadat voják v záloze zpravidla do působnosti PČR, i kdyby takový trestný čin spáchal například ve vojenském stejnokroji. Činnou službu může voják vykonávat kromě ozbrojených sil mimo jiné i ve VP nebo ve Vojenském zpravodajství.⁵⁵ Z výše uvedeného je patrné, že množina vojáků v činné službě a množina

⁵⁴ § 2 odst. 1 zákona č. 45/2016 o službě vojáků v záloze, ve znění pozdějších předpisů, In: Beck-online [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 5. 1. 2018] Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mrqge3f6nbvfuyq>

⁵⁵ § 6 zákona o ozbrojených silách České republiky a § 5 zákona o Vojenské polici a § 2 zákona č. 289/2005, o Vojenském zpravodajství, ve znění pozdějších předpisů, In: Beck-online [online právní

příslušníků ozbrojených sil nejsou identické. Množina vojáků v činné službě je širší než množina příslušníků ozbrojených sil, protože do ní spadají i vojáci vykonávající činnou službu ve VP nebo ve Vojenském zpravodajství.

Dle TŘ jsou tak v působnosti VP jako policejního orgánu vojáci zařazení v činné službě u některého z útvarů AČR, u Vojenské kanceláře prezidenta republiky nebo u Hradní stráže. Z množiny vojáků v činné službě zbývají ještě vojenští zpravodajci a vojenští policisté. Vystává tak otázka, v působnosti kterého policejního orgánu jsou tito vojáci. Dle § 12 odst. 2 písm. h) TŘ jsou policejním orgánem v trestním řízení o trestných činech příslušníků Vojenského zpravodajství pověřené orgány Vojenského zpravodajství. Tato otázka je tak pro vojenského zpravodajce TŘ jasně vyřešena. V případě vojenských policistů však TŘ mlčí. Užitím principu speciality a subsidiarity, lze mít za to, že v případě absence speciální úpravy pro vojenské policisty se užije pravidlo obecné, a tedy že trestné činy vojenských policistů má prověřovat obecný policejní orgán a to PČR. Praxe je však jiná a trestné činy vojenských policistů prověřuje pověřený orgán VP. Tuto situaci považuji za značně problematickou a proto ji věnuji zvláštní podkapitolu na konci této kapitoly.

Působnost VP jako policejního orgánu vůči jiným osobám

Vůči jiným osobám než vůči příslušníkům ozbrojených sil působí VP pouze za splnění některé z podmínek z výše uvedeného alternativního výčtu. Je samozřejmé, že tyto podmínky mohou nastat i kumulativně, není to však pro vznik působnosti VP nezbytné.

Může jít o osobu páchající trestnou činností vůči příslušníkům ozbrojených sil ve vojenských objektech. Kdo je příslušníkem ozbrojených sil, bylo uvedeno výše. Vojenské objekty jsou dle § 2 odst. 1 zákona o ozbrojených silách definovány jako „*objekty důležité pro obranu státu, které slouží Ministerstvu obrany, Armádě České republiky a Hradní strážní k zabezpečení výcviku, ubytování vojáků v činné službě, uskladnění, uložení, ošetřování a opravám vojenského materiálu nebo slouží k zabezpečení jejich úkolů.*“ Tyto objekty jsou majetkem státu a hospodařit s nimi přísluší ministerstvu a jím zřízeným organizačním složkám státu. Typicky půjde například o vojenské výcvikové prostory, kasárna, vojenské sklady aj. Pro vznik působnosti VP jako policejního orgánu tak musí osoba páchat trestnou činností vůči příslušníkovi ozbrojených sil v některém z těchto

objektů, mimo vojenský objekt už VP působnost policejního orgánu ve smyslu TR mít nebude.

Mohou tedy nastat různé situace, které je vhodné ilustrovat na příkladech. VP nebude příslušná jako policejní orgán v přípravném řízení například v případě prověřování trestného činu ublížení na zdraví spáchaného na vojákov, příslušníkovi AČR, jinou osobou 100 metrů od kasáren. V takovém případě by byl příslušným policejním orgánem PČR, protože by nebyla splněna podmínka spáchání trestného činu ve vojenských objektech. Stejně tak, pokud by jinou osobou bylo ublíženo na zdraví vojákov, který není zařazen v ozbrojených silách, tedy například vojenskému zpravodajci, i přímo v prostoru kasáren, neměla by být příslušná prověřovat tento čin VP, ale opět PČR, protože by nebyla splněna podmínka spáchání vůči příslušníkovi ozbrojených sil. Takový útok by však mohl být také vykládán jako útok proti vojenskému objektu a zde by si už dovedla pravomoc VP. Je nasnadě, že v praxi takový případ bude řešit VP ať už originárním odvozením si pravomoci či na dožádání PČR. Právně velmi zajímavá by byla situace, když by příslušníkovi ozbrojených sil ve vojenském objektu ublížil na zdraví vojenský zpravodajec. Zde by byly naplněny veškeré podmínky pro vznik příslušnosti VP, zároveň by však vznikla speciální příslušnost Vojenského zpravodajství, protože by se jednalo o trestný čin příslušníka Vojenského zpravodajství. Pravidlo upravující postavení Vojenského zpravodajství jako policejního orgánu má zde dle mého názoru postavení zvláštního pravidla vůči obecnějšímu pravidlu týkajícího se VP, a proto by dostalo přednost.

Další možností je zmíněné páchaní trestné činnosti proti vojenským objektům, vojenskému materiálu nebo ostatnímu majetku státu, s nímž jsou příslušné hospodařit MO nebo jím zřízené organizační složky státu nebo s nímž jsou příslušné hospodařit anebo s nímž mají právo hospodařit státní organizace zřízené nebo založené MO.

Vojenský materiál tvoří v souladu s § 2 odst. 6 zákona o ozbrojených silách vojenská výstroj, vojenská výzbroj, vojenská technika a určená technická zařízení, které jsou užívány k plnění nebo zabezpečení úkolů ozbrojených sil. Každý z uvedených pojmů je dále přesně definován v příslušných odstavcích § 2 zákona o ozbrojených silách. V krátkosti však uvádím, že vojenskou výstrojí rozumíme především oděv a jinou výbavu vojáka nutnou k výkonu služby; vojenskou výzbrojí zbraně a munici; vojenskou technikou zejména vozidla, plavidla a leteckou techniku; a pod technická zařízení můžeme zařadit prakticky jakékoliv technické zařízení související s předešlými pojmy. Definice vojenského materiálu je velmi široká, spadá do něj především veškerý majetek, který využívají ozbrojené síly.

Zbytkovou kategorií je *ostatní majetek státu* dle uvedeného ustanovení. Protože ne všechny majetek příslušný MO využívají ozbrojené síly, je tato kategorie velmi potřebná. Opět při výkladu *stricto sensu* by například vozidla VP nespadala do kategorie vojenského materiálu. Toto ustanovení však dává pravomoc VP působit jako policejní orgán i při trestné činnosti spáchané vůči jejímu vlastnímu majetku.

VP působí jako policejní orgán vůči jiným osobám pouze za dodržení uvedených podmínek. Zatímco působnost vůči příslušníkům ozbrojených sil nastává bez dalších podmínek, v případě jiných osob je naopak nutné zdůvodnit působnost dalšími okolnostmi. Nejčastějšími „jinými osobami“ dle tohoto ustanovení budou občanští zaměstnanci ozbrojených sil, nemusí to však být nutně jenom oni, ale i jakákoliv jiná fyzická či právnická osoba.

5.1.2 Působnost dle ZVP

Pro pochopení rozsahu působnosti VP jako policejního orgánu je vhodné porovnat ji s obecnou osobnostní působností VP. Je důležité si uvědomit, že TŘ stanoví *de facto* působnost pouze pro jednu zvláštní část VP, a to pro kriminální službu (a případně pro konkrétní pověřené policisty z dopravně-pořádkové služby). Zbylé služby VP se řídí právě obecnou působností dle zákona o VP.

Dle § 3 ZVP působí VP vůči

- a) *vojákům v činné službě,*
- b) *osobám, které se nacházejí ve vojenských objektech a v prostoru, kde ozbrojené síly plní své úkoly nebo kde se koná vojenské cvičení nebo kde je zajišťována bezpečnost chráněné osoby,*
- c) *osobám, které jsou podezřelé, že spáchaly nebo páchají trestné činy nebo přestupky proti vojákům ve vojenském objektu nebo prostoru, kde ozbrojené síly plní své úkoly nebo kde se koná vojenské cvičení, nebo trestné činy nebo přestupky spolu s vojáky nebo proti vojenskému objektu, vojenskému materiálu nebo ostatnímu majetku státu, s nímž je příslušné hospodařit Ministerstvo, pokud tento zákon (zákon o VP) nestanoví jinak.*

Ad písm. a)

VP má obecně dle tohoto ustanovení širší působnost než jako policejní orgán v trestním řízení, protože působí nejen vůči příslušníkům ozbrojených sil, ale obecně vůči vojákům v činné službě, což se tedy vztahuje i na příslušníky VP či Vojenského zpravodajství. VP tedy může provést silniční kontrolu a šetřit přestupek nejen příslušníka AČR ale

i Vojenského zpravodajství. Oproti tomu trestný čin příslušníka Vojenského zpravodajství prověřovat zpravidla nemůže.

Ad písm. b)

Zde je působnost VP definována velmi široce, svoje úkoly tak plní nejen v předem určeném místě jako je vojenský objekt, ale oblast působnosti se může flexibilně rozšiřovat dle uvedených faktorů. Tedy kromě osob nacházejících se ve vojenských objektech působí VP i vůči osobám nacházejícím se v prostorách plnění úkolů ozbrojených sil, konání vojenského cvičení či zajišťování bezpečnosti chráněné osoby. Toto flexibilní rozšíření je nutné zejména z důvodu plnění úkolů VP spočívajících v policejní ochraně ozbrojených sil. Toto ustanovení nemá svoji obdobu v ustanoveních o působnosti VP jako policejního orgánu.

Ad písm. c)

Toto ustanovení je obdobné ustanovení o „jiných osobách páchajících trestnou činností“ ve vymezení působnosti VP jako policejního orgánu. Je však rozšířeno o prostory plnění úkolů ozbrojených sil a konání vojenského cvičení. Naopak zde nejsou výslovně uvedeny organizační složky MO a státní organizace MO zřízené. Tento nesoulad může působit potíže.

Obecná působnost VP je značně širší než působnost VP jako policejního orgánu. Své úkoly policejní ochrany může VP plnit vůči většímu spektru osob, než vůči jakým vystupuje jako policejní orgán. Důvodů těchto odlišných úprav zákonodárcem může být několik od cíleného umenšení působnosti VP v trestním řízení po nechtěný nesoulad vzniklý v legislativním procesu. Trestní řízení je bezpochyby proces s vážnějšími důsledky a většími riziky než ostatní obecné úkoly VP (např. šetření přestupků), a proto vyžaduje nezbytnou specializaci a praxi činných orgánů. Odlišné nastavení obecné působnosti od působnosti policejního orgánu je tedy pochopitelné avšak není vždy jasně opodstatněno či zdůvodněno.

5.1.3 Působnost v zahraničních operacích

VP vyvíjí důležitou úlohu při šetření přestupků a prověřování trestných činů českých vojáků na jejich zahraničních misích. Postupným historickým vývojem získala VP i oprávnění k vyšetřování trestných činů vojáků v zahraničí. Dosud však žádný trestný čin v zahraničí nevyšetřovala. Z toho důvodu a také z důvodu značného přesahu do mezinárodního práva se působností VP v zahraničních operacích se v této práci však nebudu hlouběji zabývat. Pro základní přehled však alespoň uvádím následující.

Vojenští policisté při policejní práci v zahraničí postupují obdobně jako v ČR, s přihlédnutím k uzavrěným mezinárodním smlouvám. Zejména se jedná o smlouvy NATO-SOFA (dohody mezi smluvními stranami Severoatlantické smlouvy o statutu jejich ozbrojených sil), dohody účastnických států o působnosti vojenských policií a platné Standardní operační postupy NATO.⁵⁶

5.2 Příslušnost pověřených orgánů VP

Příslušnost stanoví, který konkrétní orgán řeší konkrétní věc patřící do jeho působnosti, tedy do oblasti, na niž se vztahuje jeho pravomoc. Příslušnost obecně dělíme na věcnou, místní a funkční.

Věcná příslušnost je provázána s pravomocí a působností. Stanoví, který orgán má v dané věci pravomoc, a to dle aspektů hmotněprávních (zde dle znaků skutkové podstaty trestného činu) či dle procesněprávních (tedy zde dle toho, proti komu se trestní řízení vede).

Místní příslušnost dále rozvádí věcou příslušno. Stanoví, který z více věcně příslušných orgánů má pravomoc v dané věci. Podmínkou toho, aby mělo smysl uvažovat o kategorii místní příslušnosti je tedy mnohost věcně příslušných orgánů. Zvláštní kategorií věcné příslušnosti je funkční příslušnost, která stanoví v případě vnitřně strukturovaného orgánu pravomoc konkrétní složky tohoto orgánu dle kritérií věcné příslušnosti. Podmínkou úvah o funkční příslušnosti je tak vnitřní strukturovanost věcně příslušného orgánu.⁵⁷

Interní předpisy VP však nesprávně zaměňují věcnou příslušnost za působnost. Nadto působnost policejního orgánu určením věcné příslušnosti bez zákonného podkladu neoprávněně rozšiřují.⁵⁸ V ostatním se však odvolávají převážně do předmětných ustanovení TŘ. K tomuto neoprávněnému rozšíření více ve zvláštní podkapitole. Obecně je věcně příslušný OKS, nejde-li o prověřování dopravních nehod. V rámci vnitřní strukturalizace OKS je pak 2. OdKS určeno pro kvalifikované hospodářské a majetkové trestné činy, stejně jako pro trestné činy proti bezpečnosti republiky, a dále pro jiné trestné

⁵⁶ Čl. 4. závazného pokynu náčelníka Vojenské policie č. 30/2018, dopravní a pořádková služba

⁵⁷ HENDRYCH D. *Právní slovník. 3. podstatně rozš. vyd.* Praha: C. H. Beck, 2009, s. 860

⁵⁸ Čl. 5-6 závazného pokynu náčelníka Vojenské policie č. 1/2013, postup pověřených orgánů Vojenské policie při plnění úkolů v trestním řízení

činy, které jsou náročné na dokumentaci.⁵⁹ Příslušným oddělením pro trestnou činnost vojenských policistů je dle ustanovení ZPNVP OdIVK.⁶⁰ Funkční příslušnost 1. OdKS je tak subsidiární vůči speciální funkční příslušnost dvou zbývajících oddělení (2. OdKS a OdIVK). Dělení funkční příslušnost mezi 1 a 2. OdKS dle mého názoru řešeno velmi neurčitě, neboť trestným činem, který při prověřování vyžaduje náročnou dokumentaci, může být v důsledku každý trestný čin. Náročnost na dokumentaci lze při zahájení trestního řízení odhadnout jen s těžší. Toto vágní dělení tak může vést ke stavu právní nejistoty. Funkční příslušnost OdIVK, jakožto nanejvýš sporné ustanovení ZPNVP č. 1/2013, je řešena v samostatné podkapitole.

Jelikož 2. OdKS i OdIVK mají co do území obecnou působnost, má smysl zabývat se místní příslušností pouze vzhledem k 1. OdKS. Obdobně jako v TR se zde použijí pravidla pro určení místní příslušností jsou obdobná pravidlům pro místní příslušnost soudů dle TR a to pravidlo místa spáchání trestného činu, pravidlo služebního zařazení nebo bydliště podezřelého a poslední pravidlem je pravidlo určení místní příslušnosti dle toho, kde vyšel trestný čin najevo, tedy dle toho, kde se o něm VP dozvěděla. Místní příslušnost se tak odvíjí od územní působnosti velitelství VP v Táboře a Olomouci, jak jsou popsány dále v této práci. V případě, že se pro stejný trestný čin zahájí úkony trestního řízení u více skupin 1. OdKS, tj. v případě, že by zahájili úkony jak příslušníci VP zařazení u 1. OdKS v Táboře i Olomouci, tak se použije pravidlo časové prioritizace a řízení bude konat ta skupina, která řízení zahájila nejdříve. V případě pokračování v trestném činu však bude rozhodující, v místo spáchání nejzávažnějšího dílčího útoku. Z důvodu hospodárnosti trestního řízení se však obou výše uvedených pravidel nemusí užít a řízení může konat ta skupina, u které je to nejhospodárnější.⁶¹

Z důvodu velmi malého územního rozčlenění kriminální služby se však jedná především o hypotetické otázky. Nadto jsou dle mého názoru řešeny zbytečně komplikovaně. Na druhou stranu není vyloučené, rozšíření kriminální služby o další územní pracoviště a pak by tato pravidla nabyla na relevanci.

⁵⁹ Čl. 5 odst. 2 závazného pokynu náčelníka Vojenské policie č. 1/2013, postup pověřených orgánů Vojenské policie při plnění úkolů v trestním řízení

⁶⁰ Čl. 5 odst. 4 závazného pokynu náčelníka Vojenské policie č. 1/2013, postup pověřených orgánů Vojenské policie při plnění úkolů v trestním řízení

⁶¹ Čl. 7 závazného pokynu náčelníka Vojenské policie č. 1/2013, postup pověřených orgánů Vojenské policie při plnění úkolů v trestním řízení

5.3 Činnost při dožádání PČR

VP může činit úkony jako policejní orgán i v případě, pokud ji v souladu s § 158 odst. 4 TŘ dožádá jiný policejní orgán. Toto oprávnění dle TŘ převádí v povinnost ZPNVP č. 1/2013, když stanoví pověřeným orgánům VP povinnost na dožádání policejního orgánu vedoucího trestní řízení, provést jednotlivé úkony v rámci prověřování i vyšetřování. Uvedeným ustanovením TŘ je rozšířen obecný princip dožádání o provedení úkonu jiného útvaru téhož policejního orgánu na možnost dožádání mezi různými druhy policejních orgánů navzájem. Je však zapotřebí, aby tato věc alespoň obecně spadala do působnosti onoho policejního orgánu.⁶² Proto bude z logiky věci častější opačný postup, kdy o provedení úkonu dožádá VP Policii ČR, protože provedení takového úkonu by bylo pro VP zbytečně náročné, nákladné nebo by k němu nedisponovala dostatečnou technikou. V praxi je velmi časté dožádání VP o součinnost PČR při řešení dopravních nehod. Je nezbytné, aby byl splněn předpoklad, že se jedná o úkon v rámci prověřování. Policejní orgány se nemohou dožadovat úkonů nad rámec zákonných pravomocí.

Předávání případů i dožádání provedení úkonů mezi VP a PČR je v praxi realizováno elektronickou formou. Co se týče počtů, tak se jedná o desítky případů ročně. Přesný počet samotné Velitelství VP nezná, vzhledem k tomu, že v rámci celé VP působí více subjektů v postavení policejních orgánů (1.OdKS, 2.OdKS, OdIVK a konkrétní vojenští policisté z ODPS) a není vedena centrální evidence těchto případů/úkonů.⁶³

5.4 Spory o příslušnost

Spory o příslušnost můžeme pro potřeby této práce dělit na spory mezi policejními orgány dle TŘ a spory interní mezi jednotlivými oddělení kriminální služby VP.

Pokud provádí VP úkony jako policejní orgán dle § 158 TŘ, je povinna o tom neprodleně informovat útvar PČR, který by byl jinak věcně a místně příslušný. Tedy takový útvar PČR, který by byl obecně příslušný, kdyby nenastaly podmínky speciální příslušnosti VP jako zvláštního policejního orgánu. Příslušnost útvarů PČR stanoví vnitřní předpis PČR,

⁶² ŠÁMAL P. a kol. Trestní řád. Komentář. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 1969

⁶³ ŠMÍD J. (Hlavní velitelství Vojenské policie) Re: Žádost o sdělení informací [online]. E-mail: Václavu Malému. 22. 12. 2017

a to pokyn policejního prezidenta č. 103/2013.⁶⁴ Pokud VP informuje nesprávný útvar PČR, tak si PČR tuto informaci z důvodu efektivity vnitřně předá. Cílem tohoto ustanovení je zajistit potřebnou informovanost PČR a zamezit sporům o příslušnost mezi PČR a zvláštními policejními orgány (vyjma Generální inspekce bezpečnostních sborů, která je upravena speciálně).⁶⁵

Spor o příslušnost mezi PČR a VP přesto může vzniknout. V takovém případě jsou tyto policejní orgány povinny předložit věc státnímu zástupci k posouzení. Posouzení státního zástupce jakožto „pána přípravného řízení“ je závazné. Rozhodnutí státního zástupce v takovém případě bude mít v souladu s § 119 odst. 2 TR formu usnesení.

Státní zástupce však může v souladu s § 157 odst. 2 TR opatřením odejmout kteroukoli věc policejnímu orgánu a přikázat ji jinému policejnímu orgánu z vlastní iniciativy, považuje-li to za vhodné. Opatření státního zástupce je rozhodnutím *sui generis*.⁶⁶

Interní spory mezi jednotlivými odděleními kriminální služby VP by se měly primárně řešit dle interních předpisů dohodou jejich vedoucích pracovníků, tj. náčelníků daných OdKS. Je otázkou, nakolik by měla mít v otázce příslušnosti veřejnoprávního orgánu dohoda jeho vedoucích pracovníků. Dle mého názoru by zde neměl být dán prostor pro jakési „volní uvážení“ policejních orgánů, které trestné činy budou šetřit a které ne, a naopak by příslušnost měla být určena co nejvíce přesně tak, aby se případné spory minimalizovaly. Což jistě není příklad např. funkční příslušnosti 2. OdKS a OdIVK, jak uvádím výše.

V případě, že spor není odstraněn dohodou náčelníků dotyčných oddělení, rozhodne o něm náčelník OKS zpravidla po konzultaci s dozorujícím státním zástupcem. Použité slovo zpravidla však nejspíš neznámá povinnost náčelníka OKS konzultovat státního zástupce vždy, takže je zde opět dán prostor pro uvážení vedoucího pracovníka. Náčelníci oddělení, které se dostaly do sporu, pak (opět) zpravidla předloží náčelníkovi OKS originál spisu a svoje odůvodněné návrhy, jak by měl náčelník OKS rozhodnout. V ZPNVP č. 1/2013 oblíbené příslovce zpravidla zde opět stanoví možnost výjimky z uvedeného pravidla. Uvedené pravidlo se tak nepoužije, pokud náčelník OKS stanoví v dané věci jinak.

⁶⁴ DRAŠTÍK, A., FENYK, J. a kol. *Trestní řád. Komentář. I. díl*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017, s. 1170

⁶⁵ ŠÁMAL P. a kol. *Trestní řád. Komentář. 7. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 1955

⁶⁶ ŠÁMAL P. a kol. *Trestní řád. Komentář. 7. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 1660

Do doby, než náčelník OKS ve věci rozhodne vede trestní řízení to oddělení, které přijalo v dané věci trestní oznámení nebo jiný podnět. Takové pravidlo mi připadá nadbytečné a nesystémové neboť i zde by mohlo být použito například pravidlo časové prioritizace užitě v případě nejasné místní příslušnosti. Obecně hodnotím úpravu řešení interních sporů o příslušnost v ZPNVP č. 1/2013 jako značně nepovedenou ať už z důvodů dosti „flexibilních“ pravidel podporujících autonomii vůle vedoucích pracovníků, které zde dle mého názoru nemá mít prostor, nebo z důvodu nadbytečnosti úpravy.⁶⁷

5.5 Povinnosti VP jako policejního orgánu

5.5.1 Povinnosti před zahájením trestního řízení

VP je povinna zjišťovat a odhalovat trestnou činnost i před zahájením přípravného řízení. Podněty k zahájení trestního řízení získává vlastní činností, která není upravena v TR, ale v ZVP. Jedná se o provádění šetření, která jsou potřebná ke zjištění skutečností odůvodňujících podezření o spáchání trestného činu. Jak praví čl. 10 ZPNVP č. 1/2013, dokud zjištěné skutečnosti takové závěry neumožňují, postupuje se výhradně dle ZVP a nikoli dle TR. Písemnosti takto vzniklé nejsou součástí trestního spisu, ale jsou evidovány v tzv. deníku poznatků. Samotné prověřování získaných informací je však třeba provádět procesně upraveným způsobem dle TR.

Podnětem však může být i podání trestního oznámení či podnět od jiných orgánů nebo osob. Poznatky získané z vlastní činnosti jsou však zákonodárcem prioritizovány. VP, stejně jako ostatní policejní orgány, by neměla vyčkávat podnětů z jiných stran, ale naopak trestnou činnost samostatně a aktivně zjišťovat. Tato povinnost je explicitně stanovena i přímo v § 41 ZVP. ZVP tak stejně jako TR dává důraz na vlastní iniciativu VP.

Prvotně získané poznatky pak VP prověřuje a zjišťuje jejich věrohodnost. Prvotně získané informace jsou totiž často pouhými signály či indikátory trestné činnosti, které je třeba ověřit, neboť samy o sobě neodůvodňují zahájení trestního řízení. Až zákonnými postupy zjištěná a vyhodnocená informace, jejíž věrohodnost vede k závěru o podezření ze spáchání trestného činu, odůvodňuje zahájit trestní řízení.⁶⁸

⁶⁷ Čl. 8 závazného pokynu náčelníka Vojenské policie č. 1/2013, postup pověřených orgánů Vojenské policie při plnění úkolů v trestním řízení

⁶⁸ Čl. 10 závazného pokynu náčelníka Vojenské policie č. 1/2013, postup pověřených orgánů Vojenské policie při plnění úkolů v trestním řízení

K vlastní iniciativě při zjišťování trestné činnosti slouží VP oprávnění požadovat podklady a informace dle § 56 odst. 1 ZVP, tak i oprávnění používat nástrahové a zabezpečovací prostředky. Jde např. o použití fosforeskujících látek, užití zvukových a obrazových signalizačních zařízení a o další prostředky dle aktuálního stupně vývoje techniky. Nástrahové a zabezpečovací prostředky slouží zejména v těch případech, kdy se jedná o opakovaná jednání či násilné překonávání překážek s cílem odcizit materiál a věci z majetku MO.⁶⁹

Důležitost, význam a nezastupitelnost trestních oznámení je však zřejmá, a proto je VP povinna přijímat veškerá trestní oznámení.⁷⁰ Forma může být rozličná. ZPNVP v čl. 11 narozdíl od TŘ výslovně uvádí i telefonickou formu trestního oznámení. Jelikož však žádné formální požadavky stanoveny nejsou, nemá to větší význam. Lze-li z podání určeného VP učinit závěr o podezření ze spáchání trestného činu, zavazuje toto podání jako trestní oznámení policejní orgán k tomu, aby předmětné skutečnosti prověřil. Pokud však v podání, které je označeno jako trestní oznámení, nejsou označeny ani základní skutečnosti umožňující učinit závěr o podezření z trestného činu, vrátí jej VP oznamovateli s poučením, jak nedostatky odstranit, a stanoví mu k tomu přiměřenou lhůtu. Jestliže ani po výzvě oznamovatel tyto skutečnosti nedoplní, založí VP podání a oznamovatele vyrozumí o zjevné neodůvědnosti podezření z trestné činnosti.⁷¹

Je-li podání učiněno ústně, je VP dle § 59 odst. 5 TŘ povinna vyslechnout oznamovatele ohledně následujícího:

- o okolnostech, za nichž byl čin spáchán,
- o osobních poměrech toho, na něhož se oznámení podává,
- o důkazech,
- o výši škody způsobené oznámeným činem.

V případě, že je trestní oznámení učiněno poškozeným či jeho zmocněncem, je nutné jej vyslechnout i ohledně jeho žádosti týkající se případného adhezního řízení.

⁶⁹ Důvodová zpráva k zákonu č. 300/2013 Sb. o Vojenské policii a o změně některých zákonů (zákon o Vojenské policii) 300/2013 Dz In: Beck-online [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 7. 1. 2018] Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=oz5f6mrqgezv6mzqgbpwi6q>

⁷⁰ DRAŠTÍK, A., FENYK, J. a kol. Trestní řád. Komentář. I. díl. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017, s. 476

⁷¹ Čl. 11 závazného pokynu náčelníka Vojenské policie č. 1/2013, postup pověřených orgánů Vojenské policie při plnění úkolů v trestním řízení

O podaném trestním oznámení sepíše VP protokol nejpozději po provedení nezbytných úkonů ve věci (tedy např. po opatření k zamezení pokračování v trestné činnosti). Do protokolu VP zapíše i poučení oznamovatele o odpovědnosti za vědomě sdělené nepravdiví údaje a případně poznamená i oznamovatelem předané důkazní prostředky. Dále je VP povinna do jednoho měsíce od oznámení vyrozumět oznamovatele o učiněných opatřeních, pokud o to oznamovatel požádá.

5.5.2 Povinnost zahájit trestní řízení

Učiní-li VP závěr o podezření ze spáchání trestného činu, zahájí trestní řízení a spíše o tom záznam. V záznamu o zahájení úkonů trestního řízení uvede

- a) skutkové okolnosti, pro které řízení zahajuje,
- b) a způsob, jakým se o nich dozvěděla.

Pojem skutkové okolnosti je třeba odlišit od pojmu skutek. Skutkové okolnosti, znamenají vymezení konkrétních dosud zjištěných skutečností, které nasvědčují spáchání trestného činu a jeho kvalifikaci. Jsou pojmem značně širším než pojem skutek. Skutek se vymezuje až v případě zahájení trestního stíhání poté, co jsou známy konkrétní informace o jednání, které může být trestným činem. Oproti tomu skutkové okolnosti odráží jen obecné informace, dosud dostatečně neobjasněné a neproověřené. Vymezení skutkových okolností v záznamu o zahájení úkonů trestního řízení není závazné a je možné jej později překvalifikovat. Obsahové a formální záležitosti záznamu o zahájení úkonů v trestním řízení rozvádí pro potřeby VP Příloha 1 ZPNVP č. 1/2013.

Přednost před sepsáním tohoto záznamu má z důvodu rizika prodlení provedení neodkladných a neopakovatelných úkonů. Po jejich provedení však VP záznam sepíše a tyto úkony zaprotokoluje. Neodkladnost či neopakovatelnost určitého úkonu je vždy individuální dle konkrétních okolností případu. Jejich obecná definice s přihlédnutím k ustanovení TŘ může být následující. Neodkladným je úkon, který nesnese odkladu do doby sepsání záznamu z důvodu nebezpečí ztráty či zničení důkazu nebo důkazního prostředku (např. ohledání místa činu, zadržení podezřelé osoby nebo odnětí věci). Oproti tomu neopakovatelný úkon již nebude možné v době po sepsání záznamu provést. U neopakovatelného úkonu tedy důkaz či důkazní prostředek nemusí být zničen či ztracen, může stále existovat, ale ohrožena musí být jeho proveditelnost. (např. výslech svědka, který vážně ohrožen na životě).

Přezkoumání podmínek neodkladnosti a neopakovatelnost soudem se odehrává až v hlavním líčení, nikoli již v přípravném řízení, což se stalo terčem kritiky. Pokud soud vyhodnotí, že podmínky neodkladnosti či neopakovatelnosti nenastaly, nepoužije tento

úkon jako podklad pro rozhodnutí o vině. Samotná absence odůvodnění v protokolu o provedení neodkladného či neopakovatelného úkonu však dle judikatury ÚS nezpůsobuje automaticky důkazní neúčinnost takového úkonu, jestliže při následné kontrole lze konstatovat, že věcné důvody pro neodkladnost úkonu byly splněny.⁷² ÚS ve své judikatuře výslovně uvádí, že „Pokud ze všech okolností případu, přesvědčivě vyplývá, že podmínky neodkladnosti úkonu byly skutečně dány, potom pouhý nedostatek podrobného písemného zdůvodnění neodkladnosti úkonu, byť je namísto jej hodnotit negativně, nemusí být nutně posuzován jako ústavněprávní pochybení, vedoucí k nepoužitelnosti důkazu.“⁷³ A dodává, že „Ani rigorózní interpretace doktríny „ovoce z otráveného stromu“ (fruits of poisonous tree doctrine) nevede k závěru, že jakékoli pochybení při opatřování důkazu automaticky způsobuje nepoužitelnost důkazu. Vždy je třeba mj. konkrétně posuzovat, jak intenzivní bylo dané pochybení a zda vůbec bylo způsobilé proces provádění důkazu ovlivnit“⁷⁴

Trestní řízení je každopádně zahájeno až uš sepsáním záznamu o zahájení úkonů trestního řízení nebo provedením neodkladných a neopakovatelných úkonů. V obou případech musí VP zaslat opis záznamu do 48 hodin od zahájení trestního stíhání státnímu zástupci. Státní zástupce může v této chvíli věc odejmout a přikázat jinému policejnímu orgánu (shledá-li například, že kvůli náročnosti či specifikám případu bude vhodnějším policejním orgánem PČR). Státní zástupce jej také může vrátit k doplnění, pokud záznam neobsahuje podstatné náležitosti.

5.5.3 Povinnosti po zahájení trestního řízení

Po zahájení trestního řízení je VP povinná objasnit a prověřit skutečnosti důvodně nasvědčující tomu, že byl spáchán trestný čin, a dle nich zjistit, zda byl trestný čin skutečně spáchán a zda jej spáchala určitá osoba. Jinými slovy jsou vojenští policisté povinni zjistit, zda jsou dány předpoklady pro zahájení trestního stíhání.

⁷² FRYŠTÁK, M. *Dokazování v přípravném řízení*. 2. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2015. s. 80-81

⁷³ Nález Ústavního soudu ČR ze dne 7. 5. 2014, sp. zn. III. ÚS 587/14. In: Beck-online [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 6. 1. 2018] Dostupné z: https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptembrgrptqnk7ovzw4&groupIndex=10&rowIndex=0&relationType=reference&referenceType=passive&referenceName=zakladnipred-pis_j&originalDocumentId=onrf6mijzgyyv6mjugehxazrgrgyyc2ojq&showLowerSectionsRelations=false&activeFacets=3509&sortType=sorted-rank-rp&firstPage=0¤tPage=0

⁷⁴ Ibidem

5.6 Oprávnění a činnost VP jako policejního orgánu

Aby VP zjistila, zda jsou dány předpoklady pro zahájení trestního stíhání, opatřuje potřebné podklady, nezbytná vysvětlení, vyhledává a zajišťuje místo činu a stopy trestného činu. K této činnosti je oprávněna na základě zahájeného trestního řízení, nikoli na základě sepsaného záznamu o zahájení úkonů v trestním řízení, jak nepřesně a neúplně uvádí čl. 12. odst. 2 ZPNVP č. 1/2013. Stopou trestného činu je každý zjistitelný, zajištělý a využitelný odraz změny na místě trestného činu související s objasňovanou událostí a projevující se buď v materiálním prostředí či ve vědomí lidí.⁷⁵ Potřebnými podklady mohou být například spisy, písemné odpovědi, listiny či jiné věci, které zároveň nejsou stopou trestného činu. Jde tak o pojem širší než stopa trestného činu. Vysvětlení jsou odpovědi na dotazy VP zaznamenané v úředním záznamu.

Ke splnění těchto úkolů je VP oprávněna provádět úkony, jejichž demonstrativní výčet je uveden v § 158 odst. 3 až § 158a TR. Jedná se zejména o následující úkony:

- a) vyžádání vysvětlení;
- b) výslech;
- c) odborné posouzení či znalecký posudek;
- d) ohledání věci, místa činu a prohlídka osoby;
- e) zadržení podezřelého;
- f) operativní a podpůrné operativní pátrací prostředky;
- g) ostatní úkony.

Jelikož se tyto úkony týkají většiny policejních orgánů, zaměřím se z důvodu zaměření práce v následujícím popisu na specifika a praxi VP.

5.6.1 Vyžádání vysvětlení

Vojenský policista může požadovat vysvětlení od osoby, která může přispět k odhalení trestného činu a jeho pachatele, Od této osoby je oprávněn požadovat prokázání totožnosti, vydání zbraně a případně jí může zbraň odebrat. Je-li touto osobou voják a není-li možné jeho totožnost prokázat na místě s vyvinutím patřičné součinnosti, může jej vojenský policista předvést. Totožnost se následně zjišťuje ve vojenských i civilních evidencích. Subsidiárně je možno přikročit i k měření fyzických a biologických znaků vojáka. O předvedení a provedených úkonech sepíše vojenský policista úřední záznam a nejsou-li zákonné důvody pro další zadržení, tak vojáka v souladu s § 26 ZVP propustí.

⁷⁵ Čl. 1 odst. b) závazného pokynu náčelníka Vojenské policie č. 2/2013, zřizování a činnost výjezdových skupin Vojenské policie

Každý je povinen vyhovět požadavku vojenského policisty k podání vysvětlení, vypovídat pravdu a nic nezamlčet. To však neplatí o podezřelém nebo o osobě, která by tím způsobila nebezpečí trestního stíhání sobě, svému příbuznému v pokolení přímém, svému sourozenci, osvojiteli, osvojenci, manželovi, partnerovi nebo druhovi, jakož i jiným osobám v poměru rodinném nebo obdobném, jejichž újmu by právem pociťovala jako újmu vlastní.⁷⁶ Vojenský policista nesmí požadovat vysvětlení od osoby, která by tím porušila státem uloženou či uznanou povinnost mlčenlivosti, pokud ji dotýčný orgán této povinnosti nezproští. Jedná se tak o povinnost mlčenlivosti uloženou zákonem či veřejným orgánem a nikoli o povinnost mlčenlivosti založenou občanskoprávní smlouvou mezi dvěma soukromými subjekty. Uvedené platí i ohledně okolností týkajících se utajovaných informací. O těchto skutečnostech je povinen vojenský policista osobu předem poučit a toto poučení doslovně zapsat do úředního záznamu. K vynucení povinnosti vypovídat pravdu a nic nezamlčet při podání vysvětlení lze užít toliko institutu odpovědnosti za přestupek křivého vysvětlení. Tohoto přestupku se dopustí mmj. i osoba, která zamlčí okolnost mající podstatný význam pro rozhodnutí.⁷⁷

Vojenský policista je oprávněn vyzvat osobu, aby se dostavila k podání vysvětlení a sepsání úředního záznamu ve stanovené době na určené místo. Obecně k tomu osobu s určitým časovým předstihem předvolá. Výzva však může být učiněna i ústně a v případě trestního řízení o zločinu, je osoba povinna výzvu uposlechnout ihned. Osoba musí být upozorněna, že pokud neuposlechne výzvy, může být předvedena či jí může být uložena pořádková pokuta. Nevyhoví-li osoba výzvě bez dostatečné omluvy a byla-li zároveň poučena dle předchozí věty, je vojenský policista oprávněn ji předvést k podání vysvětlení a sepsání úředního záznamu.⁷⁸ Do 1. 10. 2013, tedy do doby, než ZVP nahradil zákon č. 124/1992 Sb. o VP, vojenský policista tato oprávnění neměl a v případě odmítnutí podat vysvětlení, musela VP postupovat cestou žádosti PČR o provedení uvedených úkonů, tzn. např. předvolání a předvedení.⁷⁹ Tato změna má bezpochyby pozitivní dopad na zrychlení a zefektivnění práce vojenských policistů a pomáhá tak naplňovat zásadu rychlosti a hospodárnosti stanovenou v § 2 odst. 4 TR.⁸⁰

⁷⁶ §26 odst. 1 a 2 zákona o Vojenské policii

⁷⁷ FRYŠTÁK, M. *Dokazování v přípravném řízení*. 2. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2015. s. 201

⁷⁸ ŠÁMAL P. a kol. *Trestní řád. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s 1960

⁷⁹ Důvodová zpráva k zákonu č. 300/2013 Sb. o Vojenské policii a o změně některých zákonů (zákon o Vojenské policii) 300/2013 Dz In: Beck-online [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 7. 1. 2018] Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=oz5f6mrqgezv6mzqgbpwi6q>

⁸⁰ § 2 odst. 4 trestního řádu

Osoba, která se dostaví na výzvu k podání vysvětlení, má nárok na náhradu nutných výdajů a prokazaného ušlého výdělků za stejných podmínek jako svědek. Mezi tyto podmínky patří, že nárok na náhradu je třeba uplatnit dle TŘ do 3 dnů od podání vysvětlení. Tato lhůta je prekluzivní. Je zároveň kratší než obecná lhůta pro uplatnění náhrad při podání vysvětlení dle ZVP, která činí 7 dnů. Použije se zde zvláštní úprava dle TŘ. Nárok dále nemá ten, kdo byl vyzván k dostavení se pro své vlastní protiprávní jednání.

Každý, kdo podává vysvětlení, má právo na právní pomoc advokáta. Právní pomoc advokáta je rozsahem užší než činnost obhájce v dalších stádiích trestního řízení. Advokát má v této části poskytovat klientovi pouze právní rady a ne aktivně zasahovat do průběhu podávání vysvětlení. *„Advokát tedy nemůže do průběhu podávání vysvětlení zasahovat např. kladením otázek osobě, která vysvětlení podává, nemůže požadovat účast na jiných úkonech ve věci, kterých se osoba podávající vysvětlení neúčastní. Naproti tomu je např. oprávněn v průběhu podávání vysvětlení uskutečnit poradu s touto osobou, navrhoprovedení důkazů či účastnit se rekognice“*, jak uvádí Nejvyšší soud.⁸¹ Má tedy výrazně menší možnost než obhájce obviněného. Stačí tak například i telefonické spojení s advokátem a není nutná jeho fyzická přítomnost při podávání vysvětlení.

Vojenský policista je povinen sepsat úřední záznam o podání vysvětlení, případně i o předvedení bezodkladně poté, co se osoba na výzvu dostaví, či poté, co je předvedena. Úřední záznam je součástí vyšetřovacího spisu a slouží k úvahám o tom, zda provést v dalším řízení výslech dotyčné osoby jako svědka. Se souhlasem státního zástupce a obžalovaného může být úřední záznam o podání vysvětlení čten jako v hlavním líčení a slouží tak jako důkaz.⁸² Může z něj vycházet také znalec při provedení znaleckého posudku.⁸³ Po sepsání záznamu vojenský policista osobu propustí, nebrání-li tomu zákonné důvody.

Součástí podání vysvětlení může být zejména ve vojenském prostředí i provedení kontroly osoby, o čemž vyhotoví vojenský policista záznam. V záznamu o kontrole osoby uvede čas a místo kontroly, identifikuje kontrolovanou osobu a v případě zjištěné vady (například na ústroji či výstroji) tuto vadu kvalifikuje a přijme odpovídající opatření.

⁸¹ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 16. 5. 2012, sp. zn. 5 Tdo 413/2012 In: Beck online [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 7. 1. 2018] Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptembrgnpxexzvbgpxi4q>

⁸² § 211 odst. 6 trestního řádu

⁸³ ŠÁMAL P. a kol. Trestní řád. Komentář. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s.1958

5.6.2 Výslech ve fázi prověřování

Výslech může být dalším úkonem prováděným ve fázi prověřování. Jelikož v této fázi ještě není nikdo obviněn, jedná se toliko o výslech svědků. Výslech by měl být prováděn převážně až v soudním stádiu trestního řízení. V předsoudním stádiu trestního řízení má jen okrajové postavení, přičemž se částečně liší podmínky pro jeho provedení ve fázi prověřování a vyšetřování. Také proto je v TŘ uváděn až po demonstrativním výčtu obsaženém v § 158 odst. 3 TŘ. Pro jeho logickou spojitost s podáním vysvětlení jej však v této práci uvádím zde. Výslechnout svědka lze ve fázi prověřování pouze za některé z následujících podmínek:

- a) má-li výpověď osoby povahu neodkladného nebo neopakovatelného úkonu,
- b) jde-li o osobu mladší než osmnácti let,⁸⁴
- c) jde-li o osobu, o jejíž schopnosti správně a úplně vnímat, zapamatovat si nebo reprodukovat jsou s ohledem na její psychický stav pochybnosti,
- d) jde-li o osobu, jejíž výpověď má podle odůvodněného předpokladu rozhodující význam pro zahájení trestního stíhání, nasvědčují-li zjištěné skutečnosti tomu, že by mohl být na takovou osobu pro její výpověď vyvíjen nátlak, anebo hrozí z jiného důvodu, že bude ovlivněna její výpověď, jestliže lze předpokládat, že další prověřování trestního oznámení nebo jiného podnětu k trestnímu stíhání bude trvat delší dobu, zejména proto, že nebyla zjištěna osoba, u níž je dostatečně odůvodněn závěr, že trestný čin spáchala, a v důsledku toho nelze zahájit trestní stíhání a hrozí ztráta důkazní hodnoty výpovědi.

U podmínky dle písm. d) je tak nutným předpokladem

- a) delší doba prověřování zapříčiněná neurčením podezřelého,
- b) rozhodující význam osoby pro trestní stíhání, tedy musí jít o klíčového svědka,
- c) a dále musí být odůvodněný předpoklad potencionálního nátlaku na svědka.

Při provádění výslechu se neseписuje úřední záznam, ale protokol o výslechu. ÚS ve své judikatuře všal klade silný důraz na co nejmenší užívání výslechu ve fázi prověřování, když takový výslech připouští: „*pouze za předpokladu, že se jedná o opatření striktně nezbytné a nesnáze způsobené obhajobě omezením jejich práv budou dostatečně kompenzovány postupem orgánů činných v trestním řízení. Přečtená výpověď svědka, který nebyl nikdy vyslechnut kontradiktorně, nemůže být výlučným nebo rozhodujícím důkazem viny*“.⁸⁵ V rozhodnutí ÚS se odráží i dlouhodobý důraz Evropského soudu pro lidská práva na zásadu kontradiktorního projednání důkazů, který je patrný z mnoha

⁸⁴ § 158 odst. 9 trestního řádu

⁸⁵ Nález Ústavního soudu ČR ze dne 12. 7 2011, sp. zn. IV. ÚS 569/11. In: Beck-online [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 6. 1. 2018] Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptembrgfptcmrzi52xg3q>

judikátů (např. Rozhodnutí ve věci Barbera, Messegué a Jabardo proti Španělsku).⁸⁶ Pokud takový výslech nebude po zahájení trestního stíhání zopakován, lze jej v hlavním líčení toliko předestřít svědkovi ale nikoli z něj vycházet.⁸⁷ To stejné platí i o svědecké výpovědi, kterou soud označí pro rozpor s podmínkami § 158 odst. 3 TŘ za absolutně neúčinnou. I takovou výpověď lze svědkovi předestřít, soud z ní však nesmí vycházet, jak vyplývá z judikatury Vrchního soudu v Praze.⁸⁸

5.6.3 Vyžádání odborného vyjádření nebo znaleckého posudku

VP může také požadovat odborné vyjádření od osob majících potřebné odborné znalosti, případně může přibrat znalce zapsaného do seznamu znalců a tlumočnicků. Možnost vyžádání znaleckého posudku už ve fázi prověřování potvrzuje i judikatura. Vrchní soud v Praze však upozorňuje, že „*V dalších stadiích po zahájení trestního stíhání mohou obviněný i ostatní procesní strany vznést proti takovému znaleckému posudku námitky, s nimiž je příslušný orgán činný v trestním řízení povinen se vypořádat.*“⁸⁹

Ustanovení § 105 odst. 1 TŘ a stejně tak i ZPNVP č. 1/2013 v čl. 28 prioritizují vyžádání odborného vyjádření před znaleckým posudkem. Znaleckého posudku by mělo být užito, až když odborné vyjádření není dostatečné. Takový požadavek je dle mého názoru správný, protože pomáhá docílit hospodárnosti a efektivity vynaložených nákladů při trestním řízení. S ohledem na nadužívání znaleckých posudků v praxi je vhodné

⁸⁶ Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 6. 12. 1988, věc č. 23944/04, Barbera, Messegué and Jabardo proti Španělsku. In: HUDOC [právní informační systém] [cit. 6. 1. 2018]. Dostupné z: [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{"fulltext":\["barbera"\],"documentcollectionid2":\["GRANDCHAMBER","CHAMBER"\],"itemid":\["001-57429"\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{)

⁸⁷ FRYŠTÁK, M. *Dokazování v přípravném řízení*. 2. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2015. s. 231

⁸⁸ Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 27. 6. 2013, sp. zn. 2 To 33/2013 In: Beck-online [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 7. 1. 2018] Dostupné z: https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptembrgnpxi4s7geyf6427gi2da&groupIndex=14&rowIndex=0&relationType=reference&referenceType=passive&referenceName=zakladnipedpis_j&originalDocumentId=onrf6mjzgyyv6mjugexhazrrgu4c2oby&showLowerSectionsRelations=false&activeFacets=3509&sortType=sorted-rank-rp&firstPage=0¤tPage=0

⁸⁹ Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 26. 5. 2016, sp. zn. 2 To 41/2016 In: Beck-online [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 7. 1. 2018] Dostupné z: https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptembrgzpxi4s7geyf6427gi2dg&groupIndex=8&rowIndex=0&relationType=reference&referenceType=passive&referenceName=zakladnipedpis_j&originalDocumentId=onrf6mjzgyyv6mjugexhazrrgu4c2oby&showLowerSectionsRelations=false&activeFacets=3509&sortType=sorted-rank-rp&firstPage=0¤tPage=0

připomenout, že znalecký posudek nemá privilegované postavení oproti jiným důkazům.⁹⁰

Zásadně má při výběru znalce přednost ústav nebo specializované pracoviště před fyzickou osobou. O přiřazení znalce rozhodne VP opatřením. Zvláštní postup se uplatní při přiřazení znalce v oboru kriminalistické techniky, v němž má přednost Oddělení kriminalistické techniky a expertíz VP, subsidiárně obdobný orgán PČR.⁹¹

Výše znalečného se předem projedná se znalcem a za VP musí být schválena náčelníkem OdKS popřípadě OdIVK a informován musí být i pracovník ekonomické služby VP. Rozhodne-li VP že např. z důvodu nedostatečného rozsahu nebo kvality uhradí znalečné v jiné výši, vydá o tom usnesení, proti němuž je přípustná stížnost s odkladným účinkem.

Dle čl. 31 ZPNVP č. 1/2013 může VP v souladu § 157 odst. 3 TR využít v závažných a složitých věcech odborné pomoci konzultanta, který má znalost ze speciálního oboru. O jeho přiřazení vyhotoví VP úřední záznam. Konzultant může být v nezbytném rozsahu přítomen úkonům VP a se stejným omezením nahlížet do spisu, do provádění úkonů však nesmí nijak zasahovat a o informacích, které se v souvislosti s konzultantskou činností dozví je povinen zachovat mlčenlivost.

5.6.4 Ohledání věcí a místa činu

Podstatným oprávněním VP je ohledání věcí a místa činu. Ohledání je důkazním prostředkem, kterým VP získává přímým smyslovým pozorováním bezprostřední poznatek o skutečnostech významných pro trestní řízení. Ohledání můžeme také chápat jako kriminalistickou metodu, kterou se na základě bezprostředního pozorování zjišťuje, zkoumá, hodnotí a fixuje materiální situace nebo stav objektů majících vztah k prověřované události, k poznání této události a získání důkazů, podkladů a dalších informací důležitých pro objasnění věci a trestní řízení jako celek.⁹²

⁹⁰ FRYŠTÁK, M. *Dokazování v přípravném řízení*. 2. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2015. s. 204

⁹¹ Čl. 29 závazného pokynu náčelníka Vojenské policie č. 1/2013, postup pověřených orgánů Vojenské policie při plnění úkolů v trestním řízení

⁹² Čl. 1 odst. c) závazného pokynu náčelníka Vojenské policie č. 2/2013, zřizování a činnost výjezdových skupin Vojenské policie

Místem činu z kriminalistického hlediska rozumíme místo, kde došlo ke kriminalisticky relevantní události, jako i každé jiné místo, které je v příčinné souvislosti s touto událostí (largo sensu), případně pouze místo, kde byla trestná činnost dokonána (stricto sensu).⁹³

Účelné ohledání se řídí čtyřmi následujícími zásadami a to:

- a) zásadou řízení ohledání jediným odpovědným vedoucím (což je v praxi VP velitel výjezdové skupiny, který zodpovídá za průběh a výsledek a jemuž jsou ostatní příslušníci na místě činu po dobu ohledání podřízeni)
- b) zásadou neodkladnosti (ohledání je nezbytné provést bezprostředně po získání informace o tom, že je tu skutečnost, která má být ohledáním prověřena)
- c) zásadou neopakovatelnosti (opakováním ohledávacích úkonů se snižuje hodnota získaných informací)
- d) zásadou nezastupitelnosti (ohledání má jako nezprostředkovaný způsob získání informace výsadní postavení)⁹⁴

Činnost vojenských policistů na místě činu a při ohledání místa činu je stanovena v ZPNVP č. 2/2013, zřizování a činnost výjezdových skupin Vojenské policie. Ohledání provádí pouze vojenský policista zařazený v OKS vystupující jako policejní orgán. Může se stát, že se na místě činu ocitne i vojenský policista náhodou či z jiného účelu (např. příslušník pořádkové služby konající svou služební povinnost). Tento vojenský policista pak neohledává místo činu (není proto ani často patřičně vyškolen a vybaven), ale může být poté vyslechnut jako svědek, což potvrzuje i judikatura ÚS.⁹⁵ I vojenský policista, který není zařazen do OKS a není tak policejním orgánem, je však povinen do příjezdu výjezdové skupiny zajistit místo činu a provést tzv. nezbytná opatření.

Mezi nezbytná opatření patří dle čl. 7 ZPNVP č. 2/2013 zejména povinnost

- a) poskytnutí nebo zajištění první pomoci,
- b) provedení nezbytných opatření k zabránění dokonání trestného činu nebo jeho pokračování,
- c) provedení předběžné prohlídky místa činu,

⁹⁴ Čl. 5 závazného pokynu náčelníka Vojenské policie č. 2/2013, zřizování a činnost výjezdových skupin Vojenské policie

⁹⁵ Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 12. 7. 2012, sp. zn. III. ÚS 1806/09. In: Beck-online [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 6. 1. 2018] Dostupné z: https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptembrgipmx3von2q&groupIndex=16&rowIndex=1&relationType=reference&referenceType=passive&referenceName=zakladnipredpis_j&originalDocumentId=onrf6mjzgyyv6mjugexhazrrgu4c2oby&showLowerSectionsRelations=false&activeFacets=3509&sortType=sorted-rank-rp&firstPage=0¤tPage=0

- d) provedení opatření k zabránění škodlivých následků,
- e) provedení uzávěry místa činu
- f) zajištění ochrany stop,
- g) zjištění svědků události a případné zajištění podezřelé osoby,
- h) zajištění pronásledování pachatele,
- i) zahájení pátrání po horké stopě
- j) zajištění hlášené povinnosti přes stálého operačního důstojníka VP.

Pořadí těchto opatření se logicky případ od případu mění a vojenský policista musí operativně rozhodnout, jak bude postupovat. Přitom dodržuje zásadu minimalizace škodlivých následků, kdy nejškodlivějším následkem je škoda na životě a zdraví.

Vojenský policista dbá na to, aby místo činu bylo co nejméně narušeno ať už ze strany třetích osob, nebo samotnou aktivitou vojenského policisty. Za místo činu je do příjezdu výjezdové skupiny odpovědný. Z tohoto důvodu vojenský policista uzavře místo činu. Uzavření místa činu se provede

- a) zabráněním přístupu nepovolaných osob,
- b) zabráněním poškození nebo vzniku nových stop,
- c) zjištěním totožnosti přítomných osob,
- d) omezením pohybu oprávněných osob na místě činu, přičemž do příjezdu výjezdové skupiny jsou jedinými osobami oprávněnými pohybovat se na místě činu po vyznačených trasách záchranné jednotky zdravotnické služby nebo hasičského sboru.

Rozsah uzavření místa činu je opět u každého případu individuální. Přičemž snaha o zajištění co nejširší uzávěry z důvodu uchování potencionálních stop, je limitována prostředky a silami, které jsou k dispozici, stejně jako možnostmi terénu a ostatními okolnostmi dané situace, Uzávěra místa činu trvá až do ukončení ohledání, o čemž rozhoduje velitel výjezdové skupiny.

Je-li to možné, pronásleduje vojenský policista pachatele, případně zajistí nezbytná opatření komunikací se stálým operačním důstojníkem. Ostatní opatření na místě činu se vykonávají až po příjezdu výjezdové skupiny. Přesto je patrné, že i na vojenského policistu, který není zařazen u OKS a tedy obeznámen s kriminalistickými technikami, jsou kladeny vcelku vysoké nároky ohledně prvotních úkonů na místě činu. Proto lze očekávat, že i přesto, že každý vojenský policista získá základní vzdělání v oboru kriminalistiky, bude značná část úkonů konzultována s operačním důstojníkem.

Velitel výjezdové skupiny po příjezdu na místo činu zjistí provedená nezbytná opatření a je-li třeba provést další, zajistí již sám jejich provedení. Následně provede předběžnou

prohlídku, v jejímž rámci se seznámí se základními informacemi o místě činu, orientačně jej zdokumentuje, přibere případně další personál a podá zprávu stálému operačnímu důstojníkovi. O předběžné prohlídce vyhotoví úřední záznam.

Před samotným ohledáním místa činu se velitel výjezdové skupiny společně s kriminalistickým technikem vizuálně seznámí s místem činu a stanoví organizaci a postup při ohledání, tj. plán ohledání.

Samotné ohledání se rozděluje do tří etap. V první etapě se zajišťují věci a stopy, které by mohly být znehodnoceny, zejména mikrostopy a pachové stopy. V této etapě je také možné nasadit na horkou pachovou stopu služebního psa. V druhé etapě velitel výjezdové skupiny určuje hlavní objekty místa činu a stanovuje způsob a výchozí bod detailního ohledání (například rozhodne, že místnost se bude detailně prohledávat kruhovým způsobem, naopak v otevřeném prostoru zvolí rajónové ohledání místa činu). V třetí etapě se odehrává samotné detailní ohledání. Místo činu a ohledávané věci se podrobně popisují, fotodokumentují a případně nahrávají na videozáznam společně s komentáři policejního orgánu.

Ohledání ukončí velitel výjezdové skupiny pokud společně s ostatními členy výjezdové skupiny sezná, že ohledání místa činu je úplné. K ohledání může přibrat znalce, pokud je to potřebné. Ohledání se také může účastnit i státní zástupce, uzná-li to za vhodné. Ani jeden z případů však v praxi příliš častý není.

Průběh a výsledky ohledání je nezbytné zdokumentovat v protokolu o ohledání. Protokol musí být vyhotoven mimořádně pozorně a důkladně, zejména z důvodu neopakovatelnosti ohledání. Má jak funkci kriminalistickou (zachycuje skutečnosti získané ohledáním a umožňuje stanovit další postup) tak procesní (slouží v soudním stádiu trestního řízení jako důkazní prostředek. Jeho vzor a pravidla pro jeho vyhotovení jsou upravena v přílohách ZPNVP č. 2/2013.

Velitel výjezdové skupiny je odpovědný za obsahovou část procesní dokumentace a za splnění všech formálních náležitostí. Kriminalistický technik odpovídá za kvalitu a provedení technických úkonů a zpracování z nich plynoucí topografické dokumentace a foto/videodokumentace.

5.6.5 Prohlídka osob a související úkony

Vojenský policista je dále oprávněn k prověření trestného činu

- a) provést prohlídku těla osoby a jeho zevní měření včetně zjišťování jeho vnějších tělesných znaků,
- b) pořizovat obrazové a zvukové záznamy osob a
- c) zjišťovat a snímat daktyloskopické otisky osob.

A to vše v případě, že jsou tyto úkony nezbytné ke zjištění totožnosti osoby nebo pro zachycení stop. Měl by jich tedy subsidiárně užít až v případě, že marně vyčerpal méně invazivní způsoby naplnění účelu těchto úkonů. Mezi méně invazivní způsoby pro zjištění totožnosti patří například vyhledání ve vojenských evidencích⁹⁶, policejních evidencích či v evidenci obyvatel dle sdělených úkonů.

Prohlídku těla a související měření vykonává vojenský policista stejného pohlaví jako je pohlaví dotyčné osoby, případně lékař či způsobilý zdravotní pracovník. Vzhledem k personálnímu stavu VP je však pravděpodobné, že v praxi v bezodkladném případě nebude moci být vždy zajištěn požadavek na prohlídku osoby osobou stejného pohlaví. V případě, že osoba klade odpor a brání tak vykonání uvedených úkonů, je vojenský policista oprávněn tento odpor přiměřeně překonat po tom, co osobu marně vyzval, aby vyhověla jeho výzvě. To platí i pro obviněného, neboť u prohlídky těla neplatí zásada *nemo tenetur se ipsum accusare*, tedy že nikdo není povinen sám sebe obviňovat.⁹⁷

Dále má VP možnost vyžadovat provedení zkoušky krve nebo jiného obdobného úkonu. Provedení těchto úkonů však nesmí ohrozit zdraví dotyčné osoby. Tyto úkony můžeme rozdělit na úkony zasahující do tělesné integrity (odběr krve), a na úkony do tělesné integrity nezasahující (odběr moči, ochlupení, vlasů, pachu...). Úkony zasahující do tělesné integrity může provádět pouze lékař či odborný zdravotní personál se souhlasem této osoby. Pokud osoba klade odpor, nejsou orgány oprávněny jej překonat, mohou však osobě udělit pořádkovou pokutu.⁹⁸ Naopak úkony, které nezasahují do tělesné integrity, smí vykonat i dotyčná osoba sama či s jejím souhlasem vojenský policista. Přesto je opět preferován lékař či zdravotní personál, který smí takový úkon provést i bez souhlasu této osoby. Odpor osoby kladený k tomuto úkonu smí být překonán. V ostatním platí obdobně pravidla uvedená pro předešlé úkony.

⁹⁶ Vojenské evidence jsou evidence osob a jejich osobních údajů souvisejících s brannou povinností, které vedou MO, Krajská vojenská velitelství a vojenské útvary. Upraveny v § 31 zákona č. 585/2004 Sb., braného zákona.

⁹⁷ DRAŠTÍK, A., FENYK, J. a kol. Trestní řád. Komentář. I. díl. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017, s. 980 a §28 odst. 4 zákona o Vojenské policii

⁹⁸ § 114 odst. 2 trestního řádu a § 28 odst. 3 zákona o Vojenské policii

5.6.6 Zadržení osoby a související úkony

Podezřelá osoba smí být vojenským policistou zadržena. Jedná se o krátkodobé prozatímní fyzické zadržení, jehož účelem je zamezit v pohybu podezřelé osobě, než bude podezření prověřeno. Zadržení je podmíněno kumulativním dodržením čtyř následujících kritérií:

- a) zadržená osoba je podezřelá ze spáchání trestného činu,
- b) je dán některých z vazebních důvodů uvedených v § 67 TŘ,
- c) je dána naléhavost provedení tohoto úkonu,
- d) státního zástupce dal souhlas se zadržením, nejedná-li se o neodkladnou věc.

Vazební důvody dle § 67 TŘ jsou útěková vazba, koluzní vazba a předstižná vazba. Vazební důvody musí existovat už v době zadržení podezřelé osoby a policejní orgán o něm musí mít ověřené indicie. Praxe, kdy tyto indicie policejní orgán ověřuje až po samotném zadržení, je tak v odborné literatuře důrazně kritizována.⁹⁹ Zadržení nesmí trvat déle než 48 hodin. Zadržená osoba musí být vyslechnuta a o výslechu, zadržení a jeho důvodech sepsán protokol. V případě vojáka musí být informován i jeho velitel.¹⁰⁰ Vojenský policista je oprávněn umístit zadrženou osobu do policejní cely některého z útvarů PČR, neboť v souvislosti s redukcí vojenských posádek VP nedisponuje vlastními celami.¹⁰¹

Od tohoto úkonu je třeba odlišit úkon zajištění, který je obecným úkonem v pravomoci VP. Jeho podmínky jsou stanoveny v § 29 ZVP. Ve vztahu k trestnímu řízení zmiňme následující důvody zajištění, a to:

- a) bezprostřední ohrožení života a zdraví osob nebo majetku i po marné výzvě,
- b) kladení odporu či pokus o útěk při předvedení,
- c) v případě vojáka neoprávněné zdržování se mimo útvar či místo výkonu služby.

Zajištění nesmí trvat déle, než je nezbytně nutné, maximálně však 24 hodin. Jelikož je institutem, který omezí osobu na kratší dobu než institut zadržení, nemusí být splněno tolik podmínek pro jeho uplatnění. O provedení zajištění se sepíše úřední záznam a vyrozumí se velitel zajištěné osoby, je-li zajištěnou osobou voják.

⁹⁹ FRYŠTÁK, M. *Dokazování v přípravném řízení*. 2. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2015. s. 221-222

¹⁰⁰ ŠÁMAL P. a kol. *Trestní řád. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 974

¹⁰¹ Důvodová zpráva k zákonu č. 300/2013 Sb. o Vojenské policii a o změně některých zákonů (zákon o Vojenské policii) §32 300/2013 Dz In: Beck-online [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 7. 1. 2018] Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=oz5f6mrqgezv6mzqgbpwi6q>

Se zadržením souvisí i pátrání po vojácích nebo neznámých osobách ve vojenských objektech. Nepodaří-li se osobu zadržet či předvést z důvodu neznámého pobytu, musí jej VP vypátrat. VP provádí pátrání toliko v prostorách vojenských objektů, mimo tyto objekty koná pátrání PČR na žádost VP. VP přijímá různá opatření v závislosti na nebezpečnosti osoby, po které se pátrá. Za nebezpečnou se považuje dle ZPNVP č. 22/2005 např. osoba ozbrojená či podezřelá ze spáchání zvláště závažného zločinu. Vypátraná osoba může být následně umístěna do cely PČR za splnění výše uvedených podmínek.¹⁰²

Souvisejícím úkonem je i připoutání k vhodnému předmětu, zejména pomocí pout. Je to úkon, který osobu omezí nejznatelněji, proto musí být užit pouze v zákonem úzce vymezených případech po co nejkratší dobu, nejdéle však po dobu dvou hodin. Zároveň při volbě způsobu poutání a následné polohy připoutané osoby je třeba šetřit důstojnost a zdraví dotyčné osoby. Za účelem ovládnutí poutacích technik, které splní svůj účel, avšak nezpůsobí omezené osobě nedůvodnou či nepřiměřenou újmu, podstupují vojenští policisté rozsáhlý výcvik. Za zmínku stojí fakt, že VP užívá odlišný druh pout než PČR. V případě společné akce by tedy osobu zajištěnou pouty jednoho z orgánů nemohl odpoutat příslušník druhého orgánu.

5.6.7 Operativní pátrací prostředky

VP je oprávněna užit i operativní pátrací prostředky jako pověřený policejní orgán. Dle TRŘ jsou operativními pátracími prostředky

- a) předstíraný převod,
- b) sledování osob a věcí
- c) a použití agenta.

Výčet operativních pátracích prostředků dle TRŘ je taxativní. Tyto prostředky se používají především ve stadiu předcházení trestné činnosti. Jejich účelem je ale i objasňování trestné činnosti a pátrání po důkazech. Při jejich použití se musí dotyčný orgán vyvarovat policejní provokace, tedy takového užití operativních pátracích prostředků, které podporuje určitou osobu ke spáchání trestného činu.¹⁰³ K pověření užití operativní pátrací

¹⁰² Část I.až II. závazného pokynu náčelníka Vojenské policie č. 22/2005, pátrání Vojenské policie po vojácích a věcech

¹⁰³ FRYŠTÁK, M. *Dokazování v přípravném řízení*. 2. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2015. s. 237

prostředky je v případě VP dle TŘ ministr obrany.¹⁰⁴ Vnitřní předpisy VP však tento fakt ignorují a pověřené útvary VP zde určuje NVP a nikoli ministr obrany. Oproti PČR nebo Vojenskému zpravodajství však toto oprávnění v souladu § 158b TŘ nemá nejvyšší funkcionář daného policejního orgánu, ale právě příslušný ministr. Tudíž zde vidím, tak jako v dalších případech vzpomínaných v této práci překročení pravomocí VP zákonem svěřených.

V praxi je užití operativních pátracích prostředků pro potřeby VP nejčastěji prováděno specializovanými pracovišti PČR, protože jde zpravidla o specializované úkony, ke kterým VP nemá technické vybavení, logistické zázemí ani potřebný výcvik. Přesto je patrná snaha užívat operativních pátracích prostředků v maximální možné míře vlastními prostředky. Závislost na PČR je zde však značná. Vzhledem k malému počtu vojenských policistů sloužících v OKS je ale plně pochopitelná. Konkrétní podmínky jejich použití stejně jako procesní zajištění jejich vnitřního schválení upravují ZPNVP zvláště pro každý z uvedených operativních pátracích prostředků.¹⁰⁵

Předstíraný převod

Předmětem předstíraného převodu může být některá z věcí:

- a) k jejímuž držení je třeba zvláštního povolení (např. omamné látky nebo střelivo),
- b) jejíž držení je nepřípustné (např. zakázané zbraně nebo výbušniny),
- c) která pochází z trestného činu nebo
- d) která je určena ke spáchání trestného činu.

Předstíraný převod se provádí zpravidla při opakovaných jednání policejního orgánu s osobou, proti které se trestní řízení vede. Cílem těchto setkání je sice převod některého z výše uvedených předmětů, ale policejní orgán k tomu nesmí osobu jakkoliv navádět. Uplatní se zde obecný zákaz policejní provokace. VP je povinna primárně užívat vlastní zdroje a prostředky, přesto zpravidla samotné provedení, jak je u operativních pátracích prostředků běžné, provádí pro VP specializované pracoviště PČR. Vlastní provedení samotnými vojenskými policisty je však možné a v případech, kdy je uskutečnitelné, dokonce upřednostňované. Užití předstíraného převodu má totiž při činnosti VP velký potenciál zejména při boji proti nelegálnímu prodeji zbraní a výbušnin v majetku ministerstva obrany.

¹⁰⁴ DRAŠTÍK, A., FENYK, J. a kol. Trestní řád. Komentář. I. díl. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017, s. 1179

¹⁰⁵ ŠÁMAL P. a kol. Trestní řád. Komentář. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 2008-2013

K žádosti o předstíraný převod je oprávněn pouze policista zařazený u OKS. V případě, že jej má provádět pro VP PČR, projedná podmínky provedení před sepsáním samotné žádosti vojenský policista se specializovaným pracovištěm PČR. K předstíranému převodu potřebuje policejní orgán povolení státního zástupce. Nesnese-li věc odkladu, lze jej získat dodatečně do 48 hodin.

Pro úspěšné provedení předstíraného převodu se dle čl. 5 ZPNVP č. 29/2014 připravuje předem plán. Plán předstíraného převodu obsahuje zejména popis situace a okolnosti odůvodňujících užití tohoto prostředku, jeho cíl, navrhovaná opatření a vyhodnocení rizik. Předmět převodu se hradí ze zvláštních finančních prostředků VP.

O každém předstíraném převodu vyhotoví VP záznam, který se doručuje státnímu zástupci. Jeho obsahem je kromě klasických formálních náležitostí hlavně výstižné vylíčení samotného převodu. Záznamy se zakládají do svazku předstíraného převodu, společně s žádostmi, plány převodu, zprávami o činnosti zúčastněných osob a vyhodnoceními předstíraného převodu. Tento svazek je utajovanou informací vede se odděleně od trestního spisu. Stupeň utajení se určí po dohodě se státním zástupcem.¹⁰⁶

Sledování osob a věcí

Sledováním osob a věcí se snaží policejní orgán získat poznatky o osobách a věcech utajovaným způsobem. Sledování osob a věcí můžeme dělit do tří typů, a to na:

- a) sledování, o němž není pořizován obrazový nebo zvukový záznam,
- b) sledování, při němž jsou pořizovány obrazové nebo zvukové záznamy
- c) sledování, které zasahuje do ústavně chráněných práv a svobod, jakožto do nedotknutelnosti obydlí nebo listovního a jiného tajemství (např. tzv. „štěnice“ nebo odposlouchávání).

Sledování dle písm. a) může policejní orgán provádět i bez povolení. Ke sledování dle písm. b) však už potřebuje povolení státního zástupce, které však může být získáno až dodatečně, obdobně jako u předstíraného převodu. Naopak u sledování dle písm. c) je potřeba povolení soudu a toto povolení nelze udělit dodatečně. Záznamy ohledně věcí nesouvisejících s trestním řízením či rozhovor s obhájcem je policejní orgán povinen zničit.

Sledování ve prospěch VP provádí v souladu s ZPNVP č. 28/2014. zpravidla PČR, konkrétně Útvar zvláštních činností Služby kriminální policie. Sledování však může

¹⁰⁶ Závazný pokyn náčelníka Vojenské policie č. 29/2014, postup při dožádání provádění předstíraného převodu pro účely trestního řízení

provádět i sám vojenský policista služebně zařazený v OKS VP, pokud PČR poskytne technické zabezpečení OKS a samotné provádění nechá na samostatné práci VP.

Vojenský policista je povinen před samotným schválením žádosti o sledování předjednat toto sledování s PČR, aby si ověřil, že je proveditelné. Samotnou žádost pak schvaluje náčelník příslušného oddělení KS, přičemž je informován i náčelník OKS. Žádost obsahuje kromě formálních náležitostí zejména žádanou dobu platnosti povolení, identifikaci sledovaného objektu, cíl sledování, odůvodnění, požadovaný druh záznamu.

Schválenou žádost pak předá pro vydání povolení vojenský policista státnímu zástupci či soudci. Oficiálně je pak schválená žádost o sledování doručena PČR nejpozději 3 dny před začátkem samotného sledování. Přikládá se i povolení státního zástupce případně soudce (nebo výslovný souhlas osoby, která má být sledována).

Způsob a rozsah součinnosti vychází z dohody při předjednávání žádosti. Sledování se ukončí nejpozději uplynutím doby stanovené v povolení, nebo pokud při bezodkladném sledování VP nezíská do 48 hodin dodatečné povolení. Vojenský policista, který o sledování žádal, jej také může ukončit na svůj pokyn.

K záznamu o sledování se připojuje i protokol s náležitostmi dle TŘ. V případě, že samotné sledování provádí sama VP pouze za poskytnutí techniky od PČR, zakládá vojenský policista i spis sledování. Tento spis se drží ve stupni utajení dohodnutém se státním zástupcem.¹⁰⁷

Použití agenta

Tento operativní pátrací prostředek lze použít jen pro TŘ vyjmenované v § 158e odst. 1 TŘ. Agent je osoba se skrytou identitou a zastírající skutečný účel své činnosti. Orgány jsou oprávněny vytvořit legendu o existenci údajné osoby a informace dle této legendy zanást do informačních systémů. Použití agenta povoluje soud na návrh státního zástupce. Agent nepotřebuje další povolení k provádění sledování a pořizování obrazových a zvukových záznamů. Zároveň je však povinen dodržovat zásady přiměřenosti a zdrženlivosti. V praxi VP se však tento prostředek kromě užití společně s předstíraným převodem nepoužívá.

¹⁰⁷ Závazný pokyn náčelníka Vojenské policie č. 28/2014, postup při vyžadování použití a provádění sledování osob a věcí pro účely trestního řízení

5.6.8 Podpůrné operativní pátrací prostředky

Jako podpůrné operativní pátrací prostředky se obecně označují:

- a) informátor,
- b) krycí prostředky,
- c) zabezpečovací technika a nástrahové prostředky,
- d) zvláštní finanční prostředky.

Oprávnění k užití těchto prostředků není řešeno v TR, ale v konkrétním předpisu stanovící oprávnění daných policejních orgánů. V současnosti není VP oprávněna ke všem uvedeným podpůrným operativním pátracím prostředkům, ale toliko k užití zabezpečovací techniky a nástrahových prostředků a zvláštních finančních prostředků dle §§ 42 a 43 ZVP. O rozšíření o oprávnění k užití informátora a krycích prostředků se však uvažuje de lege ferenda.

Zabezpečovací technika a nástrahové prostředky

Používání zabezpečovací techniky a nástrahových prostředků je dále upraveno ZPNVP č. 8/2013. Jedná se zejména o použití fosforeskujících látek, užití zvukových a obrazových signalizačních zařízení aj. Nejedná se však o stacionární techniku ve smyslu poplachových systémů či CCTV systémů.

Užití musí být opět schváleno vedoucími funkcionáři VP. Žádost o schválení obsahuje kromě formálních náležitostí především popis požadovaných prostředků, požadovanou dobu opatření a odůvodnění. Při nebezpečí z prodlení může vyškolený vojenský policista nasadit tyto prostředky i bez předchozího schválení, o této skutečnosti však musí bezodkladně informovat nadřízené. Vojenský policista, který žádá o nasazení zabezpečovací techniky či nástrahových prostředků případně provádí jejich nasazení, je odpovědný za formální správnost žádosti a za správné organizační, materiální a personální zajištění jejich nasazení. Nasazení může trvat maximálně tři měsíce, na žádost však může být o stejnou dobu prodlouženo. Nasazení je ukončeno dosažením cíle, uplynutím doby nebo v případě jejich vyzrazení. Po ukončení nasazení vypracuje dotyčný vojenský policista jeho vyhodnocení¹⁰⁸

Žádost o nasazení, souhlas příslušného vedoucího funkcionáře, vyhodnocení nasazení a veškeré získané informace se zakládají do svazku použití zabezpečovací techniky a nástrahových prostředků. Tento svazek má opět povahu utajované informace.

¹⁰⁸ Závazný pokyn náčelníka Vojenské policie č. 8/2013, používání zabezpečovací techniky a nástrahových prostředků v působnosti Vojenské policie

Zvláštní finanční prostředky

Zvláštní finanční prostředky jsou vyčleněné finanční prostředky určené k úhradě některých výdajů v souvislosti se získáváním poznatku o trestné činnosti, používáním operativních a podpůrných operativních pátracích prostředků. Dle ZPNVP č. 37/2017 musí jít o výdaje, které nejde účtovat přímo na výdajové položky rozpočtu Hlavního velitelství VP. Používat je mohou toliko vojenští policisté zařazení u kriminální služby v souvislosti se svou činností. Za stav plánování, přidělování a čerpání je odpovědný příslušný vedoucí pracovník, který řádným výkonem této činnosti pověřuje pokladníka.

Pokladník vede účetní zápisy zvláštních finančních prostředků, vybírá, uschovává a vyplácí svěřenou hotovost a za svěřené hodnoty hmotně odpovídá. Tyto prostředky pokladník čerpá v hotovosti od ekonomické služby MO. Mohou být vyplaceny oprávněnému vojenskému policistovi pouze na základě schválené žádosti. Tu schvaluje vedoucí pracovník VP, jímž je v závislosti na výši daného prostředku náčelník OdKS popřípadě OdIVK, náčelník OKS nebo NVP. NVP také obecně rozhoduje o rozdělení rozpočtu zvláštních finančních prostředků. Žádost musí obsahovat druh výdaje a odůvodnění účelnosti tohoto výdaje. Vojenský policista zachází s těmito prostředky hospodárně a není-li jich v plné výši využito, tak je vrátí. Kontrolu hospodárneho a účelného vynakládání se zvláštními finančními prostředky provádějí vedoucí pracovníci případně finanční kontrola MO.¹⁰⁹

5.6.9 Ostatní úkony

V souladu s TŘ může VP provádět neodkladné a neopakovatelné úkony v rozsahu, jak byly popsány výše. Dále může obstarávat potřebné podklady pro trestní řízení. Půjde především o spisy a jiné písemné materiály (z praxe VP jmenují například protokol o kontrole osoby, hlášení silniční kontroly a příkaz k použití vozidla ozbrojených sil).

S tím souvisí i oprávnění uložit osobě povinnost předložit či vydat věc důležitou pro trestní řízení. Tato povinnost může být vojenským policistou v souladu s §§ 71 až 83 i vynucena odnětím.

VP může samozřejmě provádět ve fázi prověřování i úkony, které nejsou úkony policejního orgánu dle TŘ. Jedná se zejména o úkony dle ZVP. V textu již byly zmíněny úkony zajištění, připoutání a odebrání zbraně. Dalšími úkony jsou například možnost zakázat vstup na určitá místa, provést zákrok proti osobám za podmínek stanovených v zákoně a další úkony, které však s přípravným řízením přímo nesouvisí, a proto je dále

¹⁰⁹ Závazný pokyn náčelníka Vojenské policie č. 37/2017, zvláštní finanční prostředky Vojenské policie

nebudu rozebírat. Pozastavím se však nad použitím donucovacích prostředků a použitím zbraně.

Použití donucovacích prostředků je podmíněno splněním zákonných podmínek a zákonným účelem. Zároveň zde platí pravidlo nezbytné nutnosti a zásada zdrženlivosti a přiměřenosti. Vždy by se měl použít prostředek, který způsobuje co nejmenší újmu, a je přitom způsobilý dosáhnout účelu. Vojenský policista by měl primárně přesvědčit osobu k jednání slovně, tedy výzvou, případně výzvou s výstrahou. Až následně by měl volit donucovací prostředky, a to opět adekvátně situaci. Přednost by měly dostat méně škodlivé prostředky, jako jsou hmaty a chvaty sebeobranu před slzotvornými prostředky, použitím teleskopického obušku či snad hrozbou střelnou zbraní nebo dokonce použitím střelné zbraně. Konkrétní posouzení přiměřenosti se však bude odvíjet situaci od situace. Metodické pokyny VP dále uvádějí jako formální předpoklady povinnost vojenského policisty prokázat příslušnost (zvoláním „Vojenská policie“), vyzvat dotyčnou osobu k požadovanému úkonu (např. „Stůj!“) a následně vyzvat dotyčnou osobu s výstrahou (např. „Stůj, nebo střelím!“ nebo „Stůj, nebo použiju donucovací prostředky!“).

Pokud je osoba, proti které se zakročuje, při zákroku zraněna, vojenský policista je povinen ji poskytnout první pomoc ihned, jakmile to okolnosti dovolují. O každém zákroku, kde byla použita zbraň či donucovací prostředek, je povinen vojenský policista vyhotovit úřední záznam a informovat nadřízeného v souladu s § 47 ZVP.

5.7 Způsob provádění úkonů VP

Způsob, jakým provádí vojenský policista výše zmíněné úkony, je upraven v dílu třetím části první ZVP a také v § 52 TR. Vysoce relevantní jsou však z pohledu každodenní praxe ZPNVP, zejména č. 1/2013 postup pověřených orgánů Vojenské policie při plnění úkolů v trestním řízení a č. 2/2013 zřizování a činnosti výjezdových skupin Vojenské policie.

VP musí při provádění úkonů přípravného řízení jednat se zúčastněnými osobami v souladu s významem a výchovným účelem trestního řízení a zároveň je povinna šetřit jejich osobnost a jejich ústavně zaručená práva. Je zde tedy prosazována zásada zdrženlivosti a přiměřenosti, která je zakotvena mmj. I v čl. 4 odst. 4 Listiny. Ta je dále reflektována i v ustanovení § 21 ZVP, který stanoví povinnost vojenského policisty nepřipustit, aby osobám v souvislosti s jeho úkony vznikla bezdůvodná újma a aby zásah do jejich práv a svobod překročil míru nezbytnou k dosažení účelu plněného úkolu.

Dle ustanovení §§ 21 až 25 ZVP je vojenský policista povinen při všech prováděných úkonech dbát cti, vážnosti a důstojnosti osob i své vlastní. K provádění úkonů je vojenský policista povinen i mimo službu, pokud to jeho stav dovoluje, jinak je povinen vyzoomět jiný policejní útvar. Při provádění úkolů je dále povinen prokázat svoji příslušnost k VP. To činí zejména služebním stejnokrojem se zevním označením indikujícím příslušnost k VP a s doplněným identifikačním číslem, které vojenští policisté užívají místo jmenovky používané vojáky sloužícími v AČR. Dále svou příslušnost prokazuje služebním průkazem eventuálně ve výjimečných případech zvoláním „Vojenská policie“. Zároveň v případě provádění úkonu, který spočívá v přímém vynucení právní povinnosti je povinen použít slov „Jménem zákona!“ a příslušné výzvy, popřípadě výzvy s výstrahou, pokud to okolnosti dovolují.

V souladu s čl. 2 odst. 5 ZPNVP č. 1/2013 je každý vojenský policista, kterému bylo přiděleno k vyřízení jeho vedoucím pracovníkem trestní oznámení nebo jiný podnět, povinen bez prodlení vykonat všechna nezbytná a potřebná opatření a šetření tak, aby nedošlo k neodůvodněným průtahům v trestním řízení. Toto ustanovení je odrazem aplikace zásady hospodárnosti trestního řízení. S touto povinností se pojí i povinnost informovat nadřízeného o případných hrozících průtazích a povinnost předcházet trestné činnosti.

Nestrannost, zákonnost, kvalitu a profesionalitu činnosti VP mají zajišťovat zejména instituty kontrolní činnosti a osobní odpovědnosti vedoucích pracovníků a také institut vyloučení vojenského policisty. Vedoucí pracovníci jsou povinni plánovaně a metodicky kontrolovat včasnost, rychlost a správnost postupu pověřených orgánů VP. Za splnění daných úkolů pak vedoucí pracovníci odpovídají z hlediska odborného řízení, organizace a koordinace. Každý vojenský policista vykonávající činnost jako policejní orgán je vyloučen z úkonů v trestním řízení, lze-li mít pochybnosti o jeho nestranném rozhodování. O účinnosti těchto institutů lze však důvodně pochybovat zvláště v případě prověřování trestné činnosti vojenských policistů, jak bude rozebráno v dalších kapitolách.

Pověřené orgány VP jsou povinny navzájem spolupracovat a v případě potřeby jsou oprávněny požádat o součinnost i kteréhokoliv jiného vojenského policistu, který je jim povinen v nezbytném rozsahu součinnost poskytnout, nebrání-li mu v tom důležitější služební úkol. Vojenský policista poskytující součinnost se řídí pokyny pověřených orgánů VP a posléze o této součinnosti informuje svého nadřízeného.

Potřebná součinnost se provádí i mezi odděleními kriminální služby navzájem a to převážně formou dožádání. Dožádání by mělo být vyřízeno zpravidla do 8 dnů. Dožádat

může VP z důvodů hospodárnosti trestního řízení o provedení konkrétního úkonu i jiný policejní orgán. Dožádání k specializovaným útvarům OKS VP nebo PČR je v případě úkonů složitějšího kriminalisticko technického rázu dokonce povinné.¹¹⁰

Při prověřování, případně vyšetřování, sestavuje VP z důvodů přehlednosti, úplnosti a rychlosti trestního řízení plán prověřování, případně vyšetřování. Toto však není povinné v bagatelních případech. Na zpracování plánu se případně podílejí právě i vojenští policisté, kteří poskytovali nebo poskytují součinnost, jak je výše uvedeno. Plán se dle situace operativně mění a za jeho schválení je odpovědný náčelník skupiny oddělení kriminální služby VP. Na žádost se plán zasílá i státnímu zástupci.

5.7.1 Výjezdové skupiny

Jednotlivá oddělení kriminální služby VP zřizují tzv. výjezdové skupiny za účelem rychlého, účinného a efektivního zásahu na místě činu. Od daného oddělení se také odvíjí působnost výjezdové skupiny. Vojenští policisté zařazení do výjezdové skupiny musí být z logiky věci příslušníky OKS. Na místě činu pak zejména odhalují a zjišťují stopy a konají další úkony v pravomoci policejního případně vyšetřovacího orgánu za účelem zjištění pachatele a objasnění skutkových událostí.

Výjezdová skupina je tvořena zásadně třemi členy, a to velitelem skupiny, kriminalistou a kriminalistickým technikem. Velitel skupiny by měl mít dle ZPNVP č. 2/2013 organizační schopnosti k řízení činnosti výjezdové skupiny na místě a činu zároveň být buď nejschopnější, nejzkušenější z této skupiny či mít nejvyšší hodnost. Musím podotknout, že tento apel na nejvyšší hodnost, kdy je vojenská hodnost dána na roveň schopnostem či zkušenostem daného vojenského policisty je dosti nešťastným, avšak pro vojenské prostředí typickým a částečně pochopitelným. V ideálním případě by opravdu měl být velitelem výjezdové skupiny zkušený vojenský policista s dlouholetou praxí v oblasti kriminalistiky. Skutečnost, zda má zároveň z výjezdové skupiny i nejvyšší hodnost, by měla být mít až sekundární význam.¹¹¹

Jeho hlavním úkolem je organizace a koordinace práce výjezdové skupiny. Činnost velitele pak můžeme dělit na činnost před příjezdem a po příjezdu na místo činu. Činnost před příjezdem je činností preventivního charakteru a sestává z přípravy ostatních členů

¹¹⁰ ČL. 16 závazného pokynu náčelníka Vojenské policie č. 1/2013, postup pověřených orgánů Vojenské policie při plnění úkolů v trestním řízení

¹¹¹ Čl. 4 a Příloha 1 závazného pokynu náčelníka Vojenské policie č. 2/2013, zřizování a činnost výjezdových skupiny Vojenské policie

výjezdové skupiny, hlášení stálému operačnímu důstojníkovi o nástupu a činnosti výjezdové skupiny. Konečně sem patří i vykonávání obecné policejně-preventivní činnosti v místech možného vzniku kriminality. Po příjezdu na místo činu za něj velitel výjezdové skupiny přebírá odpovědnost, informuje se o provedených prvotních opatření, které případně doplní a dále postupuje v souladu s pravidly pro ohledání místa činu. Rozhoduje o vstupu dalších osob na místo činu, přivolává případné posily a dává konkrétní pokyny ostatním příslušným příjezdové skupiny.

Mezi ostatní příslušníky příjezdové skupiny patří kriminalista a kriminalistický technik. Kriminalista musí být vojenským policistou s dostatečnou praxí v kriminalisticko-pátracím směru. Mezi jeho úkoly preventivního charakteru patří sledování vývoje bezpečnostní situace ve vojenských objektech a na další území s působností VP, při tom spolupracuje s orgány kriminální služby PČR. Při práci na místě činu plní úkoly dané velitelem výjezdové skupiny, v souladu se zavedenými kriminalistickými metodami se seznamuje se situací za místě činu, tyto poznatky mapuje a informuje o nich velitele výjezdové skupiny. Dále zajišťuje spolupráci s PČR a podílí se na zpracování procesní dokumentace.¹¹²

Kriminalistický technik je vojenským policistou vyškoleným v oboru kriminalistické techniky. Tuto specializaci získává zásadně ve spolupráci s PČR na Vyšší policejní škole Ministerstva vnitra v Pardubicích. Při práci na místě činu samozřejmě provádí úkony dle pokynů velitele, ale zejména technicky správně zjišťuje a zajišťuje stopy na místě činu. Na místo ohledání vstupuje jako první, provádí fotografickou dokumentaci či videodokumentaci, provádí měření a pořizuje náčrtek místa. Po návratu z místa ohledání zpracovává žádosti o znalecká zkoumání, zpracovává technickou dokumentaci a doplňuje kriminalistické databáze.¹¹³

Všichni tři výše uvedení příslušníci výjezdové skupiny jsou tzv. stálými pracovníky. Mimo to však mohou ve vybraných případech být členem výjezdové skupiny i další osoby jako např. psovod, pyrotechnik, vojenský policista zařazený v jiné službě VP, konzultant aj. O jejich přibrání rozhoduje velitel výjezdové skupiny.

Další podmínky pro práci a výkon služby výjezdových skupin stanovuje vnitřním rozkazem NVP.

¹¹² Čl. 4 a Příloha 2 závazného pokynu náčelníka Vojenské policie č. 2/2013, zřizování a činnost výjezdových skupiny Vojenské policie

¹¹³ Čl. 4 a Příloha 3 závazného pokynu náčelníka Vojenské policie č. 2/2013, zřizování a činnost výjezdových skupiny Vojenské policie

5.7.2 Práce s informacemi

Základním předpisem pro práci s informací je pro vojenské policisty ZVP, zejména §§ 10 až 20, které dále rozvádí ZPNVP č. 14/2014, informační činnost ve VP. Dále se zde použijí příslušná ustanovení TŘ a s ohledem na ochranu osobních údajů také nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 2016/679, obecné nařízení o ochraně osobních údajů, mediálně proslavené pod zkratkou „GDPR“.

Příslušná novela ZVP reflektující dopady obecného nařízení o ochraně osobních údajů nebyla v době vzniku této práce ještě přijata, ale již se nacházela v legislativním procesu, když byla po třetím čtení schválena v Poslanecké sněmovně. Dle vládního návrhu příslušné novelizace ZVP se měl rozšířit § 13, který měl reflektovat hlavní zásady GDPR, a to především zásady zákonnosti, korektnosti, omezení účelem zpracování, přesnosti, integrity a důvěrnosti. Nové §§ 11a a 13a až 13d se zabývají získáváním, předáváním a zpřístupňováním osobních údajů spravovaných VP. § 18 této novely dále upravuje funkci pověřence pro ochranu osobních údajů.¹¹⁴ Velkou změnou v úpravě práce s informacemi ve VP však tyto legislativní změny nejspíš mít nebudou. VP stále zpracovává na základě zákona z důvodu výkonu veřejné moci při plnění úkolů ve veřejném zájmu taxativně stanovených v ZVP.

Osobní údaje jsou však jen část informací, s kterými VP pracuje. Takové informace můžeme obecně definovat jako *zjištěné a ověřené poznatky, které se vztahují k protiprávnímu jednání osob, jevům a událostem v působnosti VP*.¹¹⁵ Jejich zpracování, shromažďování a distribuce je pak tzv. informační činností. Pro efektivní informační činnost provozuje VP Informační systém VP, který se dále dělí na jednotlivé evidence. Přístup ke konkrétním evidencím je omezen přístupovými oprávněními, tak, aby k těmto informacím měly přístup jen osoby, u nichž je to nezbytné a bezpečné, a aby k nim přistupovaly jen ze zákonných důvodů.

Cílem informační činnosti je zefektivnění policejní práce VP, informování jejich vedoucích funkcionářů a udržování informačních vazeb s jinými orgány v rezortu MO a s jinými policejními orgány. V souladu s metodikou VP užitou v ZPNVP č. 14/2013 můžeme informace dělit podle objasňenosti na prvotní, následné, konečné a doplňující. Prvotní informace je informací po ověření zásadních skutečností a musí být proto zpracována bezodkladně. Prvotní informace může být po zjištění nových podstatných

¹¹⁴ Vládní návrh zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o zpracování osobních údajů. In: Digitální repozitář [online]. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky [cit. 14. 12. 2018]. Dostupné z: <http://psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=973&CT1=0>

¹¹⁵ Čl. 2 závazného pokynu náčelníka Vojenské policie č. 14/2013, informační činnost ve Vojenské policii

okolností doplněna následnou informací. Po skončeném šetření ve věci je zasílána konečná informace, které by už měla být důkladně ověřená a shodovat se materiálně skutečným stavem věci. Přesto i konečná informace může být rozšířena po skončeném šetření doplňující informací.¹¹⁶

Ohledně skutečností, se kterými se seznámil při plnění úkolů VP nebo v souvislosti s nimi a které v zájmu zabezpečení úkolů VP nebo v zájmu osob vyžadují, aby zůstaly utajeny před nepovolanými osobami, je vojenský policista povinen zachovávat mlčenlivost. Té se však nemůže ze zákona dovolávat vůči jiným orgánům činným v trestním řízení, takže této povinnosti nemusí být ani před výslechem zproštěn a neplatí pro něj ani zákaz výslechu dle § 99 odst. 2 TŘ, jak potvrdil Nejvyšší soud v případě PČR.¹¹⁷ Toto pravidlo však bezpochyby analogicky platí i pro VP a ostatní policejní orgány.

5.7.3 Ukládání do spisu

Materiály, které VP získá úkony v rámci prověřování, založí do vyšetřovacího spisu. Jedná se zejména o protokoly, úřední záznamy a další získané podklady. Plány postupu a další vlastní úvahy vojenských policistů se však do spisu nezakládají, neboť nemohou sloužit soudu k úvahám o rozsahu potřebného dokazování.¹¹⁸

Pravidla pro spisovou službu a archivnictví dokumentace zpracovávané v souvislosti s činností VP jako policejního nebo vyšetřovacího orgánu jsou upraveny v ZPNVP č. 17/2014, spisová služba a archivnictví kriminální, dopravní a pořádkové služby Vojenské policie. Subsidiárně se použijí i další vnitřní předpisy jako RMO č. 11/2010, Spisový řád rezortu Ministerstva obrany, NVMO č. 12/2010 Spisová služba.

Spisy trestných činů se zakládají do Deníku spisů trestných činů, který vede pracoviště ochrany informací při Hlavním velitelství VP vždy za jeden kalendářní rok. Deník spisů trestných činů je pak následně uzavřen a archivován. Originál spisu trestného činu se v zákonem stanovených případech předává státnímu zástupci nebo příslušnému

¹¹⁶ Příloha 1 závazného pokynu náčelníka Vojenské policie č. 14/2013, informační činnost ve Vojenské policii

¹¹⁷ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 12. 1. 2011, sp. zn. 7 Tdo 1429/2010. In: Beck-online [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 7. 1. 2018] Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzgyyv6mjugewtsna>

¹¹⁸ ŠÁMAL P. a kol. Trestní řád. Komentář. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s.1955

policejnímu orgánu (například při zahájení vyšetřování nebo při příkázání věci státnímu zástupci). Zvláště se evidují spisy podléhající některému ze stupňů utajení.¹¹⁹

5.8 Skončení prověřování

Dva hlavní způsoby skončení prověřování ze strany policejního orgánu jsou buď zahájení trestního stíhání nebo odložení věci. TŘ a potažmo i ZPNVP č. 1/2013 však zná i další, méně časté způsoby, jak uvádím v druhé kapitole této práce.

Dle § 159a odst. 1 TŘ policejní orgán věc usnesením odloží, pokud nejde ve věci o podezření z trestného činu, nebo pokud ze skutečností lze učinit závěr, že nebyl spáchán trestný čin, jak dále rozvádí čl. 6 odst. 1 ZPNVP č. 1/2013. Následně v druhém odstavci dodává, že věc se odloží také tehdy, jestliže se nepodařilo zjistit skutečnosti opravňující zahájit trestní stíhání, což je reakce na ustanovení § 159a odst. 1 TŘ.

Tato ustanovení považuji za nelogicky řešená jak v TŘ, tak v ZPNVP č. 1/2013. Odložení věci je jako způsob skončení prověřování hlavní protiváhou zahájení trestního stíhání. Tedy nenastane-li některá ze zákonných hypotéz majících za následek zahájení trestního stíhání, mělo by se za použití argumentu *a contrario* odložit vždy, nepřichází-li v úvahu některý ze zvláštních způsobů skončení prověřování. Dle § 160 TŘ „*policejní orgán rozhodne o zahájení trestního stíhání nasvědčují-li prověřováním zjištěné a odůvodněné skutečnosti tomu, že byl spáchán trestný čin, a je-li dostatečně odůvodněn závěr, že jej spáchala určitá osoba*“. TŘ nám tedy dává jasnou odpověď na to, kdy v závislosti na zjištěných skutečnostech zahájit trestní stíhání. *A contrario* nenasvědčují-li prověřováním zjištěné a odůvodněné skutečnosti tomu, že byl spáchán trestný čin, nebo není-li dostatečně odůvodněn závěr, že jej spáchala určitá osoba, policejní orgán by měl věc odložit.

Uvedené ustanovení ZPNVP č. 1/2013 však tuto oblast zužuje pouze na situace, kdy zjištěné skutečnosti nasvědčují tomu, že trestný čin nebyl spáchán. Upozorňuji na zásadní rozdíl z hlediska náročnosti na dokazování mezi množinou případů, kdy zjištěné skutečnosti mají nenasvědčovat spáchání trestného činu a naopak mají nasvědčovat nespáchání trestného činu. Je jasné, že druhá z množin, je větší. Zbylý prostor týkající se případů, kdy zjištěné skutečnosti nenasvědčují ani první, ani druhé, se tak řídí dle obou předpisů sekundárním pravidlem, tedy v případě nezjištění skutečností se věc také odloží.

¹¹⁹ Závazný pokyn náčelníka Vojenské policie č. 17/2014, Spisová služba a archivnictví kriminální, dopravní a pořádkové služby Vojenské policie.

Výsledek je stejný. Norma jej upravující by však mohla být značně jednodušší, když toto sekundární pravidlo v sobě obsahuje již pravidlo primární.

Odložit věc může policejní orgán dále z důvodu nepřipustnosti dle § 11 TRŘ nebo neúčelnosti. Pro potřeby odložení věci policejním orgánem se za neúčelné považuje

- a) trestní řízení, v kterém by případný trest byl pro podezřelého zcela bez významu vedle již uloženého trestu nebo vedle trestu, který ho podle očekávání postihne,
- b) trestní řízení o skutku podezřelého, o kterém již bylo rozhodnuto jiným orgánem, kázeňsky, kárně anebo jinak, a toto rozhodnutí lze považovat za postačující.

VP také může vyřídit věc jinak, zejména odevzdáním jinému orgánu k projednání přestupku, nebo ke kázeňskému či kárnému projednání. Přitom navrhne způsob projednání, vylíčí skutkový děj a uvede předmětné důkazy. V praxi VP, bude odevzdání věci ke kázeňskému projednání v pravomoci velitele častým řešením věci zejména s ohledem na zásadu uplatnění subsidiarity trestní represe a hospodárnost řízení. Je třeba podotknout, že kázeňský trest ve formě zákazu vycestovat na zahraniční misi, může být pro vojáka z povolání znatelně citelnější sankci, než například peněžitý trest, který by byl výsledkem trestního řízení. Rozdíl ve finanční ztrátě tak může být pro vojáka až desetinásobný.

5.9 Prověřování trestných činů vojenských policistů

Jak uvádím na začátku této kapitoly, trestné činy vojenských policistů vyšetřuje v praxi sama VP. Do působnosti VP patří bezesporu příslušníci ozbrojených sil. VP však ve výčtu ozbrojených sil není zahrnuta. Tento výčet není uvozen žádným ze slov typicky uvozujícím demonstrativní výčet (slova jako „*například*“, „*zejména*“ aj.). Důvodová zpráva k předmětnému ustanovení zákona o ozbrojených silách nikde neuvádí, zda se jedná o výčet demonstrativní či taxativní, stanoví však, že „*Vymezení pojmu ozbrojené síly má význam pro stanovení úkolů, jejich personální složení a právní postavení podle vnitrostátního i mezinárodního práva.*“¹²⁰ Nelze tedy ani jazykovým výkladem, ani pomocí důvodové zprávy dovodit, že by se mělo jednat o výčet demonstrativní, musí se tedy jednat o výčet taxativní. VP jako samostatný orgán přímo podřízený v souladu s § 6 ZVP ministroví obrany a nikoli Generálnímu štábu AČR však není součástí AČR ani

¹²⁰ Důvodová zpráva k návrhu zákona o ozbrojených silách České republiky 219/1999 Dz. In: Beck-online [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 5. 1. 2018] Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=oz5f6mjzhe4v6mrrhfpwi6q>

jiných složek ozbrojených sil. Vystává tak otázka, kdo je oprávněn působit jako policejní orgán vůči samotným příslušníkům VP.

Podobně je na tom Vojenské zpravodajství, které stejně jako VP není součástí ozbrojených sil. Na tento subjekt však zákonodárce v TR na rozdíl od úpravy VP pamatuje, když v § 12 odst. 2 písm. h) stanoví, že v případech trestných činů příslušníků Vojenského zpravodajství je policejním orgánem příslušný orgán Vojenského zpravodajství.

Z hlediska systematiky TR, kdy obecným policejním orgánem je PČR, pokud nenastanou podmínky pro uplatnění působnosti některého ze speciálních policejních orgánů, by tak policejním orgánem pro trestné činy vojenských policistů měla být právě PČR. Žádný jiný právní předpis s právní silou zákona nestanoví, že by vojenští policisté měli být vyňati z obecné působnosti PČR.

V praxi je však tato situace zásadně odlišná. Ze ZPNVP č. 1/2013, z komunikace s Hlavním velitelstvím VP a z mých zjištění vyplývá, že prověřování trestných činů vojenských policistů provádí sama VP, přestože ji k tomu chybí zákonné zmocnění.

Dle vyjádření Hlavního velitelství VP bylo v souvislosti s absencí výše popsané úpravy na zákonné úrovni v rámci VP v dubnu 2014 zřízeno *Oddělení inspekce a vnitřní kontroly* (dále jen „OdIVK“) jako organizační článek Hlavního velitelství VP, který je oprávněn k provádění vnitřní kontroly a inspekční činnosti v rámci všech činností VP.¹²¹ Nemohu se však ztotožnit s názorem Hlavního velitelství VP, že by absence výslovné úpravy prověřování trestných činů vojenských policistů v TR znamenala nějakou mezeru v zákoně, které by mohla být doplněna vnitřním předpisem. Jednalo by se totiž o flagrantní porušení zákazu vytváření vnitřních předpisů *praeter legem*. Naopak je zde třeba použít pravidlo subsidiarity, dle kterého vyvodíme působnost PČR pro trestné činy vojenských policistů ve fázi prověřování.

K realizaci působnosti OdIVK bylo vydáno více vnitřních předpisů. Např. ZPNVP č. 1/2013 stanoví, že v oblasti odhalování a dokumentace trestné činnosti vojenských policistů plní úkoly vojenští policisté služebně zařazení v OdIVK.¹²² Pro fázi vyšetřování ji však v souladu s TR vylučují.

¹²¹ ŠMÍD J. (Hlavní velitelství Vojenské policie) Re: Žádost o sdělení in-formací [online]. E-mail: Václavu Malému. 22. 12. 2017

¹²² Čl. 5 odst. 4, závazného pokynu náčelníka Vojenské policie č. 1/2013, postup pověřených orgánů Vojenské policie při plnění úkolů v trestním řízení

OdIVK je oddělením se stálými kmenovými příslušníky.¹²³ Nejde tedy o *ad hoc* sestavovaný orgán. Toto řešení má jistě svá pozitiva i negativa. Personální stálost orgánu zaručuje určitou úroveň profesionálnosti díky postupům zaběhlým u konkrétních lidí. Na druhou stranu vyvstává otázka, jak často koná vcelku nepočetný sbor vojenských policistů trestnou či přestupkovou činnost a jak důkladně je pak toto oddělení vytíženo.

Vojenští policisté zařazení u OdIVK by se při své činnosti měl řídit povinnostmi a oprávněními podle trestního zákona, TŘ, přestupkového zákona, ZVP a jiných právních předpisů tak, jako jiný policejní orgán ve smyslu TŘ. Po celou dobu trestního řízení je činnost OdIVK dozorována příslušným státním zástupcem.

Uvedené je respektováno a dodržováno i PČR, když v případě, že protiprávní jednání vojenského policisty zjistí první PČR, tak ta sice provádí prvotní úkony, avšak po zjištění, že se v osobě pachatele jedná o vojenského policistu, předává celý případ k dalšímu řízení policejnímu orgánu OdIVK, který vede případné trestní řízení za dozoru místně a věcně příslušného státního zástupce.

Tuto situaci hodnotím jako vysoce problematickou a rozpornou se základními principy právního státu, zásadami veřejného práva (jmenovitě se zásadou zákonnosti) a s principy hierarchie právních předpisů dle právní síly a zásadou tvorby vnitřních předpisů *intra legem*. VP jako subjekt veřejné správy smí činit jen to, co jí zákon výslovně dovoluje. Jinými slovy státní moc lze uplatňovat jen v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon, jak praví Ústava. V uvedeném případě si však VP vnitřním předpisem přisvojila pravomoc, která jí ze zákona nenáleží, neboť zákon jí tuto pravomoc výslovně nepřiznává. Státní moc je zde tak uplatňována mimo meze stanovené zákonem. Jsem si vědom, že praktikované řešení vlastně kopíruje způsob, který zákon určil v případě Vojenského zpravodajství. Zde to však stanovuje vnitřní předpis, nikoli zákon. Je zde tedy principiální problém ve vadně interpretované a aplikované zákonné právní normě a z toho důvodu v neoprávněně vydaném vnitřním předpisu.

Nadto považuji zvolené řešení za problematické nejen principiálně, ale i z hlediska jeho účinku a to zejména z důvodu střetu zájmů. Trestné činy vojenských policistů prověřují jejich kolegové vojenští policisté. Jak vyplývá z údajů uvedených v sedmé kapitole práce ohledně personálních zdrojů, vojenských policistů je momentálně asi 1179, z toho v kriminální službě jich slouží asi 118. V těchto počtech opravdu nelze mít za to, že jde

¹²³ ŠMÍD J. (Hlavní velitelství Vojenské policie) Re: Žádost o sdělení in-formací [online]. E-mail: Václavu Malému. 15. 9. 2018

o orgán anonymní. Spíš se lze domnívat, že jde o orgán, kde téměř každý příslušník zná každého. Jak objektivně budou vojenští policisté prověřovat trestné činy svých známých, je tedy přinejmenším diskutabilní.

Jedinými mechanismy, které mají zajišťovat nestrannost, zákonnost, kvalitu a profesionalitu činnosti VP při šetření trestných činů jejich vlastních příslušníků jsou instituty kontrolní činnosti a osobní odpovědnosti vedoucích pracovníků a dále institut vyloučení vojenského policisty a dozor státního zástupce.

Kontrolní činnost vedoucích pracovníků, zde zejména náčelníka OdIVK či náčelníka OKS, znamená povinnost plánovaných a metodických kontrol včasnosti, rychlosti a správnosti postupu pověřených orgánů VP. Tyto kontroly spočívají zejména v kontrole spisů trestných činů, jejich zaznamenání a, v případě zjištění závad, v uložení úkolů vedoucích k odstranění závad. Dále při kontrole vedoucí pracovníci vyžadují další informace, podklady, analýzy a odůvodnění jednotlivých kroků učiněných při šetření trestného činu. Náčelník OKS takovou kontrolu provádí dle plánu schváleného NVP a nebo přímo na rozkaz NVP. Náčelník OdIVK kontrolu provádí u každého spisu, s kterým pracují vojenští policisté jemu podřízení, nejméně jednou měsíčně.¹²⁴

Z hlediska odborného řízení, organizace a koordinace odpovídají za plnění úkolů policejního orgánu vedoucí pracovníci, Institut osobní odpovědnosti náčelníka OdIVK by se tak dle ZPNVP č. 1/2013 měl projevit v plnění následujících úkolů:

- a) Hodnocení a pozitivní ovlivňování úkonů podřízených v trestním řízení;
- b) Ukládání úkolů k optimalizaci činnosti OdIVK;
- c) Organizaci a provádění kontrolní činnosti v OdIVK;
- d) Přijímání opatření k zamezení úniku informací a k zamezení korupčního jednání;
- e) Vytváření podmínek pro neustálé vzdělávání příslušníku OdIVK v oblasti trestního řízení;
- f) Podávání návrhu na legislativní či organizační změny.¹²⁵

Je patrné, že toto ustanovení je velmi široké, bez konkrétních jasných činností zamezujících střetu zájmu při prověřování trestné činnosti vojenských policistů a praktickou zárukou nestrannosti tak být nemůže.

¹²⁴ Čl. 3, závazného pokynu náčelníka Vojenské policie č. 1/2013, postup pověřených orgánů Vojenské policie při plnění úkolů v trestním řízení

¹²⁵ Čl. 4 odst. 2, písm. c) závazného pokynu náčelníka Vojenské policie č. 1/2013, postup pověřených orgánů Vojenské policie při plnění úkolů v trestním řízení

Dále je velmi důležitý institut vyloučení policejního orgánu, kdy je každý vojenský policista vykonávající činnost jako policejní orgán vyloučen z úkonů v trestním řízení, lze-li mít pochybnosti o jeho nestranném rozhodování, zejména z důvodů jeho poměru k věci či osobám zúčastněným na trestním řízení. O vyloučení rozhodne dle čl. 9 odst. 2 ZPNVP č. 1/2013 sám vojenský policista či policejní orgán, v němž je zařazen formou usnesení, proti kterému je přípustná stížnost nadřízenému orgánu jako opravný prostředek. Toto široké označení „policejní orgán“ je zde třeba vykládat nejspíše jako OdIVK. Funkčně bude rozhodovat o vyloučení náčelník OdIVK a o stížnosti proti tomuto rozhodnutí náčelník OKS.

O dozoru státního zástupce bylo pojednáno v úvodních kapitolách, týkajících se obecně orgánů činných v trestním řízení. Velkou slabinou tohoto institutu však je, že v rámci prověřování je nosná práce v terénu a její dokumentace je právě primárně na vojenských policistech, a pokud jsou díky dozorové činnosti státního zástupce zjištěny nedostatky až posléze, nelze mnohé úkony v potřebné kvalitě už znovu provést.

O účinnosti těchto institutů tak lze důvodně pochybovat, ať už z důvodu jejich obecné a vágní definice či z důvodu jejich neúčinnosti v případě, kdy ve střetu zájmů nebude jen jeden konkrétní vojenský policista, ale více vojenských policistů včetně jejich nadřízených. Takový případ rozhodně není nepředstavitelný, ba vzhledem k výše uvedené velikosti VP a zejména kriminální služby, je spíše pravděpodobným. Je totiž nasnadě, že v případě spáchání trestného činu vojenským policistou (v tom horším případě příslušníkem OKS či snad dokonce přímo OdIVK) jej budou prověřovat vojenští policisté, u nichž bude možno s velkou pravděpodobností pochybovat o jejich nestrannosti vzhledem k jejich poměru k podezřelému. Vedoucí funkcionáři nejsou výjimkou. Důvodem je prostý a jednoduchý fakt a to, že VP je opravdu na počet osob opravdu malým orgánem, kde každý zná každého a mezi těmito osobami samozřejmě vznikají vztahy a vazby. To platí ohledně OKS ještě znatelněji.

Požadavek nestrannosti a nezávislosti přípravného řízení je však základním lidským právem poškozeného a je povinností státu ho zajistit, jak judikoval opakovaně ESLP (připomínám v této oblasti v ČR notoricky známé rozhodnutí ve věci Eremiášová, Pechová proti ČR).¹²⁶ Z uvedeného důvodu prověřuje trestné činy příslušníků PČR,

¹²⁶ Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 16. 2. 2012, věc č. 23944/04, Eremiášová, Pechová proti ČR. In: HUDOC [právní informační systém] [cit. 6. 1. 2018]. Dostupné z: [http://hudoc.echr.coe.int/eng#{"fulltext":\["23944/04"\],"documentcollectionid2":\["GRAND-CHAMBER"\],"chamber":\["CHAMBER"\],"itemid":\["001-109138"\]}](http://hudoc.echr.coe.int/eng#{)

Vězeňské služby či celníků Generální inspekce bezpečnostních sborů jako oddělený a nezávislý orgán.

Příkladem takového šetření, které vzbuzuje otázky, nakolik bylo provedeno nestranně a nezávisle, může být případ vybuchlého granátu ve vyškovských kasárnách. Tento případ se stal 19. září 2017 v prostoru Vojenské akademie ve Vyškově v kasárnách Dědice. V době vzniku práce nebyly všechny údaje zveřejněny, proto mohu vycházet toliko z informací zveřejněných v tisku a z vlastních zjištění, protože jsem v předmětné době v kasárnách Dědice pobýval. Dle dostupných informací se dá každopádně shrnout, že vojenští policisté uskladňovali AČR nevidované granáty ve sklepě ubytovny, která zároveň slouží jako hlavní recepce pro všechny návštěvy. Tento prostor nikdy neměl sloužit jako sklad výbušnin a trhavin – takové použití bylo protiprávní a vysoce nebezpečné. Jeden vojenský policista se snažil jeden z granátů rozebrat a vyrobit z něj maketu. Tento vojenský policista nebyl pyrotechnikem, přestože byl na výbušniny odborníkem a na Vojenské akademii ve Vyškově o zbraních a výbušninách přednášel. Při této manipulaci mu granát vybuchl. Výsledkem byla smrt tohoto vojenského policisty a vážné poranění jeho kolegy. Vzhledem k faktu, že tento výbuch nastal v budově ubytovny, mohly být následky ještě horší.^{127 128} Tento případ šetřili kolegové hlavních aktérů celé události, vojenští policisté. I při důvěře v profesionalitu příslušníků OdIVK se nelze zbavit otázek, jak odolají případným tlakům vedení VP o uklidnění celé situace a jak hluboce se touto situací budou chtít zabývat samotní příslušníci. V případě nezávislého a nestranného orgánu by takové otázky nemusely vznikat.

¹²⁷ KOTTOVÁ A. Výbuch ve vyškovských kasárnách zabil jednoho vojáka. Dalšímu střepina poranila oko. *iRozhlas* [online]. Český rozhlas, publikováno 19. 9. 2017 [cit. 6.1.2018]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/kasarnami-ve-vyskove-otrasl-vybuch-nejmene-jeden-clovek-zemrel-jeden-je-zraneny_1709191041_ako

¹²⁸ ŠÁLEK V. Granát ve Vyškově odpálil sám voják, snažil se vyrobit maketu. *České noviny* [online]. Český tisková kancelář, publikováno 16. 10. 2017 [cit. 6.1.2018]. Dostupné z: <http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/granat-ve-vyskove-odpalil-sam-vojak-snazil-se-vyrobil-maketu/1538852>

6 Vojenská policie jako vyšetřovací orgán

Pokud VP ve fázi prověřování zjistí, že jsou dány předpoklady pro trestní stíhání dotyčné osoby, tedy nasvědčují-li zjištěné skutečnosti tomu, že byl spáchán trestný čin a že jej spáchala tato konkrétní osoba, rozhodne neprodleně o zahájení trestního stíhání. O zahájení trestního stíhání rozhoduje VP již v pozici vyšetřovacího orgánu a ne v pozici policejního orgánu ve smyslu § 12 odst. 2 TŘ. Aby policejní orgán byl oprávněn zahájit trestní stíhání, musí být zároveň vyšetřovacím orgánem.¹²⁹ Jak již bylo uvedeno výše, vyšetřovací orgán je zvláštní druh policejního orgánu, který je oprávněn působit v obou fázích přípravného řízení, tedy nejen ve fázi prověřování, ale i ve fázi vyšetřování. Pokud prověřování koná policejní orgán, který není zároveň vyšetřovacím orgánem, musí jej předložit příslušnému vyšetřovacímu orgánu, jakmile zjištěné skutečnosti odůvodňují zahájení trestního stíhání. Sám může provést pouze neodkladné či neopakovatelné úkony. Dnes může jako příklad takového orgánu sloužit tématicky blízké Vojenské zpravodajství. Dlouhou dobu však byla takovým policejním orgánem, který nebyl oprávněn vyšetřovat, i VP. Její působnost jako vyšetřovacího orgánu je dodnes speciální. Specifika této působnosti budou rozebrány níže.

Zahájení trestního stíhání je okamžikem, který od sebe fázi prověřování a fázi vyšetřování odděluje. Má důležitý význam pro celé trestní řízení, je např. nezbytným předpokladem pro provedení důležitých procesních úkonů jako je vzetí do vazby, zatčení aj., určuje předmět řízení identifikací předmětného skutku, mění právní postavení dotyčné osoby z podezřelého na obviněného a jednoznačně ji určuje.¹³⁰ Trestní stíhání VP zahajuje usnesením, které musí obsahovat následující náležitosti:

- a) označení příslušného útvaru VP, který usnesení vydává (to bude zpravidla 1. OKS nebo 2. OKS či OdIVK) a den a místo vydání tohoto usnesení;
- b) jednoznačná identifikace obviněného (označení a postavení obviněného získává podezřelý právě až zahájením trestního stíhání). Do této identifikace patří jméno, příjmení, den a místo narození, zaměstnání, bydliště a popřípadě další údaje vylučující zaměnění. Jelikož VP často vyšetřuje právě příslušníky ozbrojených sil, je vhodné poznamenat, že tyto obviněné je třeba označit i jejich hodností společně s útvarem, jehož jsou příslušníkem;

¹²⁹ DRAŠTÍK, A., FENYK, J. a kol. *Trestní řád. Komentář. I. díl.* Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017, s.

1238-1239

¹³⁰ JELÍNEK, J. a kolektiv. *Trestní právo procesní.* 4. vydání Praha. Leges, 2016, s. 515 - 516

- c) popis skutku, kvůli kterému je obviněný trestně stíhán. Tento skutek musí být v popisu jasně vymezen místem, časem a způsobem provedení a dalšími charakterizujícími okolnostmi. V popise je třeba uvést i subjektivní stránku jednání obviněného (zavinění, pohnutka);
- d) zákonné označení trestného činu, který je spatřován v popsáném skutku, což se provede zpravidla kategorizací tohoto činu dle § 14 trestního zákona a odkazem na konkrétní ustanovení ve zvláštní části trestního zákona. Rozhodující je však popis skutku, nikoli jeho kvalifikace, která může být např. z důvodu nedostatečně objasněných skutečností před provedením vyšetřovacích úkonů chybná. Na případné „překvalifikování“ trestného činu upozorní VP obviněného a učiní o tom záznam do protokolu;
- e) odůvodnění, jež obsahuje označení skutečností, které odůvodňují trestní stíhání obviněného za uvedený trestný čin;
- f) poučení o opravném prostředku a případně o nutné obhajobě.¹³¹

Opis usnesení o zahájení trestního stíhání je VP povinna doručit obviněnému nejpozději na počátku prvního výslechu, do 48 hodin od vyhotovení státnímu zástupci a do 48 hodin od jeho zvolení nebo ustanovení také obhájci obviněného. Právní účinky usnesení o zahájení trestního stíhání nastávají vůči obviněnému až jeho doručením, nikoli jeho vyhotovením. Proti usnesení může obviněný podat stížnost k státnímu zástupci, který na základě podané stížnosti přezkoumá obsahu spisu a důvodnost zahájení trestního stíhání. Stížnost však nemá odkladný účinek.

6.1 Působnost VP jako vyšetřovacího orgánu

VP však nebyla vyšetřovacím orgánem po celou dobu své existence. Zvláštním orgánem příslušným vést vyšetřování se stala relativně nedávno a rozsah zvláštního předmětu trestního řízení, který v konkrétním případě určuje příslušnost VP k vyšetřování, se za tu dobu změnil.

Poprvé se stala VP vyšetřovacím orgánem novelou TŘ z roku 2009. Tehdy byl předmět řízení určen jako trestné činy příslušníků ozbrojených sil spáchané při plnění úkolů v zahraničí. Zákonodárce tak reagoval dle důvodové zprávy na zvýšený počet situací, kdy ozbrojené síly plní svoje úkoly mimo území ČR, v době přijímání předmětné novely se jednalo především o vojenské mise v Afghánistánu a v Iráku. Dnes je počet míst, kde působí vojenské mise AČR ještě vyšší. Ozbrojené síly však neplní úkoly v zahraničí

¹³¹ ŠÁMAL P. a kol. Trestní řád. Komentář. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 2066

pouze při vojenských operacích, ale i při vojenských cvičeních v součinnosti s ozbrojenými silami jiných států. Ze současné doby jmenujme například cvičení pozemních sil v Pobaltí či cvičení vzdušných sil nad Islandem.

Velká vzdálenost příslušníků ozbrojených sil od domovského státu a stejně tak charakter místa působení při plnění úkolů v zahraničí (a z toho vyplývající možná absence vyšetřovacích orgánů) mohly vést k nemožnosti dostatečně vyšetřit trestný čin vojáka. Z tohoto důvodu bylo dáno oprávnění VP vést vyšetřování do doby repatriace vojáka, který trestný čin spáchal.¹³² Touto novelou byly také vytvořeny podmínky k realizaci neodkladných a neopakovatelných úkonů. VP však dosud svoje oprávnění vést vyšetřování v zahraničních operacích nevyužila.¹³³

Poslední změna týkající se postavení VP jako vyšetřovacího orgánu nastala v roce 2016, když byl novelou TŘ provedenou č. 150/2016 Sb. zvláštní předmět řízení rozšířen na trestné činy příslušníků ozbrojených sil nebo osob, které páchají trestnou činností proti příslušníkům ozbrojených sil ve vojenských objektech anebo proti vojenským objektům, vojenskému materiálu nebo ostatnímu majetku státu, s nímž jsou příslušné hospodařit MO nebo organizační složky státu zřízené MO anebo s nímž mají právo hospodařit státní organizace zřízené nebo založené MO. To je rozsah identický s rozsahem předmětu trestního řízení, pro které je VP příslušná jako policejní orgán. Ohledně rozboru tohoto ustanovení tedy odkazují na rozbor provedený v části této práce věnované VP jako policejnímu orgánu.

Touto změnou byla naplněna dlouhodobá ambice VP stát se plnohodnotným policejním a vyšetřovacím orgánem v celém přípravném řízení. Požadavky na tuto změny byl zdůvodňovány zvýšenou efektivitou přípravného řízení, díky zachování kontinuity místní a osobní znalosti vyšetřovatelů, a odstraněním průtahů vzniklých předáváním případu a spisového materiálu.¹³⁴

¹³² Důvodová zpráva k zákonu č. 41/2009 Sb. o změně některých zákonů v souvislosti s přijetím trestního zákoníku 41/2009 Dz In: Beck-online [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 11. 1. 2018] Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=oz5f6mrqga4v6nbnrl5shu>

¹³³ ŠMÍD J. (Hlavní velitelství Vojenské policie) Re: Žádost o sdělení informací [online]. E-mail: Václavu Malému. 22. 12. 2017

¹³⁴ ŠMÍD J. (Hlavní velitelství Vojenské policie) Re: Žádost o sdělení informací [online]. E-mail: Václavu Malému. 15. 9. 2018

Z této změny tedy vyplývá, že VP může vyšetřovat ty případy, které prověřuje jako policejní orgán, a nemusí před zahájením trestního stíhání věc předávat dle § 162 TŘ příslušnému útvaru PČR tak, jako to dělala před touto novelou.

Na rozšíření svého oprávnění se OKS dlouhodobě připravovala ve dvou rovinách. V první rovině zajistila zajištění získání patřičných znalostí v oblasti vyšetřování u vytipovaných stávajících vojenských policistů. Zároveň v druhé rovině bylo od roku 2016 do současnosti přijato 23 nových vojenských policistů, příslušníků OKS, kteří dříve působili ve strukturách Služby Kriminální policie a vyšetřování PČR. V rámci jednotlivých oddělení OKS ani ve výjezdových skupinách nebyla přijata žádná opatření ohledně struktury těchto jednotek vzhledem ke specializaci jednotlivých příslušníků. Každé oddělení by tak mělo disponovat dostatkem vojenských policistů schopných vést vyšetřování a provádět patřičné úkony. Vojenští policisté tuto svou relativně novou pravomoc skutečně užívají, dle dostupných zdrojů VP odokamžiku účinnosti této novely vyšetřovala více než 45 případů.¹³⁵

6.2 Povinnosti VP jako vyšetřovacího orgánu

Hlavním účelem vyšetřování je zjistit, zda tu jsou skutečnosti, na jejichž základě by bylo možné postavit obviněného před soud a věc v soudním stádiu řízení rozhodnout. Z toho vyplývá primární úkol a povinnost vyšetřovacího orgánu, a to vyhledání důkazů potřebných k objasnění všech základních skutečností důležitých pro posouzení případu včetně osoby pachatele a následku trestného činu. VP důkazy opatřuje. Provádění důkazů je doménou hlavního líčení. Ve fázi vyšetřování je možné důkazy provést opět pouze v případě neodkladných čneopakovatelných úkonů.

Jako hlavní typy důkazů uvádí TŘ demonstrativně výpovědi obviněného a svědků, znalecké posudky, věci a listiny důležité pro trestní řízení a ohledání. Jako důkaz však může sloužit cokoliv, co může přispět k objasnění věci. Uvedený výčet tak není nijak limitující.

Vyhledané důkazy by měly především objasnit, zda vyšetřovaná událost naplňuje znaky skutkové podstaty trestného činu a zda tento trestný čin spáchal obviněný. Dále by z nich měly vyplynout pohnutky pachatele ke spáchání trestného činu a podstatné okolnosti

¹³⁵ ŠMÍD J. (Hlavní velitelství Vojenské policie) Re: Žádost o sdělení informací [online]. E-mail: Václavu Malému. 15. 9. 2018

ohledně povahy a závažnosti činu a stejně tak osobních poměrů pachatele. Ohledně následků je třeba zjistit především výši způsobené škody a bezdůvodného obohacení pro účely případného adhezního řízení.¹³⁶ Toto jsou okolnosti důležité pro rozhodnutí ve věci samé. Mimo to je však třeba dokázat i okolnosti důležité pro postup řízení (např. okolnosti odůvodňující přerušování trestního stíhání, zproštění povinnosti svědčit). V úvahu přichází i důkazy vztahující se k hodnocení věrohodnosti primárních důkazů.

6.3 Oprávnění VP jako vyšetřovacího orgánu

Ke splnění výše uvedených povinností je VP oprávněna opět provádět úkony dle § 158 TR, tedy stejné úkony jako policejní orgán v prověřovacím řízení. Ohledně jejich podrobného výkladu odkazují do předchozí kapitoly. Dále smí provádět úkony dle hlavy čtvrté TR kromě těch, které jsou ve výlučné pravomoci státního zástupce nebo soudu. Jde zde především o zadržovací a zajišťovací úkony.

6.3.1 Zadržení obviněného

Oproti zadržení podezřelého dle § 76 ve fázi prověřování není nutným předpokladem pro zadržení obviněného naléhavost případu a předchozí souhlas státního zástupce. Nutným předpokladem tak zůstává, že se musí jednat o obviněného, tj. o osobu, které bylo oznámeno usnesení o zahájení trestního stíhání vůči její osobě. A zároveň zde musí opět nastat některý z vazebních důvodů dle § 67 TR. Tyto podmínky jsou kumulativní.

VP obviněného zadrží, aby krátkodobě omezila jeho osobní svobodu za účelem přezkoumání vazebních důvodů. Formou tohoto prostředku je opatření, a proto proti němu není přípustný opravný prostředek. VP je povinna o zadržení sepsat protokol, bezodkladně informovat státního zástupce o zadržení a předmětný protokol mu předat. Státní zástupce přezkoumá oprávněnost zadržení a rozhodne o případném podání návrhu soudci na vzetí obviněného do vazby. Jestliže se státní zástupce rozhodne podat návrh na vzetí do vazby, musí se ohlížet na popis skutku v usnesení o zahájení trestního stíhání, aby tento s vazebními důvody korespondoval, neboť soud rozhodující o vzetí obviněného do vazby musí vycházet z popisu skutku, jak je uveden v usnesení o zahájení trestního stíhání.¹³⁷ Zadržení obviněného nesmí trvat déle než 48 hodin. Obdobně jako u zadržení podezřelého užívá k tomuto účelu VP policejní cely PČR.

¹³⁶ DRAŠTÍK, A., FENYK, J. a kol. Trestní řád. Komentář. I. díl. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017, s. 1250

¹³⁷ DRAŠTÍK, A., FENYK, J. a kol. Trestní řád. Komentář. I. díl. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017, s. 605

6.3.2 Zajištění věci

VP je oprávněna komukoli odejmout věc, která může sloužit pro důkazní účely nebo která je nástroje či výnosem z trestné činnosti, pokud ji osoba dobrovolně nepředložila ani nevydala na výzvu a zároveň byla informována o možných následcích. Podmínkou však je předchozí souhlas státního zástupce. Bez tohoto souhlasu může VP vydat příkaz jen, jedná-li se o naléhavou věc, která nesnese odkladu, a není možné získat souhlas státního zástupce předem. Stejně tak může VP omezit dispozici s věcí příkázáním zákazu převodu či zatížením věci.

Předložená, vydaná či odňatá věc je VP převzata do úschovy a VP o ní vyhotoví potvrzení o převzetí a protokol, kteréžto jsou součástí vyšetřovacího spisu.. Při zajišťování věci se k odnětí přizve nezúčastněná osoba jakožto dozor nad zákonností provedení tohoto úkonu.

Nemůže-li zajistit věc dle předcházejících ustanovení, je VP oprávněna zajistit věc náhradní hodnoty. Věc náhradní hodnoty musí alespoň částečně odpovídat hodnotě uvedených věcí, které měly být primárně zajištěny, tj. nesmí být její hodnota v hrubém nepoměru k jejich hodnotě. Nevydání věci může také VP sankcionovat pořádkovými pokutami dle § 66 TR.

Pominou-li důvody zajištění věci, vrátí ji VP zpět tomu, kdo ji vydal či kdo na ni uplatňuje nárok, nepřichází-li v úvahu propadnutí věci. V případě věci, která je výnosem z trestné činnosti VP veřejně vyhlásí popis věci a vyzve poškozené, aby se o věc přihlásili. V případě, že k věci uplatňuje právo více osob, vydá VP věc té osobě, o jejímž právu není pochyb, v případě pochyb odkáže osoby na civilní řízení.

Uvedené zajišťovací úkony provádí VP zpravidla až jako vyšetřovací orgán, před zahájením trestního řízení, v případě neodkladného či neopakovatelného úkonu jej však může provést již před zahájením trestního stíhání.¹³⁸

6.3.3 Výslech ve fázi vyšetřování

Velmi podstatným důkazním prostředkem sloužícím ke zjištění skutkového stavu a zároveň oprávněním VP jako vyšetřovacího orgánu je provádění výslechů. Výslech můžeme definovat jako *metodu kriminalistické praktické činnosti, při které se formou*

¹³⁸ ŠÁMAL P. a kol. Trestní řád. Komentář. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 1023

*výpovědi získávají informace o vyšetřované události z paměťové stopy vyslychaných osob, za přísného dodržení zákonem daných práv a povinností vyslychaného i vyslychajícího.*¹³⁹

Podmínky pro výslech ve fázi vyšetřování jsou dle § 164 odst. 1 TŘ

- a) neodkladnost či neopakovatelnost úkonu nebo
- b) jde-li o výslech osoby mladší osmnácti let,
- c) osoby, o jejíž schopnosti správně a úplně vnímat, zapamatovat si nebo reprodukovat jsou s ohledem na její psychický stav pochybnosti,
- d) anebo nasvědčují-li zjištěné skutečnosti tomu, že na svědka by mohl být pro jeho výpověď vyvíjen nátlak.
- e) v ostatních případech jen tehdy, jestliže hrozí z jiného důvodu, že bude ovlivněna jejich výpověď nebo schopnost zapamatovat si rozhodné skutečnosti nebo schopnost tyto skutečnosti reprodukovat, zejména je-li pro složitost věci odůvodněn předpoklad delšího trvání vyšetřování.

Podmínky pro výslech ve fázi vyšetřování tak nejsou o mnoho širší než podmínky pro výslech ve fázi prověřování. Pokud se taková výpověď odlišuje od výpovědi před soudem, soud protokol o dřívější výpovědi dle § 211 odst. 3 TŘ přečte.¹⁴⁰

Výslech ve fázi vyšetřování dělíme na výslech obviněného a výslech svědků. Takové členění z logiky věci v předcházející fázi neexistuje, neboť ve fázi prověřování není ještě žádná osoba obviněna. Obviněný má právo vypovídat, není to však jeho povinnost a k vypovídání nesmí být nucen. Donucování však nemusí mít formu pouze fyzického nátlaku, ale i psychického spočívajícího v neúměrném počtu opakovaných výslechů či ve vytváření výrazně nepříznivých podmínek. Odmítnutí vypovídat obviněnému nesmí být na újmu. Stejně tak může být pouze vyzván, ale nesmí být donucen, k napsání potřebného počtu slov pro potřeby grafické expertízy.

¹³⁹ KURILOVSKÁ, L. Kriminalistika. Bratislava: Akadémia Policajného zboru v Bratislave, 2017. 430 s. 315

¹⁴⁰ Usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 11. 10. 2007, sp. zn. 7 To 430/2007 In: Beck-online [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 10. 1. 2018] Dostupné z: https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptembqhfpxeztgbpxi4q&groupIndex=1&rowIndex=0&relationType=reference&referenceType=passive&referenceName=zaklad-nipredpis_j&originalDocumentId=onrf6mjzgyvv6mjugexhazrgrgy2c2oby&showLowerSectionsRelations=false&activeFacets=3509&sortType=sorted-rank-rp&firstPage=0¤tPage=0

U výslechu má právo být přítomen obhájce obviněného a případně tlumočník, je-li to potřeba, což v praxi VP častým jevem není. Proti způsobu vedení výslechu má právo podávat námítky jak obviněný, tak jeho obhájce.

Obviněný musí mít možnost vyjádřit se vůči vznesenému obvinění a uvádět a navrhopvat skutečnosti, které jsou v jeho prospěch. Obhajovat se pasivně i aktivně. To vše může provádět i prostřednictvím svého obhájce. Po této fázi má VP v roli vyšetřovacího orgánu oprávnění klást obviněnému otázky k odstranění neúplností, nejasností nebo rozporů. Otázky musí být kladeny jasně a srozumitelně vzhledem k rozumové vyspělosti obviněného. Zakázány jsou kapciózní otázky (otázky naznačující klamavé či nepravdivé okolnosti) a otázky sugestivní neboli návodné.¹⁴¹ Obviněný může při výslechu užívat písemné poznámky, které však na žádost vyslychajícího musí poskytnout k nahlédnutí.

Hlavním rozdílem ve výslechu svědka oproti výslechu obviněného je obecná povinnost svědčit, která každému stanoví povinnost se na předvolání dostavit a vypovídat jako svědek o tom, co je mu známo o trestném činu a o pachateli nebo o okolnostech důležitých pro trestní řízení.¹⁴² Z tohoto pravidla jsou dvě následující výjimky. A to zákaz výslechu ve věcech týkajících se utajovaných informací nebo pokud by výpověď byla porušena zákonná povinnost mlčenlivosti. Další výjimkou je právo odepřít výpověď v případě, že obviněným je osoba, s níž je svědek v poměru rodinném či obdobném a v případě, že by takové osobě svou výpověď přivodil nebezpečí trestního stíhání. Ani jedna z výjimek se neuplatní, pokud se výslech týká trestného činu, v němž má svědek oznamovací povinnost, tedy pokud se jedná o trestné činy uvedené v § 368 trestního zákoníku. O jeho právech jej musí VP poučit.¹⁴³

Od zákonem stanoveného postupu výslechu je odvozena i metodologie výslechu. Metodologie výslechu se zabývá jak přípravou výslechu, tak samotným prováděním výslechu. Příprava se dělí na fázi analytickou, v které vyslychající analyzuje rozumové, psychické a osobnostní rysy vyslychaného společně s dosud shromážděnými informacemi a ujasňuje si, jaké otázky je třeba vyjasnit, a na fázi syntetickou, ve které vyslychající modeluje pravděpodobný průběh výslechu na základě poznatků z analytické fáze a zpracovává plán výslechu.

Provádění výslechu se pak dělí na tři stádia. Prvním stadiem je úvodní stadium, ve kterém si vyslychající z úvodního kontaktu s vyslychaným dotváří úsudek a doplňuje informace,

¹⁴¹ FRYŠTÁK, M. *Dokazování v přípravném řízení*. 2. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2015. s. 301

¹⁴² *Ibidem* s. 300

¹⁴³ ŠÁMAL P. a kol. *Trestní řád. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s.1482-1485

kteří byly podkladem pro plán výslechu. Zjišťuje vztah vyslychaného k věci a k dalším zainteresovaným osobám a zjišťuje jeho hodnověrnost. Toto stádium je důležité, hlavně pokud jde o výslech svědka. Dalším stádiem je stádium monologu. V tomto stádiu je naplněna zákonná povinnost umožnit obviněnému vyjádřit se k věci. Důležitá je však i v případě svědků, neboť spontánní výpověď umožňuje vyslychajícímu seznámit se s reálnými subjektivními názory vyslychaného a jeho vztahu k věci. Třetím a posledním stádiem je stádium dialogu, v němž klade vyslychající otázky, aby doplnil, upřesnil a prověřil spontánní výpověď vyslychaného.¹⁴⁴

6.3.4 Zvláštní způsoby dokazování a úkony TŘ neupravené

Při vyhledávání a provádění důkazů se VP nemusí omezit pouze na úkony demonstrativně uvedené v TŘ, jako sepsání výpovědi, výslech svědka či zvláštní způsoby dokazování dle § 104 a násl. TŘ, jako rekognice, vyšetřovací pokus, rekonstrukce a prověrka (které v této práci z důvodu jejího zaměření není věnován další prostor), ale i na úkony TŘ neupravené v souladu s pravidlem, že za důkaz může sloužit vše, co může přispět k objasnění věci.

Takovými úkony jsou například vyšetření biologického materiálu, provedení pachové zkoušky a analýza obrazového záznamu.¹⁴⁵ Pro provedení takových úkonů se využívá kriminalistických metod, jako jsou kriminalistická biologie, chemie či odorologie. Zvláštní způsoby dokazování a zejména jejich důkazní sílu však nelze přeceňovat. Například ohledně pachových stop jako o důkazu v trestním řízení se ÚS opakovaně vyjádřil, že mohou být toliko důkazem nepřímým a nemohou tedy být pro uznání viny důkazem jediným. Jak shrnuje shrnuje ÚS ve svém nedávném nálezu z roku 2017 „... Ústavní soud ve své rozhodovací praxi použití pachových stop jako nepřímého nebo také podpůrného důkazu opakovaně připustil, resp. nezpochybnil obecnou věrohodnost samotného důkazu pachovou zkouškou. Stejně tak ale připomněl, že na základě tohoto důkazu je obecně možno dospět pouze k závěru, že se určitá osoba v blíže neurčené době s největší pravděpodobností nacházela na určitém místě. Nelze tedy pouze z něj jednoznačně a bez důvodných pochybností dovodit, že se taková osoba též dopustila trestného činu, který se na daném místě stal; musí naopak existovat další skutečnosti,

¹⁴⁴ KURILOVSKÁ, L. *Kriminalistika*. Bratislava: Akadémia Policajného zboru v Bratislave, 2017. 430 s. 316-318

¹⁴⁵ FRYŠTÁK, M. *Dokazování v přípravném řízení*. 2. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2015. s. 255

*keré vytvoří uzavřený řetězec důkazů, resp. nesmí existovat žádná jiná reálná možnost, že by se činu mohl dopustit někdo jiný, než osoba obviněná či později obžalovaná.*¹⁴⁶

Ohledně zvláštních způsobů dokazování vyvstává poslední dobou více a více pochybností. Zřetelné je to zejména u okrajovějších metod jako forenzní biomechanika. Na základě znaleckých posudků profesora Jiřího Strause, jediného soudního znalce v oboru biomechanika v České republice, byly odsouzeny desítky obžalovaných. Ústavní soud však již ve dvou případech zrušil původní odsuzující rozsudky z důvodů závažných chyb ve znaleckých posudcích tohoto soudního znalce. Profesor Straus sice již přestal vykonávat znaleckou praxi, nad spravedlností dalších rozsudků vycházejících z jeho znaleckých posudků však visí otazník.¹⁴⁷

Pro vyšetřovací orgány a pro orgán činné v trestním řízení obecně by poučením z tohoto případu by nemělo být pouze poznání, že znalecké posudky bez možnosti konkurenčního znaleckého posudku ve stejném oboru by neměly být korunním důkazem, ale že by obecně usvědčení pachatele nemělo vycházet toliko ze zvláštních způsobů dokazování. Dle mého názoru tak lze výše uvedený náleží Ústavního soudu ohledně pachových stop zobecnit na všechny zvláštní způsoby dokazování. Všechny zvláštní způsoby dokazování by měly sloužit maximálně jako nepřímý důkaz. A to navíc samozřejmě za předpokladu, že jsou provedeny kvalitně a znalecký posudek lze porovnat s konkurenčním znaleckým posudkem. Praxi některých orgánů spoléhajících v neodůvodněné míře na tyto způsoby dokazování a na znalecké posudky obecně hodnotím jako vysoce nešťastnou. Vojenští policisté by ji při své činnosti jako vyšetřovací orgány zcela jistě neměli následovat.

¹⁴⁶ Nález Ústavního soudu České republiky ze dne 27. 3. 2017, sp. zn. II. ÚS 4266/16. In: NALUS [data-báze rozhodnutí Ústavního soudu]. Ústavní soud [cit. 28. 8. 2018] Dostupné z: http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=2-4266-16_1

¹⁴⁷ HORÁK J., Objasnil záhadnou smrt Jana Masaryka, teď chtějí odborníci zakázat znalci praxi Lidovky.cz[online] MAFRA a.s., publikováno 11. 3. 2017[cit. 21.9.2018]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/domov/objasnil-zahadnou-smrt-jana-masaryka-ted-znalci-chteji-kolegove-zakazat-praxi.A170310_125014_In_domov_jho
ŠTICKÝ J., Matematik nespravedlnosti. Reportér [online] Reportér magazin s.r.o, publikováno 3. 6. 2018[cit. 21. 9. 2018]. Dostupné z: <https://reportermagazin.cz/a/wNtQ9/matematik-nespravedlnosti>

6.4 Způsob provádění vyšetřovacích úkonů

Veškeré úkony musí být provedeny způsobem odpovídajícím TŘ. V případě, že předmětný úkon není TŘ upraven, použije se na něj analogicky nejbližší ustanovení TŘ. Nezbytné je celou dobu dodržovat zásady trestního řízení, zejména zásadu oficiality, zásadu rychlosti a hospodárnosti trestního řízení, zásadu vyšetřovací, zásadu rovnosti stran a zásadu materiální pravdy a zásadu volného hodnocení důkazů.

Úkony, které VP provedla ve fázi prověřování, již nemusí ve fázi vyšetřování opakovat, byly-li provedeny v souladu s příslušnými ustanoveními TŘ, konkrétně dle hlavy čtvrté či páté. To však nezabývá VP povinnosti náležitě zjistit skutkový stav v rozsahu nezbytném pro rozhodnutí o podání obžaloby. To potvrzuje i Nejvyšší soud, když uvádí, že přestože byly úkony provedeny v souladu s TŘ a nemusí se tedy opakovat, neznamená to „že by snad vyšetřovatel nemusel doplnit dokazování i případným opakováním uvedených úkonů, jestliže bez toho nelze náležitě zjistit skutkový stav v rozsahu nezbytném k rozhodnutí“¹⁴⁸. Stejně tak nemusí opakovat úkony provedené jiným policejním orgánem (zejména PČR) na dožádání. Tím se naplňuje zásada rychlosti a hospodárnosti trestního řízení. Uzná-li to však příslušný orgán VP za vhodné, důkazy zopakuje. Zvláštní režim se týká výslechnů svědků provedených ve fázi prověřování. U nich má totiž iniciativu dle zákona také obviněný a potažmo jeho obhájce. Na jeho návrh VP výslechn zopakuje za umožnění jeho účasti nebo, pokud se rozhodne nevyhovět jeho návrhu, tak jej poučí o jeho právu domáhat se osobního výslechnu svědka v řízení před soudem a výslechn nezopakuje. Tento zvláštní režim však nedopadá na výslechny svědků, které byly provedeny jako neodkladný nebo neopakovatelný úkon za účasti soudce.¹⁴⁹

VP je povinna vyhledávat (a případně provádět) důkazy nejen o vině obviněného, ale také v jeho prospěch. Zákonným zájmem VP jako vyšetřovacího orgánu je totiž usvědčení skutečného pachatele v rozsahu, v jakém se skutečně podílel na trestné činnosti. Uplatňují se tak zásada materiální pravdy, zásada vyšetřovací a zásada rovnosti stran. Vyhledané důkazy pak v souladu se zásadou volného hodnocení důkazů hodnotí jednotlivě i v jejich vzájemném souhrnu, tak aby získala po pečlivém uvážení vnitřní přesvědčení o jejich

¹⁴⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 8. 2. 2001, sp. zn. 5 Tz 285/2000. In: Beck-online [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 7. 1. 2018] Dostupné z: https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptembqgfpixzvgi&groupIndex=5&rowIndex=0&relationType=reference&referenceType=passive&referenceName=zaklad-nipredpis_j&originalDocumentId=onrf6mjzgyv6mjugehazrgv2c2oby&showLowerSectionsRelations=false&activeFacets=3509&sortType=sorted-rank-rp&firstPage=0¤tPage=0

¹⁴⁹ ŠÁMAL P. a kol. Trestní řád. Komentář. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s.1023

pravdivosti a hodnověrnosti. Musí pak posoudit, zda je konkrétní okolnost dostatečně důkazy prokázána a jak v souladu s jinými svědčí o závěru, že byl spáchán trestný čin obviněným. Přitom je VP povinna prověřit uplatněnou obhajobu a obviněným navrhované důkazy pečlivě přezkoumat. Musí obecně zajistit obhájci možnost být přítomen při vyšetřovacích úkonech, jejichž výsledek může být použit jako důkaz v řízení před soudem, dovolit obhájci klást otázky vyslychaným a vznášet námitky proti způsobu provádění úkonu. VP nemusí umožnit obhájci přítomnost na uvedených vyšetřovacích úkonech, jedná-li se o neodkladný úkon a nelze-li o tomto úkonu včas obhájce informovat.¹⁵⁰

VP je plně odpovědná za zákonné a včasné provedení všech vyšetřovacích úkonů a při rozhodování o nich stejně jako při jejich provádění postupuje samostatně. Výjimkou z toho jsou však úkony, ke kterým je třeba souhlas státního zástupce.

6.5 Skončení vyšetřování

Účelem institutu skončení vyšetřování je umožnit obviněnému spolu s jeho obhájcem a případně také poškozenému seznámit se s výsledky vyšetřování prostřednictvím studia spisu Proto „uzná-li policejní orgán vyšetřování za skončené a jeho výsledky za postačující k podání obžaloby, umožní obviněnému, jeho obhájci a poškozenému, který podal návrh na náhradu škody, v přiměřené době prostudovat spisy a učinit návrhy na doplnění vyšetřování.“¹⁵¹ Pokud oprávněné osoby využijí svého práva a učiní návrhy na doplnění vyšetřování, může jim VP vyhovět a návrhy doplní. V tom případě se však musí znovu uplatnit institut skončení vyšetřování a oprávněné osoby musí mít znovu právo prostudovat spis a učinit návrhy na doplnění vyšetřování. V opačném případě VP návrh odmítne a učiní o tom záznam ve spise. Odmítnutí nemá formu usnesení a nepřísluší proti němu stížnost.¹⁵² Do spisu se zaznamená i seznámení obviněného s výsledky vyšetřování.

6.6 Vyšetřování trestných činů vojenských policistů

Jak bylo uvedeno a podrobena kritice výše (v kapitole 5), prověřování trestných činů vojenských policistů provádí za dozoru státního zástupce sama VP, konkrétně její OdIVK kriminální služby. Samotné vyšetřování provádí sám státní zástupce. Pro provedení

¹⁵⁰ DRAŠTÍK, A., FENYK, J. a kol. Trestní řád. Komentář. I. díl. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017, s. 1256

¹⁵¹ §166 odst. 1 trestního řádu

¹⁵² JELÍNEK, J. a kolektiv. *Trestní právo procesní*. 4. vydání Praha. Leges, 2016. s. 525 -526

konkrétních vyšetřovacích úkonů je oprávněn požádat VP o součinnost, popřípadě jiný policejní orgán. Z důvodu střetu zájmů kritizovaného v rovině prověřování vítám, že v této rovině nemusí být VP v roli policejního orgánu provádějícího důkaz užita. Státní zástupce totiž pro takový úkon může použít jakýkoliv z jiných policejních orgánů, do jehož působnosti zadaný úkol spadá (tedy typicky PČR). Toto ujištění o možnosti zamezení střetu zájmů hodnotím kladně.

7 Aktuální stav

V této kapitole bude popsán aktuální stav VP co se týče organizace, personálu, finančních zdrojů a materiálního zabezpečení.¹⁵³

7.1 Organizace

Organizační struktura VP a její dělení se řídí kombinací principu územního a funkčního. Útvary s územní působností jsou Velitelství VP Olomouc pro území ČR zhruba odpovídající Moravě a Velitelství VP Tábor pro území zhruba odpovídající Čechám. Útvarem se specializovanou funkční působností je Velitelství ochranné služby VP sídlící v Praze. Všechny tyto útvary spadají pod pražské Hlavní velitelství VP. Velitelé jednotlivých velitelství jsou přímo podřízeni náčelníkovi VP v Praze, který stojí v čele VP a je přímo podřízen ministrovi obrany.

Vojenští policisté jsou však také bezprostředně u vojenských posádek, kde mají u útvarů svoje pracoviště. Působí také u vojenských kontingentů AČR činných v zahraničních misích.

Vnitřně se člení VP dle zaměření a úkolů na tři služby, a to kriminální, dopravně-pořádkovou a ochrannou. Z těchto můžeme ještě zvlášť vyčlenit pohotovostní oddělení. Organizační součástí VP jsou i specializovaná pracoviště (např. pro kriminalistické expertízy, informační techniku, pyrotechnické, kynologické aj.).

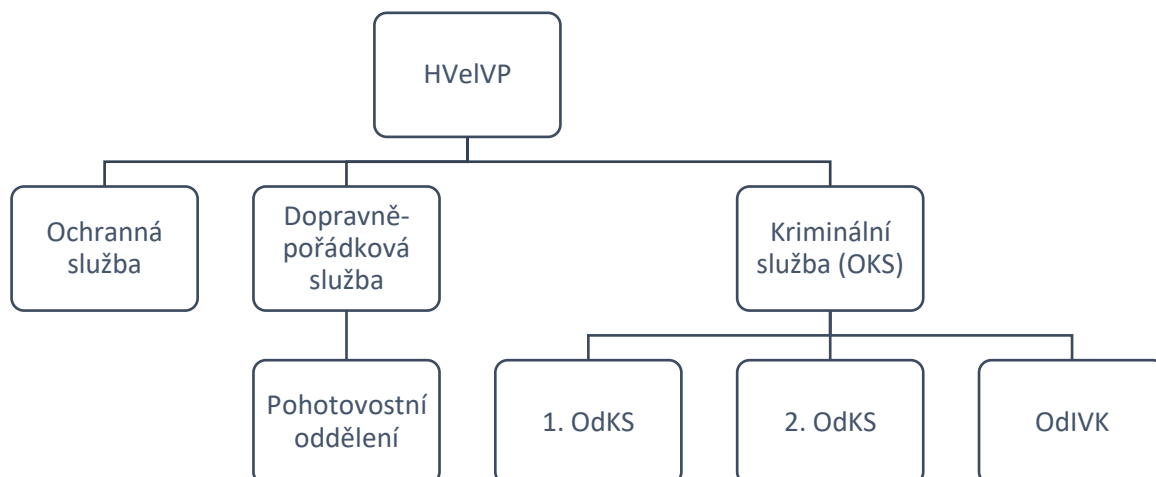
Z důvodu zaměření práce dále rozeberu již jen vnitřní rozdělení kriminální služby (neboli Odbor kriminální služby, OKS), která se dále dělí na 1. a 2. oddělení kriminální služby (1. OdKS a 2. OdKS) a na Oddělení vnitřní inspekce a kontroly (OdIVK). 2. OdKS se zabývá kvalifikovanou hospodářskou a majetkovou trestní činností a trestní činností proti bezpečnosti ČR. OdIVK se zabývá trestní činností vojenských policistů, jak bylo rozebráno v předešlých kapitolách. Působnost 1. OdKS je zbytková.¹⁵⁴ O personálním složení jednotlivých oddělení rozhoduje personálním rozkazem NVP. Zejména v případě

¹⁵³ Celá kapitola vychází, pokud není uvedeno jinak, kromě vlastních zjištění autora z informací zaslaných v odpovědi na dotaz autora Hlavnímu velitelství VP. HABEROVÁ L (Hlavní velitelství Vojenské policie) Re: Žádost o sdělení informací [online]. E-mail: Václavu Malému. 25. 8. 2017

¹⁵⁴ Čl. 4 odst. 2, písm. c) závazného pokynu náčelníka Vojenské policie č. 1/2013, postup pověřených orgánů Vojenské policie při plnění úkolů v trestním řízení

OdIVK mohou být počty navyšovány *ad hoc*. Jednotlivá oddělení se pak pro plnění služebních úkonů dále dělí na výjezdové skupiny složené pravidelně z velitele skupiny, kriminalisty a kriminalistického technika, jak je blíže popsáno v páté kapitole této práce.

ORGANIZACE VP DLE SLUŽEB



Aktivní zálohy

Aktivní záloha je dle zákona o branné povinnosti součástí zálohy ozbrojených sil ČR, která slouží k doplňování ozbrojených sil. Zároveň se jedná o jednu z forem dobrovolného převzetí branné povinnosti, tedy povinnosti plnit úkoly ozbrojených sil ČR.

Po zrušení povinné základní služby začaly v roce 2004 vznikat jednotky aktivních záloh za účelem zajištění možnosti navýšit v případě potřeby počty příslušníků ozbrojených sil, za účelem propojení civilního sektoru a ozbrojených sil a za účelem zajištění existence různých civilnějších profesí v rámci struktur ozbrojených sil. Oproti povinné základní službě fungují aktivní zálohy na principu dobrovolnosti.

Po absolvování kurzu základní přípravy slouží voják v aktivní záloze u jednotky dle svého zařazení. První možností je služba u jednotek podřízených Krajským vojenským velitelstvím – pěších rot. Jejich hlavním úkolem je příprava a provádění ostrahy objektů důležitých pro obranu státu. Druhou a privilegovanou možností je služba u jednotek

aktivních záloh přímo u útvarů ozbrojených sil. Z pohledu aktivních záloh je takovým útvarem VP, i když právní postavení VP je oproti útvarům AČR velmi odlišné. Dle koncepce MO týkající se aktivních záloh by každý vojenský útvar měl mít svou jednotku aktivních záloh. Počet aktivních záložáků by měl do roku 2025 dosahovat 5000 vojáků, což lze hodnotit za ambiciózní cíl vzhledem k faktu, že v roce 2018 dosahovaly počty aktivních záložáků sotva poloviny.

Jednotky aktivní zálohy VP začaly vznikat v roce 2005 formou tří čet dislokovaných u příslušných Velitelství VP v Olomouci, Táboře a Staré Boleslavi potažmo později v Praze.

Z důvodů reorganizace byly tyto čtyři sloučeny v roce 2013 do rot aktivních zálohy VP podřízené Velitelství VP v Olomouci. Poslední reorganizace se jednotky aktivní zálohy VP dotkla v roce 2017 a od 1. 1. 2017 byla tato rota nahrazena 6. Oddělením Vojenské policie – AZ. Oddělení je opět součástí Velitelství VP v Olomouci. Toto oddělení se dále dělí na 4 skupiny: dopravní a pořádkové služby, skupinu podpory policejního výkonu a skupinu kriminální služby.

Aby se voják v aktivní záloze mohl stát příslušníkem aktivní zálohy VP, musí projít dvoudenním výběrovým řízením, při kterém jsou na uchazeče kladeny značně vyšší nároky než na uchazeče o službu u “běžných” jednotek AČR, a následně absolvovat tříletý cyklus přípravy na závěrečnou zkoušku vojenského policisty. První absolventi tříletého kurzu absolvovali závěrečnou zkoušku vojenského policisty v říjnu roku 2017.

7.2 Personální zdroje

Personál VP čítal v roce 2017 celkem 1244 osob, což je nárůst o 71 osob oproti roku 2016. Personál VP tak tvoří necelá 4 % ze všeho personálu MO. Z převážné většiny je tvořen přímo vojenskými policisty, což jsou vojáci z povolání. V roce 2017 sloužilo u VP 1179 vojáků z povolání a zbytek personálu byl tvořen 65 občanskými zaměstnanci. Vojenští policisté tak tvoří asi 5 % všech aktivních vojáků z povolání v činné službě. VP tedy užívá menšího poměru občanských zaměstnanců než AČR. Tato situace je mimo jiné způsobena faktem, že VP spravuje mnohem méně objektů než AČR, a mnohé objekty, které používá, jsou spravovány právě AČR (jmenujme například Vojenskou akademii ve Vyškově).

Vývoj personálu VP v čase mapuje následující tabulkový přehled, kde jsou zahrnuty celkové počty i počty vojáků z povolání a občanských zaměstnanců za roky 2010 až 2017. Vývoj personálního stavu VP prakticky kopíruje vývoj v AČR, kdy léta 2013 až 2015 byly provázány značnými úsporami v resortu MO a byl tak redukován i počet

vojáků a zaměstnanců v resortu MO. Naopak poslední roky znamenaly personální růst jak AČR, tak VP.

| Rok | VZP | o. z. | Celkem |
|------------|------------|--------------|---------------|
| 2010 | 987 | 70 | 1057 |
| 2011 | 1056 | 73 | 1129 |
| 2012 | 1056 | 66 | 1122 |
| 2013 | 993 | 59 | 1052 |
| 2014 | 993 | 58 | 1051 |
| 2015 | 995 | 59 | 1054 |
| 2016 | 1111 | 62 | 1173 |
| 2017 | 1179 | 65 | 1244 |

Dle odhadů z roku 2017 se měly počty vojenských policistů zvýšit v roce 2018 asi o 50 osob. Dle informací ze září 2018 však byl počet vojenských policistů oproti číslům uvedeným v tabulce navýšen o 114 osob, což je zdůvodňováno silnou personální nenaplňností v roce 2016. K nárůstu o 114 osob došlo přírůstkem v počtu 152 osob a odchodem 38 osob. Celkem je tak personální složení VP tvořeno aktuálně více než 1350 osobami. Z příchozích vojenských policistů jich asi polovina předtím sloužila v ozbrojených silách, druhá polovina přešla do VP z bezpečnostních sborů či z civilního sektoru. I když se řady VP doplňují zásadně z řad ozbrojených sil, je zde v roce 2018 patrný nárůst vojenských policistů bez předchozí služby v ozbrojených silách. To souvisí s náborem kriminalistů a vyšetřovatelů z řad PČR pro potřeby OKS VP.¹⁵⁵ Ohledně odchozích vojáků se dá s určitým zaokrouhlením říci, že asi třetina pokračovala dále ve služebním poměru jako vojáci dále v ozbrojených silách a zbytku zanikl služební poměr.

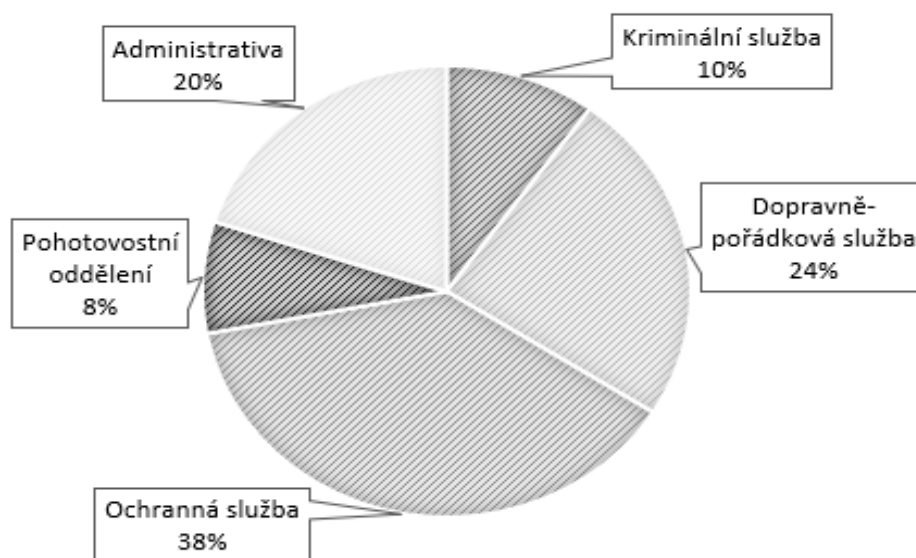
Personál můžeme dělit dle jeho činnosti na personál administrativně-zabezpečovací a personál výkonný. Výkonného personálu jsou asi čtyři pětiny a personálu zajišťujícího

¹⁵⁵ ŠMÍD J. (Hlavní velitelství Vojenské policie) Re: Žádost o sdělení in-formací [online]. E-mail: Václavu Malému. 15. 9. 2018

administrativní zabezpečení asi jedna pětina. Výkonný personál pak můžeme rozdělit dle služeb VP. Vzájemný poměr je pak znázorněn níže:

| | |
|---------------------------|------|
| Kriminální služba | 10 % |
| Dopravně-pořádková služba | 24 % |
| Ochranná služba | 38 % |
| Pohotovostní oddělení | 8 % |

PERSONÁLNÍ SLOŽENÍ VP



Určení poměru administrativy však není jednoznačné, protože je do ni kromě finančního, personálního, logistického a informačního zabezpečení stojících mimo výše uvedené služby zahrnuta i administrativa v těchto službách. Nově příchozí vojáci z povolání z ozbrojených sil nastupují výhradně na základní místa v dopravně-pořádkové službě. K ostatním službám nastupují zásadně až vojenští policisté s určitou zkušeností s prací u VP. Výjimkou je nástup zkušených kriminalistů z PČR k OKS.¹⁵⁶

Dle mého názoru je podíl vojenských policistů v dopravně-pořádkové službě neadekvátní reálným potřebám. Primárním úkolem dopravně-pořádkové služby by měl být například convoying a zajištění bezproblémového přesunu vojenských vozidel v civilní dopravě.

¹⁵⁶ ŠMÍD J. (Hlavní velitelství Vojenské policie) Re: Žádost o sdělení in-formací [online]. E-mail: Václavu Malému. 15. 9. 2018

Vzhledem k tomu, že nehody vojenských vozidel s civilními vozidly nejsou na českých silnicích neznámé, není tento úkol uspokojivě splněn. Přesto je velmi častou činností dopravně-porádkové služby spíše než zajišťování bezproblémového provozu měření rychlosti ve vojenských újezdech a šetření přestupků spočívajících v nesprávném parkování v kasárnách.

7.3 Finanční zdroje

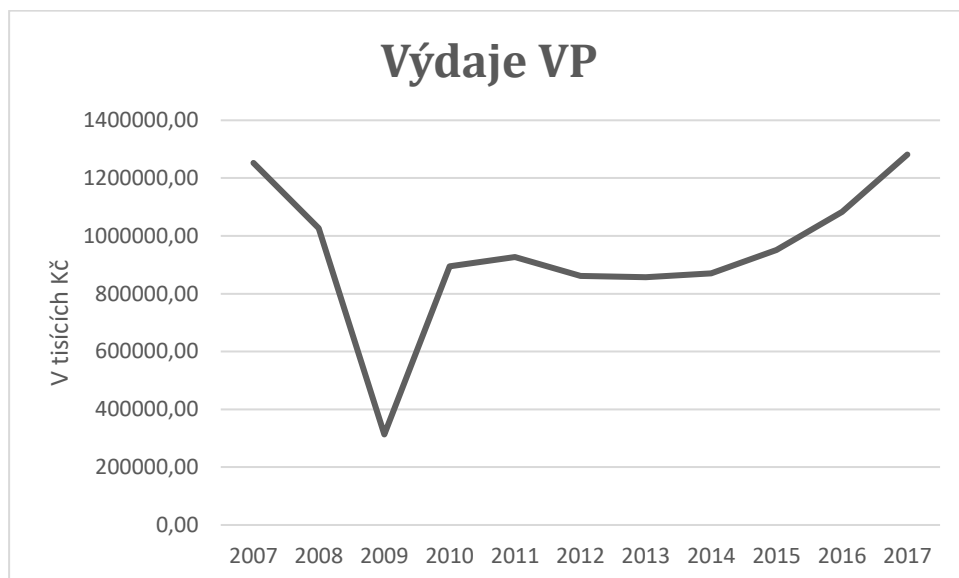
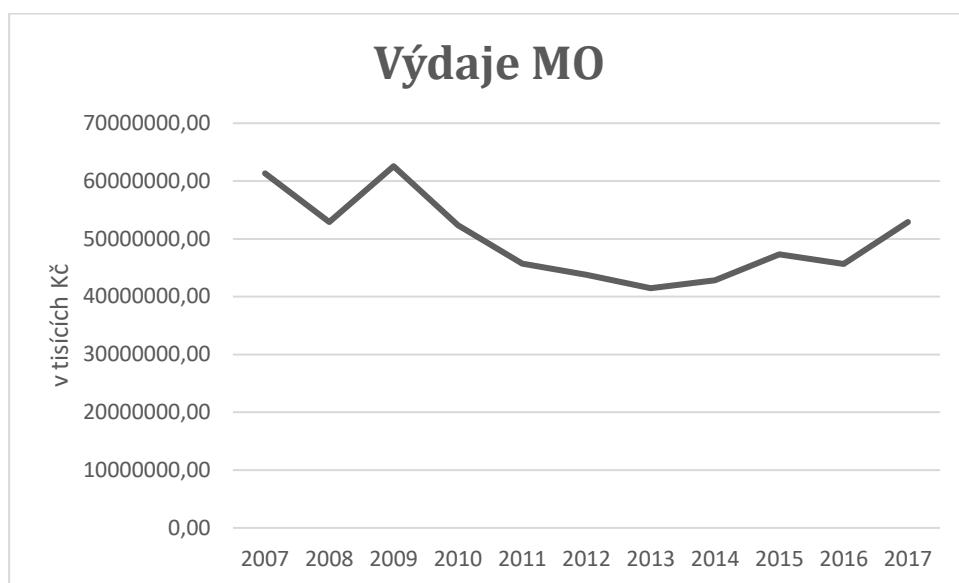
Z hlediska financování VP se zaměřím na roky 2016 a 2017 z důvodu dostupnosti předmětných dat a tyto roky porovnáám. Tyto údaje uvedu i v souvislosti s delším časovým obdobím.

Výdajová kapitola rozpočtu MO činila na rok 2016 částku ve výši 45 670 817 tis. Kč a tvořila 3,92 % výdajů státního rozpočtu. Následující rok v souvislosti plnění mezinárodních závazků ČR týkajících se zvyšování výdajů na obranu vzrostla tato kapitola na 52 908 767 tis. Kč a tvořila 4,01% státního rozpočtu. Což znamená vyšší výdaje o 7,24 mld. Kč, tedy roční nárůst o 15,85 %.

Výdajový okruh „Zajištění činnosti a rozvoje VP“ činil v roce 2016 částku 1 083 181 tis. Kč. V roce 2017 to již bylo 1 281 538 tis. Kč. Výdaje na VP tak narostly o 18,31 %. Výdaje VP tak rostly rychleji než výdaje MO obecně, nebyl to však nikterak silný trend.¹⁵⁷

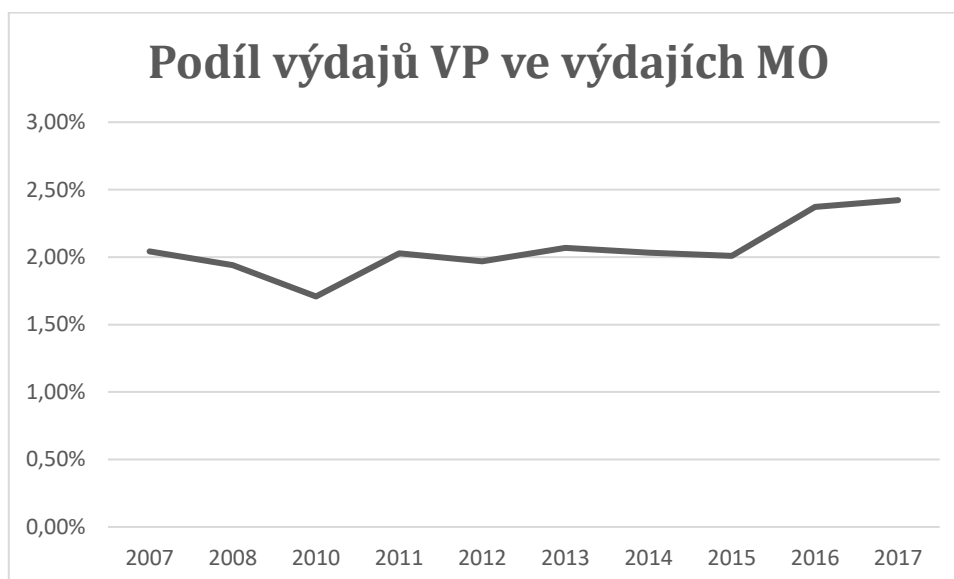
Dlouhodobý trend lze vysledovat v níže uvedených grafech, kde je znázorněn vývoj výdajů MO a VP v období od 2007 až 2017, tedy od období počátku škrtnů a snižování výdajů MO až po opětovné narůstání rozpočtu MO. Údaje z roku 2009 je brát s rezervou nebo tento rok byla užita odlišná metodika pro rozdělení výdajů na jednotlivé programy MO. Odhlédneme-li od tohto roku ukáže se velmi patrný trend, kdy vývoj výdajů na VP značně kopíruje vývoj výdajů celého MO.

¹⁵⁷ Návrh závěrečného účtu státního rozpočtu České republiky za rok 2016 – kapitola 307 Ministerstvo obrany. *Ministerstvo obrany*



Tyto výdaje jsou malým výdajovým okruhem ve výdajové kapitole rozpočtu MO, když v roce 2016 netvořily více jak 2,4 % rozpočtu MO a v roce 2017 tuto hodnota překročily jen o dvě setiny procenta (2,42 %). V uvedeném období tak výdaje na VP nepřekročily ani ani jednu setinu procenta rozpočtu ČR (0,096 %). Přesto se jedná o nárůst podílu výdajů VP na podílech MO. Do roku 2013 totiž výdaje VP tvořily zpravidla maximálně

2,07 % jak znázorňuje graf níže. Z důvodu změny metodiky v roce 2009 tento rok vynechávám.^{158 159}



Co se týče druhového vynaložení, více než polovina byla využita na platy, související pojištění a příspěvky (stabilizační příspěvek a příspěvek na bydlení). Zbytek byl použit na nákup materiálu, energií, služeb a dlouhodobého majetku. Zajímavou se může jevit položka výdajů na municii, který se mezi lety 2016 a 2017 téměř zdvojnásobil (z 9 mil. Kč na 17 mil. Kč). Dost zvláště působí například výdaj na dělostřelecké systémy jemně převyšující 7 mil. Kč v roce 2017. Potřebnost takového zařízení pro užití VP je opravdu k zamyšlení.

V příštích letech se budou navyšovat počty vojenských policistů a zároveň bude vyčleněno do rezortu MO více prostředků. Lze tak očekávat, že úměrně porostou i výdaje VP. Je otázkou, zda se potvrdí trend zvyšování podílu výdajů VP na výdajích MO. Dá se však spíše předpokládat, že po naplnění personálního stavu souvisejícího s rozšířením pravomoci VP a růstem příslušníků OKS, se podíl zastaví na aktuální hodnotě, za předpokladu nezvýšených výdajů do jiných částí MO. Jelikož se však uvažuje o vytvoření další bojové brigády či pluku, nelze tento vývoj dost dobře odhadovat.

¹⁵⁸ Návrh závěrečného účtu státního rozpočtu České republiky za rok 2016 – kapitola 307 Ministerstvo obrany. Internetové stránky Ministerstva obrany [online] Ministerstvo obrany [cit. 1. 12. 2018]. Dostupné z: http://www.mocr.army.cz/images/id_5001_6000/5146/SZU_2016_FINAL.pdf

¹⁵⁹ Návrh závěrečného účtu státního rozpočtu České republiky za rok 2017 – kapitola 307 Ministerstvo obrany. Internetové stránky Ministerstva obrany [online] Ministerstvo obrany [cit. 1. 12. 2018]. Dostupné z: http://www.mocr.army.cz/images/id_50001_60000/5146/SZU_2017.pdf

7.4 Materiální zdroje

VP má svoje specifika oproti AČR co se týče výstroje a výzbroje. Tato specifika jsou dána především zvláštním zaměřením úkolů VP, zejména policejními úkoly. Všeobecně se dá říct, že rozdíly se dále dělí podle schématu služeb, tedy na oblast kriminální služby (vybavení navíc kriminalistickým vybavením), dopravně-pořádkové služby (výstražná vesta, policejní terč) a ochranné služby (speciální donucovací prostředky).

Ve výzbroji se VP od AČR částečně liší díky výkonu policejní ochrany VIP osob, pro kterou jsou vhodné v podmínkách ČR zbraně s krátkou hlavní, malou ráží, zbraně pro skryté nošení a samopaly, které AČR běžně nepoužívá (jmenujme např. pistole GLOCK a samoply HK a MP7).

Výstroj jednotlivce je opět téměř totožná s AČR. Výjimkou je balistická ochrana pro skryté nošení a specifické označení na vojenských stejnokrojích, které prokazují příslušnost k VP.

Značně specifický je oproti AČR vozový park VP skládající se z vozidel silničních, vojenských a speciálních, a to jak v civilním provedení, tak i v barevném provedení VP. Najdeme zde vozidla značek Škoda, Land Rover, BMW, Mercedes, Audi, Isuzu aj. Za speciální vozidla můžeme považovat výjezdová vozidla – mobilní kanceláře a pancéřová vozidla pro přepravu VIP osob.

Z důvodu plnění policejních úkolů disponuje VP i policejním vybavením jako např. vybavením na zvládnutí davu (CRC), kriminalistickou technikou, náčiním pro pyrotechniky aj.

8 Kriminalita šetřená Vojenskou policií a její další činnost

Když se seznámíme se statistikami kriminality šetřené VP,¹⁶⁰ zjistíme, že za dobu její existence šetřila dlouhodobě nejčastěji trestné činy vojenské. Takové zjištění jistě žádný údiv nevyvolá. Nekorunovaným králem mezi nimi byl trestný čin svémocného odloučení dle § 244 starého trestní zákona (z. č. 140/1961 Sb.), který spočíval ve svémocném se vzdání vojáka ze služebně určeného místa (skutková podstata stejně nazvaného trestného činu dle § 387 trestního zákoníku je stanovena odlišně). Tento trestný čin dlouhodobě tvořil kolem 40 % trestných činů vyšetřovaných VP. Po zrušení povinné vojenské služby v roce 2004 však z pochopitelných důvodů náhle přestal být nejčastějším trestným činem šetřeným VP a dokonce nezůstal ani nejčastějším vojenským trestným činem. Po roce 2004 představoval pouze kolem 10 % trestných činů a do roku 2009, dokdy byl účinný trestní zákon č. 140/1961 Sb., četnost tohto trestného činu kontinuálně klesala. Dnes jsou nejčastějšími vojenskými trestnými činy porušení služební povinnosti, porušení dozorčí či strážní služby či svémocné odloučení avšak se skutkovou podstatou odpovídající § 387 trestního zákoníku (z. č. 40/2009 Sb.). Vojenské trestné činy však dnes představují méně než 1/5 trestných činů šetřených VP.

Po zrušení povinné vojenské služby nahradily prim vojenských trestných činů trestné činy proti majetku, a to zejména krádež a podvod. Krádež zůstala nejčastějším trestným činem šetřeným VP dodnes. Získané zjištění však nelze chápat zkratkovitě tak, že zatímco branci či vojáci základní služby měli vyšší sklon zběhnout (*largo sensu*), tak profesionální vojáci mají spíše sklon krást. Počet krádeží se totiž postupně snižoval a dokonce znatelně předběhl tempo snižování počtu členů ozbrojených sil. Zatímco v roce 2002 činil podíl počtu šetřených krádeží k počtu vojáků ca 1,4 % (tedy statisticky na jednoho ze sto čtyřiceti vojáků připadala jedna šetřená krádež), v roce 2015 to bylo pouze 0,08 %.

Stejně tak se snižovala celková kriminalita v ozbrojených silách. Zatímco v roce 2002 na ca 41 tisíc vojáků (do statistiky nejsou započítáni občanští zaměstnanci MO) připadalo 3636 trestných činů šetřených VP, což je asi 8,8 % (připomínám, že tento počet silně zvyšovala svémocná odloučení), v roce 2015 na ca 22 tisíc vojáků připadá 143 trestných činů, což je přibližně 0,6 % . Toto porovnání samozřejmě nebere v potaz skutečnost, že VP nešetří pouze trestné činy vojáků v činné službě, ale i trestné činy proti vojenskému

¹⁶⁰ Statistický přehled kriminality. Vojenská policie. *Internetové stránky Vojenské policie* [online] Ministerstvo obrany [cit. 1. 12. 2017]. Dostupné z: <http://www.vp.army.cz/soubory-ke-stazeni>

majetku a majetku MO, které mohou spáchat i civilní osoby. Za předpokladu, že se takto razantně nesnížila aktivita VP a její schopnosti odhalovat trestnou činnost to však zcela jasně signalizuje trend snižování kriminality v ozbrojených silách, což je bez debaty pozitivní zjištění. K tomuto trendu bezpochyby přispívá i práce VP. Je však třeba poznamenat, že svůj díl nese především zrušení povinné základní služby.

Pro srovnání zde uvedu porovnání s obecnou kriminalitou v roce 2015. V roce 2015 šetřila PČR 247 628 trestných činů.¹⁶¹ Na 10 553 800 obyvatel České republiky vychází procentuálně kriminalita po zaokrouhlení ve výši 2,3 %. Při poněkud spravedlivějším, avšak zkratkovitějším porovnání, když trestnou činnost vztáhneme pouze na populaci v produktivním věku, tj. 6 997 700 obyvatel, nám vyjde nelichotivých 3,5 %. Což je znatelně více než 0,6 % “vojenské” kriminality v témže roce.

Zaměříme-li se na kriminalitu vojáků ve vztahu k jejich příslušnosti k hodnostnímu sboru, vyjde nám, že nejvyšší kriminalita je dlouhodobě mezi vojáky v hodnostním sboru “mužstvo”, tedy mezi vojíny a svobodníky. Mezi roky 2013 až 2015 činila 1,4 % oproti 0,6 % v hodnostním sboru poddůstojníků a 0,3 % ve sborech praporčíků a důstojníků. Je zajímavé, že tomto období dosáhl nejvyšší kriminality generálský sbor, a to 4 %. Jedná se však o statistickou anomálii v tomto období, protože k takto vysokému číslu stačilo vzhledem k nízkému počtu osob v generálském sboru šetření jednoho trestného činu v roce 2013 a dvou trestných činů v roce 2015. V dostupných datech k předcházejícím obdobím však není uvedeno žádné další šetření proti příslušníkovi generálského sboru, proto toto nepovažuji za dlouhodobý trend. U ostatních hodnostních sborů je však kriminalita víceméně konstantní. Je však bezpochyby pozitivní, že VP provádí šetření i mezi příslušníky nejvyšších hodností a odolává tak případným tlakům.

VP tak má za sebou úspěšné případy jako bylo odkrytí černých fondů v generálském sboru,¹⁶² ale i případy, které byly minimálně kontroverzní jako například razii v České televizi.¹⁶³ Z aktuálních mediálně známých případů, které řeší VP můžeme jmenovat

¹⁶¹ Statistické přehledy kriminality. Policie ČR *Internetové stránky Policie ČR* [online] Policie ČR [cit. 1. 12. 2017]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2015.aspx>

¹⁶² JIŘIČKA J., Bývalí důstojníci dostali podmínku za černé fondy. *iDNES.cz* [online] MAFRA a.s., publikováno 27. 3. 2013 [cit. 1. 12. 2017]. Dostupné z: https://zpravy.idnes.cz/soud-odsoudil-byvale-dustojniky-d40-/krimi.aspx?c=A130326_151134_krimi_jj

¹⁶³ Vojenská policie zasáhla v ČT na základě protiústavního příkazu. *ČT 24* [online] Česká televize, publikováno 19. 9. 2019 [cit. 1. 12. 2017]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/1145572-vojenska-policie-zasahla-v-ct-na-zaklade-protiustavniho-prikazu>

především prověřování sebevražedného atentátu v Bagrámu, v Afghánistánu, ze srpna 2018, při kterém zahynuli tři čeští vojáci. Toto šetření je praktickou ukázkou uplatnění zásady univerzality a principu pasivní personality při výkonu působnosti VP jako policejního orgánu, kdy VP koná úkony trestního řízení vůči státnímu příslušníkovi cizího státu za trestný čin spáchaný mimo území ČR, jehož oběti však byli státní občané ČR. Z povahy věci se však v tomto případě nepředpokládá zahájení trestního stíhání vůči viníkům a jejich odsouzení, ale spíše zneškodnění kombatanů v boji.¹⁶⁴ Z dalších případů se jedná například o prověřování veřejných zakázek při nákupech protipožárních přístrojů do obrněných vozidel, nákupu radarů či nákupu víceúčelových vrtulníků.¹⁶⁵ Jak je vidět, šetření hospodářské trestné činnosti tak stále zůstává důležitým úkolem VP a veřejné zakázky dlouhodobým problémem rezortu MO.

VP je však činná i v zahraničních operacích. Za dobu své existence se účastnila misí v Jugoslávii, Chorvatsku, Bosně, Kosovu, Kuvajtu, Iráku, Turecku, Makedonii, Afghánistánu, Pákistánu, Litvě a Mali. Postupem se stala nezbytnou součástí kontingentů AČR. Činnost v prvotních misích byla spíše podpůrného charakteru, ale postupem času začala plnit specifické policejní činnosti jako úkoly dopravně-pořádkové služby, ochranné služby a úkoly v trestněprávní oblasti.¹⁶⁶

Podle požadavků z konference náčelníků vojenských policií NATO z roku 2014 by se měla týkat činnost vojenských policií v misích především:

- zabezpečení přesunu uprchlíků a vysídlených osob
- zacházení se zadrženými osobami a s tím spojené biometrie
- získávání informací
- potlačování nepokojů a kontrola davu (CRC)
- prosazení práva a pořádku a s tím spojeným používáním neletálních zbraní.

¹⁶⁴ SHABU M., Na místě exploze. Náčelník Vojenské policie popisuje vyšetřování smrti českých vojáků. *Lidovky.cz* [online] MAFRA a.s., publikováno 23. 8. 2018[cit. 24. 9. 2018]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/noviny/na-miste-atentatu-na-ceske-vojaky-nacelnik-vojenske-policie-popisuje-vysetrovani-v-afghanistanu.A180822_174112_in_domov_form

¹⁶⁵ DANDA O., Vojenská policie řeší další průšvih: Hasicí přístroje v obrněncích. *Novinky.cz* [online] Borgis a.s., publikováno 16. 7. 2018[cit. 24. 9. 2018]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/doma/477810-vojenska-policie-resi-dalsi-prusvih-hasici-pristroje-v-obrnencich.html>

¹⁶⁶ BIS R., SPIŠÁK J. Použití vojenské policie ve vojenských operacích, *Vojenské rozhledy*, [online] Univerzita obrany [cit. 1. 12. 2017]. Dostupné z: <http://www.vojenskerozhledy.cz/kategorie/pouziti-vojenske-policie-ve-vojenskych-operacich>

9 Mezinárodní porovnání

Níže budou porovnány orgány plnící úlohy vojenské policie ve vybraných zemích. V každé z vybraných zemí je postavení tohoto orgánu značně odlišné.

9.1 Německo

Nejprve je třeba poznamenat, že ve Spolkové republice Německo, je trestní stíhání upraveno na úrovni spolkové, což má za následek jednotnou právní úpravu trestního řízení v celém Německu (hlavním pramenem je *Strafprozessordnung*). Oproti tomu policejní zákonodárství je zásadně doménou jednotlivých spolkových zemí. Aby se tak mohl policejní orgán účastnit vyšetřování (jediné části přípravného řízení), musí jít o speciální kategorii policie a to o tzv. *Hilfsbeamten der Staatsanwaltschaft*, tedy o státní úředníky napomáhající ve vyšetřování státnímu zástupci a provádějící konkrétní opatření při vyšetřování. Tato speciální kategorie policistů je při vyšetřování přímo podřízená státnímu zástupci, i když organizačně stojí zcela mimo státní zastupitelství. Policejní orgány nespádající pod tuto speciální kategorii takové vyšetřovací úkony neprovádějí. Mohou však provádět zatčení a kontrolovat totožnost zatčených.¹⁶⁷

Německá vojenská policie zvaná *Feldjäger* vznikla v roce 1955 jako součást německých ozbrojených sil – Bundeswehru. Podobně jako u české VP se i působnost *Feldjäger* vztahuje pouze na vojáky a občanské zaměstnance ozbrojených sil a na osoby nacházející se na území vojenských objektů. Úkoly *Feldjäger* jsou typicky vojenskopolicejní a patří mezi ně prosazování vojenské disciplíny, kontrola vojenské dopravy, convoying, eskorting osob důležitého významu, prevence kriminality, zabezpečování vojenských objektů, kontrola nepokojů a davu (CRC) a v rámci spáchaných trestných činů zajištění důkazů, místa činu, podezřelých osob a jeho dokumentace. *Feldjäger* však nemá postavení speciálních orgánů *Hilfsbeamten der Staatsanwaltschaft* a nepodílí se tak na vyšetřování mimo uvedené úkony.¹⁶⁸

Pro zajímavost se zde ještě pozastavím nad názvem *Feldjäger*. Toto označení nahradilo původní návrh *Militärpolizei*, proti kterému protestovaly spolkové země, protože podle německé ústavy (*Grundgesetz*) náleží správa a výkon policejních úkolů spolkovým

¹⁶⁷ FRYŠTÁK, M. Dokazování v přípravném řízení. 2. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2015, s. 138-140

¹⁶⁸ Feldjäger - Militärpolizei der Bundeswehr. *Feldjäger* [online]. Kameradschaft der Feldjäger e.V., [cit. 2. 12. 2017]. Dostupné z: <http://www.feldjaeger.de/>

zemím a na federativní úroveň jsou přenášeny jen výjimečně. Označení *Militärgendarmerie* bylo zase zatížené obdobím nacismu a druhé světové války, proto se nakonec ujalo označení *Feldjäger*, které lze přeložit jako „polní myslivci“, což odkazuje k vojenskopolicejním oddílům fungujícím už v pruské armádě.¹⁶⁹

9.2 Rakousko

Kommando Militärstreife & Militärpolizei (česky Jednotka vojenské patroly a vojenské policie) je speciální jednotkou rakouské armády (*Bundesheer*) plnící vojenskopolicejní úkoly, které se liší dle toho, zda působí na domácím území, kde vystupuje jako *Militärstreife*, nebo v zahraničních misích, kde vystupuje jako *Militärpolizei*. Mezi domácí úkoly patří zajištění bezpečnosti osob a majetku, řízení vojenské dopravy, prosazování vojenské disciplíny a eskorting,¹⁷⁰ zajištění místa trestného činu a pátrání po hledaných vojácích. Vojenská policie v zahraničí navíc přebírá úkoly, např. vyšetřování trestných činů v zahraničí, získávání informací, úkoly CRC. Postavení rakouské vojenské policie se tedy dělí dle toho, zda se nachází na domácí půdě či v zahraničí. Při vojenských misích má větší oprávnění a více úkolů v trestním řízení. Její postavení je tak obdobné postavení VP před posledním rozšířením oprávnění VP jako vyšetřovacího orgánu, když dříve VP, stejně jako rakouská policie, působila jako vyšetřovací orgán pouze v zahraničí. Rozdílem je, že zatímco v domácím prostředí se působnost rakouské vojenské policie vztahuje pouze na vlastní vojáky, v zahraničí se vztahuje, pokud není stanoveno jinak, i na vojáky cizích států a civilisty. Za zmínku stojí, že stejně jako česká VP používá i rakouská jako svůj znak hořící granát, který je od napoleonských dob typickým znakem pro četnictvo. A nutno podotknout, že oproti českému znaku tento rakouský znak opravdu hořící granát asociuje.¹⁷¹

¹⁶⁹ STUMP U. Geschichte der Feldjägertruppe. *Feldjäger* [online]. Kameradschaft der Feldjäger e.V., [cit. 2. 12. 2017]. Dostupné z: <http://www.feldjaeger.de/>

¹⁷⁰ Pro zamezení omylům autor podotýká, že pojem eskorting použitý v této kapitole znamená ozbrojený doprovod zajištěných či zadržených osob.

¹⁷¹ BAUMGARTNER F.. Militärstreife & Militärpolizei im ÖBH. *Unser Heer* [online]. Bundesministerium für Landesverteidigung, [cit. 2. 12. 2017]. Dostupné z: <http://www.bundesheer.at/truppen-dienst/ausgaben/artikel.php?id=835>

9.3 Polsko

Orgánem plnícím úlohy vojenské policie je v Polsku Vojenské četnictvo (*Żandarmeria Wojskowa*). Základním právním předpisem je zde zákon ze dne 24.8.2001 (*o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych*) ve znění pozdějších předpisů (poslední novelizace proběhla v roce 2016). Jedná se oddělenou samostatnou a specializovanou službu Ozbrojených sil Polské republiky, jejímž úkolem je především zajištění dodržování vojenské disciplíny, veřejného pořádku, dále prevence, zjišťování a vyšetřování kriminality ve vojenských prostorách či spáchaných subjekty v její působnosti a neposledně i zabezpečování vojenské dopravy, convoying, ochrana vojenských eskort aj. Vojenské četnictvo tak působí jako zvláštní policejní orgán příslušný konat tzv. zkrácené vyšetřování (polské přípravné řízení má podobu buď tzv. zkráceného vyšetřování nebo vyšetřování). Působnost polského Vojenského četnictva se vztahuje na vojáky v činné službě či na vojáky, kteří nejsou v činné službě, avšak jsou oděni ve vojenském stejnokroji, a dále na další osoby, které se nacházejí ve vojenských prostorách a nebo které spáchaly trestný čin proti ozbrojeným silám. Pokud nestanoví mezinárodní smlouva jinak, mají působnost i vůči příslušníkům cizích ozbrojených sil. Vojenské četnictvo se podílí na trestním řízení jako vyšetřovací orgán, když zjišťuje kriminalitu, a nadále provádí šetření na místě činu, shromažďuje a zajišťuje důkazy a podezřelé osoby ve fázi, která předchází trestnímu stíhání. Po shromáždění důkazů věc předá zpravidla vojenskému prokurátorovi.¹⁷² Samotní vojenští četníci nemohou být vyšetřováni ve zkráceném vyšetřování, ale musí v případě, že jsou obviněni ze spáchání trestného činu proběhnout vyšetřování v jeho nezkrácené variantě.¹⁷³

9.4 Francie

Národní četnictvo (*Gendarmerie nationale*) je orgán, mezi jehož úkoly patří mimo jiné i úkoly vojenské policie. Četnictvo má ve Francii několikasetletou tradici. Do tohoto srovnání zařazují francouzské Četnictvo z toho důvodu, protože na rozdíl od české VP i vojenské policie ostatních zemí v tomto srovnání je jeho působnost velmi široká a zahrnuje jak civilní, tak vojenskou oblast a má mnohem blíže československému prvorepublikovému četnictvu, které jím také bylo inspirováno. Francouzské Četnictvo tak představuje určitý přechod mezi policejní složkou a armádou, protože je zároveň jedním ze dvou celostátních policejních orgánů podléhajících v této části Ministerstvu

¹⁷² The main tasks of the Military Gendarmerie. *Military Gendarmerie* [online]. *Żandarmeria Wojskowa*, [cit. 2. 12. 2017]. Dostupné z: <http://zw.wp.mil.pl/pl/6.html>

¹⁷³ FRYŠTÁK, M. Dokazování v přípravném řízení. 2. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2015, s. 131

vnitra (na rozdíl od policie (Police Nationale) působí v menších městech, předměstích a na venkově) a zároveň je součástí francouzských ozbrojených sil a plní vojenské úkoly podléhající ministerstvu obrany. Přímo úkoly typické pro vojenskou policii plní dva útvary Četnictva, a to *Gendarmerie mobile* a *Gendarmerie prévôtale*. Prvně jmenovaný plní typicky vojenskopolicejní úkoly v kontinentální Francii, zatímco druhý v zámořských teritoriích. Kromě těchto úkolů plní i úkoly spíše civilního rázu jako potlačování nepokojů a kontrolu davu (CRC) a obecně podporu jiných útvarů Četnictva.¹⁷⁴ Vyšetřování trestných činů má v plném rozsahu policejního a vyšetřovacího orgánu pod dozorem prokuratury za úkol „obecné“ Četnictvo *Gendarmerie Départementale*.

9.5 Ruská federace¹⁷⁵

Vojenská policie ozbrojených sil Ruské federace (*Военная полиция Вооружённых Сил Российской Федерации*) se řídí prezidentským dekretem č. 161 ze dne 25.3.2015. Je samostatným orgánem s širokými pravomocemi, který je však přímo řazen do ozbrojených sil. Dle čl. 3 tohoto předpisu se její působnost vztahuje výlučně na členy ozbrojených sil či občanské zaměstnance ozbrojených sil. Na civilní osoby pouze, pokud se nachází ve vojenském objektu. Úkoly jsou velmi široce stanoveny v čl. 7 od ochrany vojenského personálu přes prosazování vojenské disciplíny až po ochranu zákonných zájmů v sektoru obrany. Jako policejní orgán se dle čl. 19 podílí na trestním řízením přípravou podkladů. Samotné vyšetřování však provádí vojenská prokuratura, kterážto je součástí obecné prokuratury.

Shrnutí

Z uvedeného exkurzu postavení vojenských policií v jiných zemích vyplývá, že pravomoc a působnost těchto orgánů může být velmi odlišná. Z hlediska této práce jsou podstatné rozdíly z následujících hledisek. Z hlediska toho, zda má příslušný orgán pravomoc jen

¹⁷⁴ La Gendarmerie Mobile. *Gendarmerie nationale*. [online] Ministère de l'intérieur cit. [2. 12. 2017].

Dostupné z: <https://www.gendarmerie.interieur.gouv.fr/Notre-institution/Nos-composantes>

¹⁷⁵ RUSKÁ FEDERACE. Prezidentský dekret č. 161 ze dne 25. 3. 2015, ve znění pozdějších předpisů. In:

Официальный интернет-портал правовой информации [online] Государственная система

правовой информации [cit. 2. 12. 2017]. Dostupné z: <http://pravo.gov.ru/proxy/ips/?do->

[cbody=&nd=102369767&intelse-](http://pravo.gov.ru/proxy/ips/?do-cbody=&nd=102369767&intelse-)

[arch=%D3%EA%E0%E7+%CF%F0%E5%E7%E8%E4%E5%ED%F2%E0+%D0%D4+%EE%F2+25.03.2015+N+161](http://pravo.gov.ru/proxy/ips/?do-arch=%D3%EA%E0%E7+%CF%F0%E5%E7%E8%E4%E5%ED%F2%E0+%D0%D4+%EE%F2+25.03.2015+N+161)

vůči vojákům nebo zda i vůči civilistům, případně za jakých podmínek. A dále z hlediska jeho postavení při objasňování trestných činů a jeho úlohu v trestním řízení. Z důvodu rozdílné trestněprocesní úpravy v uvedených zemích však nelze jednoduše porovnat, zda se tyto vojenské policie účastní přímo vyšetřování či pouze prošetřování ve smyslu české právní úpravy. Česká VP si historicky ozkoušela momenty, kdy se obecně vyšetřování vůbec neúčastnila, nebyla-li pro konkrétní úkon vyzvána vyšetřovacím orgánem a působila tak pouze jako policejní orgán, následně mohla vyšetřovat pouze na zahraničních misích, aby se její pravomoc rozšířila na nynější možnost působit jako vyšetřovací orgán i na domácím území. Právní úprava vojenských policí jmenovaných zemí zná všechny jmenované stupně účasti na vyšetřování. Ve vývoji ohledně svých pravomocí tedy VP není zcela jistě ojedinělá a stále může čerpat zkušenosti ze spolupráce s vojenskými policiemi v jiných zemích. Z hlediska rozšíření svých pravomocí však bude vhodné zaměřit se na ty státy, jejichž vojenské policie pravomocemi odpovídají české VP.

10 Úvahy de lege ferenda

10.1 Návrh novely zákona o Vojenské policii

Návrh novely zákona o VP předložila vláda poslanecké sněmovně dne 29. 11. 2016 ve sněmovním tisku 973/0, část č. 1/8. O návrhu novel opakovaně proběhlo 1. čtení na vícero schůzích Poslanecké sněmovny. Vždy však bylo přerušeno z různých důvodů (například kvůli absenci bývalého ministra vnitra Milana Chovance). Projednávání návrhu bylo nakonec ukončeno s koncem volebního období. Tento návrh nakonec uzákoněn nebyl. Je však pravděpodobné, že aktuální vláda obdobný či identický návrh opět předloží a Sněmovna jej bude řešit znovu.¹⁷⁶

10.1.1 Cíle návrhu

Cílem předloženého návrhu bylo v návaznosti na změnu TRŘ a v návaznosti na mezinárodní závazky ČR zlepšení podmínek policejní ochrany prováděné VP prostřednictvím:

- rozšíření působnosti k policejní ochraně vojenského materiálu a ostatního majetku státu v resortu MO (jak bude dále upřesněno);
- rozšíření působnosti VP k policejní ochraně jednotek ozbrojených sil jiných států;
- stanovení možnosti samostatného působení VP v zahraničních misích;
- zpřesnění úkolů VP týkající se např. Zpracování osobních údajů či poučovací povinnosti;
- stanovení odpovídajícího označení pro funkcionáře v čele VP;
- zpřesnění povinností vojenského policisty při prokazování příslušnosti k VP;
- vytvoření podmínky pro užívání podpůrných operativních pátracích prostředků;
- zpřesnění a doplnění některých oprávnění vojenského policisty.¹⁷⁷

¹⁷⁶ Ačkoli je v době vzniku této práce (tj. 2. polovina roku 2018) kvůli nejisté politické situaci těžké cokoli předvídat, MO je opět řízeno stejným politickým subjektem (hnutím), jako v předchozí vládě, z toho vyvozují pravděpodobnost kontinuity rozběhlých projektů.

¹⁷⁷ S. 42 – 43 Důvodová zpráva k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 300/2013 Sb., o Vojenské policii a o změně některých zákonů (zákon o Vojenské policii), ve znění pozdějších předpisů. In: Digitální repozitář [online]. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky [cit. 30. 1. 2018]. Dostupné z: <http://psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=973&CT1=0>

Návrh novely obsahoval jak změny podstatné (rozšíření působnosti, vytvoření podmínek pro užívání podpůrných operativních prostředků, doplnění oprávnění vojenského policisty), tak změny méně podstatné až kosmetické (upřesnění poučovací povinnosti, povinností při zpracování osobních údajů, povinností při prokazování příslušnosti, zpřesnění pravidel pro použití donucovacích prostředků včetně taseru či změnu názvu vedoucího funkcionáře VP z náčelníka na ředitele). V následujících řádcích budou rozebrány vybrané návrhy změn, které mohou mít dle mého názoru znatelný dopad na práci VP.

10.1.2 Vybrané návrhy změn

Změny působnosti

Jak bylo uvedeno v předcházejících částech práce, působnost stanovená zákonem o VP a TŘ není stejná. V praxi dle důvodové zprávy činily potíže nejasnosti ve výkladu při uplatňování působnosti VP v případech, kdy je páčán trestný čin nebo přestupek proti ostatnímu majetku státu, s nímž je příslušné hospodařit MO. Především se jednalo o působnost VP ve vztahu k hospodaření příspěvkových organizací nebo státních podniků v působnosti MO. Proto byla změna § 1 navrhována v tom směru, že se policejní ochrana uskutečňovaná VP měla výslovně vztahovat i na „... *ostatní majetek státu, s nímž jsou příslušné hospodařit Ministerstvo nebo jím zřízené organizační složky státu nebo s nímž jsou příslušné hospodařit anebo s nímž mají právo hospodařit státní organizace, jež ministerstvo zřídilo nebo založilo.*“ Tak, aby toto ustanovení odpovídalo rozsahu působnosti dle TŘ. Vláda jako předkladatel se domnívala, že není důvod, aby kriminální služba měla svoji působnost skrze TŘ stanovenou odlišně od jiných služeb VP. S tímto názorem souhlasím a považuji navrhované ustanovení za přínosné, protože by odstranilo nedůvodný nesoulad.

Vláda také navrhovala rozšířit policejní ochranu a s tím související působnost VP i na jednotky ozbrojených sil jiných států při průjezdu nebo pobytu na území České republiky včetně jejich civilních složek a na ochranu jejich materiálu. Toto momentální úprava neumožňuje, přitom závazek policejní ochrany (spojeneckých) ozbrojených sil plyne pro ČR z mezinárodních smluv. Jejich základem je *Dohoda mezi smluvními stranami Severoatlantické smlouvy o statutu jejich ozbrojených sil*, se kterou vyslovil souhlas Parlament České republiky a která byla vyhlášena sdělením Ministerstva zahraničních věcí č. 1/2002 Sbírkou mezinárodních smluv. Tato dohoda stanoví, že: „*Každá smluvní strana bude usilovat o přijetí takových normativních ustanovení, která považuje za nezbytné k zajištění přiměřené bezpečnosti a ochrany zařízení, vybavení, majetku,*

záznamů a oficiálních informací jiných smluvních stran na jejím území a pro potrestání osob, které porušují zákony přijaté k tomuto účelu.“

Nedostatky stávající úpravy, která explicitně nestanoví působnost VP i na jednotky jiných států, se dle názoru Vlády výrazně projevily při zajišťování bezpečného průjezdu a nerušeného pobytu jednotek US Armády na území České republiky v roce 2015 při akci DRAGOON RIDE. Těmto jednotkám poskytla policejní ochranu VP, přestože dle slov náčelníka VP brigádního generála Kříže „nebyla její realizace právně zcela konformní, resp. že vždy každá z prováděných činností nenalezla oporu přímo v právním předpise... řada z těchto činností je buď prováděna na základě zažitě praxe, nebo na základě účelového výkladu jednotlivých zákonných ustanovení“.¹⁷⁸ Tlak na jasné zákonné zmocnění VP vykonávat policejní ochranu ozbrojených sil i jiných států ze strany vedení VP i MO je dle mého názoru opodstatněný a správný. Jsem přesvědčen, že VP si svoji působnost v některých oblastech (jak zmiňuje v předešlých kapitolách) vykládá silně extenzivně a uvítám, pokud k tomuto nebude alespoň v této oblasti nucena. Zájem na provádění této širší policejní ochrany je totiž z důvodu zmíněných mezinárodních závazků a z důvodu nezaměnitelného zaměření VP bezesporu legitimní a správný.

Dále bylo navrhováno umožnění samostatného působení jednotek VP v zahraničí. Hlavní změna měla nastat v samostatnosti působení. Neměla by být už podmínkou součinnost s ozbrojenými silami. I když MO stále předpokládá nejčastější nasazení v zahraničí právě na místech, kde operuje zároveň i AČR, jsou plánována i samostatná působení, např. při plnění mise policejního výcviku národních vojenskopolicejních jednotek na území jiných států.¹⁷⁹ I tento návrh lze hodnotit kladně ze stejných důvodů jako zbylá rozšíření či ujasnění působnosti.

Zpřesnění a doplnění některých oprávnění

Navrhováno bylo i umožnění vstupu do obydlí, jiného prostoru nebo na pozemek anebo provozovny sloužící k podnikání z obdobných důvodů, jako umožňuje policejním orgánům § 83c TR. Dle důvodové zprávy toto navrhované ustanovení mělo být obdobou

¹⁷⁸ KŘÍŽ P., SKORUŠA L. Legalita v činnosti vojenské policie při poskytování podpory hostitelskou zemí, *Vojenské rozhledy*, [online] Univerzita obrany [cit. 30. 1. 2018]. ISSN 2336-2995 Dostupné z: <http://www.vojenskerozhledy.cz/kategorie-clanku/strategicke-rizeni/legalita-v-cinnosti-vp>

¹⁷⁹ S. 44 Důvodová zpráva k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 300/2013 Sb., o Vojenské policii a o změně některých zákonů (zákon o Vojenské policii), ve znění pozdějších předpisů. In: Digitální repositář [online]. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky [cit. 30. 1. 2018]. Dostupné z: <http://psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=973&CT1=0>

oprávnění PČR dle § 40 a 41 zákona o PČR. Obecná klauzule navrhovaného ustanovení stanoví jako podmínky pro vstup :

- a) plnění konkrétního úkolu vojenským policistou a zároveň
- b) věc nesmí snést odkladu a zároveň
- c) pokud vstup je nezbytný pro ochranu života nebo zdraví osob, nebo
- d) neumožnění vstupu by znemožnilo nebo ztížilo dosažení účelu tohoto úkolu.

Taková klauzule je však dle mého názoru podstatně širší než oprávnění policejních orgánů dle TŘ či oprávnění PČR. Důvodem pro násilný vstup by dle mého názoru neměla být toliko existence konkrétního úkolu, bezodkladnost a domněnka, že neumožnění vstupu by onen úkol ztížilo. Takové ustanovení lze vykládat velmi široce a dává tak vojenským policistům oprávnění k narušování domovní svobody a svobody podnikání, která nemusí být vždy oprávněná. Takto navrhovaná úprava neodůvodněně závažným způsobem zasahuje do základních práv dotčených subjektů a neměla by proto být přijata.

Za účelem ochrany konkrétních osob, kterým zřejmě hrozí újma na zdraví či jiné vážné nebezpečí v souvislosti s vedeným trestním řízením, ale zároveň nesplňují podmínky zvláštní ochrany svědků a zároveň se nejedná o zajišťování bezpečnosti chráněné osoby, byla navrhována úprava tzv. krátkodobé ochrany osob. Toto oprávnění by umožnilo VP přijímat opatření spočívající v zajištění fyzické ochrany konkrétní osoby, zajištění dočasné změny pobytu takovéto osoby, použití zabezpečovací techniky a rovněž poskytování preventivně-poradenské činnosti. Krátkodobou ochranu by oproti zajišťování bezpečnosti chráněných osob nezabezpečovala ochranná služba VP ale kriminální služba. Protože se jedná o období oprávnění PČR dle § 50 zákona o PČR využívaného především při vyšetřování a protože VP bude nyní pravděpodobně vystupovat jako vyšetřovací orgán v případech, kdy může být užití krátkodobé ochrany osob vhodné, tak se přijetí takového návrhu jeví jako důvodné.

Podpůrné operativní pátrací prostředky

Podstatnou změnou by bylo rozšíření oprávnění VP užívat podpůrných operativních pátracích prostředků.

Podpůrnými operativními pátracími prostředky jsou:

- a) informátor,
- b) krycí prostředky,
- c) zabezpečovací technika a nástrahové prostředky,
- d) zvláštní finanční prostředky.

Dle nyní účinné právní úpravy je VP oprávněna užívat zabezpečovací techniku a nástrahové prostředky a zvláštní finanční prostředky, jak uvádím v páté kapitole této

práce. Návrh novely počítá s rozšířením o dva zbylé podpůrné operativní pátrací prostředky a to o oprávnění užít informátora a krycí prostředky.

Informátor

Informátorem je fyzická osoba, která poskytuje policejnímu orgánu informace a služby takovým způsobem, aby její spolupráce s policejním orgánem nebyla vyzrazena. Informátorovi lze poskytnout za jeho činnost finanční nebo věcnou odměnu. K zajištění těchto odměn slouží zvláštní finanční prostředky, s nimiž má vojenský policista za povinnost nakládat hospodárně. Odměna by tedy neměla být neúměrně velká.

Krycí prostředky

Krycím prostředkem je věc sloužící k zastírání skutečné totožnosti či činnosti osoby nebo VP. V návrhu výslovně upraveným druhem krycího prostředku je krycí doklad, což je dokument sloužící k dosažení účelu krycího prostředku (například krycí občanský průkaz nebo cestovní pas). O jeho vydání by měl rozhodovat vedoucí funkcionář VP (nyní náčelník, v návrhu ředitel) a vydávat by je na žádost mělo Ministerstvo vnitra. To je oprávněno změnit i příslušné údaje v informačních systémech veřejné správy.

Důvodová zpráva tvrdí, že je nesprávné, aby PČR a VP měly při vyšetřování rozdílné pravomoce a prostředky. Praxe prý ukazuje, že VP vážným způsobem ztěžuje šetření závažné trestné činnosti (např. ve státních podnicích založených MO či ve zřízených příspěvkových organizacích) nemožnost používat osoby jednající ve prospěch VP. Nemožnost využívat toto oprávnění snižuje efektivitu prevence závažné trestné činnosti, jako jsou korupce a závažná majetková trestná činnost, krádeže zbraní a munice, trhavin a trestná činnost na úseku drog, a také významně snižuje možnost odhalovat její pachatele, a to zejména ve stádiích přípravy a pokusu trestného činu, tedy ještě před vznikem škodlivého následku.¹⁸⁰

Nesouhlasím s názorem prezentovaným v důvodové zprávě, že by mělo být samozřejmé, že všechny vyšetřovací orgány budou mít stejné pravomoce. Hlavním a obecným vyšetřovacím orgánem je PČR a ostatní vyšetřovací orgány jsou orgány speciálně vymezené specifickým předmětem řízení či osobní působností. Dle mého názoru by měla oprávnění speciálních vyšetřovacích orgánů odpovídat specifikům jejich vyšetřovací práce a pravomoce jim svěřené by rozhodně neměly být nadbytečné. Je nutno pamatovat

¹⁸⁰ s 50-51 Důvodová zpráva k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 300/2013 Sb., o Vojenské policii a o změně některých zákonů (zákon o Vojenské policii), ve znění pozdějších předpisů. In: Digitální repozitář [online]. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky [cit. 30. 1. 2018]. Dostupné z: <http://psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=973&CT1=0>

na to, že může jít o zásah do základních práv a svobod jednotlivců. Ad absurdum není rozhodně přípustné, aby stejné pravomoce jako PČR měl kapitán lodi, přestože mohou být oba vyšetřovacími orgány. V tomto případě však považuji rozšíření pravomocí VP za opodstatněné, neboť je opravdu možné, že případný informátor na MO nebo v generálním štábu bude více důvěřovat a spolupracovat raději rovnou s VP a nebude chtít do této operativy zatahovat ještě další vyšetřovací orgán. Nadto je třeba si uvědomit, že za splnění podmínek § 158b může VP použít i operativní pátrací prostředky, které jsou podstatně citelnějším zásahem do práv jedinců než podpůrní operativní pátrací prostředky. Na druhou stranu nejsem přesvědčen o reálné možnosti provedení z důvodu chybějícího know-how a technických prostředků na straně VP. I důvodová zpráva očekává těsnou spolupráci s PČR. Nad případnou efektivitou tak visí otazník.

10.2 Vlastní úvahy de lege ferenda

10.2.1 Úvahy týkající se návrhu novely zákona o Vojenské policii

Svůj postoj k návrhu novely ZVP jsem vyjádřil již u samotného rozboru těchto změn. Určité změny považuji však bezesporu za přínosné. Zejména ty, které spočívají ve vyjasnění působnosti VP. Je totiž nezbytné pro fungující právní stát, aby každý orgán veřejné moci konal pouze v působnosti stanovené mu zákonem a tuto působnost svévolně nepřekračoval a ani si ji nadměru extenzivním výkladem uměle nerozšiřoval. Pokud praxe ukáže, že existuje potřeba činnosti VP v nějaké oblasti, která dosud nespadá do její působnosti, neměli bychom se k jejímu rozšíření dostat jinou metodou, než úpravou působnosti legislativní cestou. Toto je nezbytné aby byla dodržena zásada zákonnosti. Metoda účelové interpretace a aplikace právních norem dle aktuální potřeby či dle zažitě praxe bez vazby na výslovné zmocnění, jak ji přiznává sám náčelník VP, je totiž nadměru nebezpečná obzvláště u ozbrojených sborů. Zákonodárce musí dbát na to, aby každý orgán moci výkonné měl jasně a dostatečně stanovenou působnost a pevně vymezené oprávnění a povinnosti. Výkonná moc pak musí tuto zákonnou limitaci respektovat a nijak si ji účelově nerozšiřovat.

Jako přínosnými se jeví i návrhy k oprávnění VP užívat podpůrné operativní pátrací prostředky. Toto oprávnění dává smysl už z pohledu argumentu *a maiori ad minus*. Pokud může VP používat pátrací prostředky operativní, je namístě, aby mohla použít i podpůrných operativních. Obzvláště v případě, že toto užití praxe odůvodňuje. Je zde ovšem nezbytný předpoklad zajištění materiálních, personálních a finančních zdrojů k účinnému užívání tohoto oprávnění, aby toto oprávnění nezůstalo pouhým prázdňým ustanovením zákona. Právě v tomhle bodu může navrhované rozšíření v praxi ztroskotat.

Pokud se nezajistí dostatek zdrojů na užívání podpůrných operativních pátracích prostředků, mohou nastat dvě situace. Buď zůstane toto oprávnění pouhým prázdným ustanovením zákona, protože ho nebude užíváno, a podpůrné operativní pátrací prostředky bude nadále zajišťovat pro VP PČR. A pak takové oprávnění nemá vůbec žádný smysl do zákona dávat. Nebo jej začne VP užívat bez zajištění dostatečné průpravy a může to v konečném důsledku způsobit více škody než užitku. Pak by takové oprávnění nemělo být v zákoně zcela jisté.

Úspěšné uvedení užívání podpůrných operativních pátracích prostředků do praxe VP by mělo dle mého názoru zajisté spočívat nejprve v úzké spolupráci s PČR ohledně jejich užití a pokračovat přes postupné osamostatňování a osvojování si know-how PČR až do jejich samostatného užívání vojenskými policisty bez asistence PČR. To vše s dostatečnými zdroji a jasnou a dlouhodobou strategií, která nebude trpět politickými bouřemi a změnami názorů, ale nechá z vojenských policistů vyrůst dostatečné odborníky na tuto oblast.

10.2.2 Úvahy o koncepčních změnách

Pro další úvahy de lege ferenda je třeba se nejdříve pozastavit nad samotným vztahem VP k ozbrojeným silám a systematickou členění ozbrojených sil a dalších orgánů tvořených vojáky (VP a Vojenské zpravodajství). VP jako orgán působí jako značně cizorodý prvek v právním řádu ČR. Její zařazení nebo spíš nezařazení do ozbrojených sil ani do bezpečnostních sborů je hodně problematické a nanejvýš nesystémové. Zákonodárce při tvorbě tzv. vojenských zákonů evidentně nebral v potaz VP, nebo spíš její samostatnost, patrně z toho důvodu, že v předmětné době se VP považovala za službu AČR a ne za samostatný orgán podléhající přímo MO a nespádající do struktur AČR. Postupným procesem vyčlenění se z AČR se tak VP dostala do schizofrenní situace, kdy se na jedné straně nepovažuje ani za součást ozbrojených sil (natož AČR) a přitom je na druhé straně tvořena vojáky, dopadají na ni výkladem largo sensu zákony určené primárně ozbrojeným silám, přejímá vnitřní normy AČR a některé užívá i bez jejich recepce. Takové nejisté postavení, které žádá vynalézavou a extenzivní interpretaci právních předpisů je opět u orgánu veřejné moci navýsost nešťastné a nebezpečné. Právní nejistota ohledně vzájemných vztahů, povinností a pravomocí v praxi zahlazovaná jakýmsi územ orgánů či konkrétních osob může v kritických chvílích skýtat velká rizika.

Momentální stav vede k antagonismům, kdy praxe často do ozbrojených sil VP a Vojenské zpravodajství začleňuje (např. Vojenská strategie ČR z roku 2008)¹⁸¹ avšak právnímu řádu to odporuje. Samotné členění ozbrojených sil na AČR, Vojenskou kancelář prezidenta republiky a Hradní stráž dle mého názoru mnoho smyslu nedává. Ponechám stranou vůbec samotné odůvodnění vyčlenění Hradní stráže z AČR.¹⁸² Zvláštní vyčlenění Vojenské kanceláře prezidenta republiky z AČR a dokonce ani její samotnou existenci však neshledávám důvodnými. Jediné úkoly tohoto útvaru dle § 26 zákona o ozbrojených silách a to výkonem pravomocí prezidenta jako vrchního velitele ozbrojených sil a řízení Hradní stráže by zcela jistě zvládl vojenský přidělenec z generálního štábu či MO. Z funkčního hlediska má však svůj smysl vydělení VP a Vojenského zpravodajství z AČR zejména z důvodu vysoce specifického předmětu práce a z chtěného nezávislého postavení na generálním štábu. Pojmové vyčlenění z ozbrojených sil však za odůvodněné nepovažuji, ba ho z výše uvedených důvodů považuji za nesystémové. Oba dva orgány a z nich především VP by měly být zařazeny do systému ozbrojených sil.

Důležitá je i samotná koncepce VP. Útvar speciálních operací VP neboli SOG (Special Operations Group) byl zrušen bez náhrady. I když stále existuje ochranná služba VP, která částečně úkoly SOGu přebrala, absentuje v ČR útvar, který by díky kombinaci špičkového výcviku vojenské elitní jednotky a policejní zásahové jednotky byl schopen plnit úkoly zvláštního určení. To znamená, že momentálně chybí orgán, který by měl potřebnou působnost a specificky zacílený výcvik k úkolům jako ochrana důležitých osob v misích a operacích, policejní ochrana při protiteroristické činnosti a specifické protiteroristické operace. Tyto úkoly musí být plněny doma i v zahraničí. Máme zde samozřejmě jednotky v ozbrojených silách i bezpečnostních sborech, které by byly schopny tyto úkoly plnit, ale jsou buď určeny pro jiný druh operací (např. 601. Skupina speciálních sil) nebo primárně pro domácí užití (Útvar rychlého nasazení). Česká republika plní zahraničněpolitické úkoly na nebezpečných místech s vysokou pravděpodobností teroristického útoku jako byla například diplomatická mise v syrském Damašku. Právě na takových místech by popisovaný útvar bezesporu našel svoje uplatnění. Z těchto důvodů je dle mého názoru na místě uvažovat o obnovení tohoto útvaru či jeho obdoby.

¹⁸¹ Vojenská strategie České republiky. Internetové stránky Ministerstva obrany [online] Ministerstvo obrany [cit. 1. 3. 2018]. Dostupné z: <http://www.mocr.army.cz/images/Bilakniha/CSD/2008%20Vojenska%20strategie%20CR.pdf>

¹⁸² Beru jako dané, že si česká společnost dle mého názoru libuje v monarchismu projevujícím se třeba také tím, že sídlem prezidenta je Hrad, který střeží právě Hradní stráž.

S koncepcí VP souvisí i rozdělení zdrojů mezi jednotlivé služby VP. Je otázkou, zda je potřebné, aby druhou největší službou byla dopravně-pořádková služba. VP by se měla dle mého názoru méně zabývat výstrojovou kázní vojáků či parkováním návštěvníků vojenských objektů a více se zabývat například prevencí kriminality. K tomu ji může sloužit i již výše navrhané rozšíření oprávnění užívat podpůrných operativních pátracích prostředků. Nezbytné zdroje k jejich užití a k intenzivnější aktivitě v oblasti prevence trestné činnosti nemusí spočívat nutně jen ve zvýšení výdajů na VP ale například v přerozdělení zdrojů stávajících, tedy v umenšení služby dopravně-pořádkové ve prospěch služby kriminální.

Další koncepční změnou by měla zásadní a celistvá revize vnitřních předpisů VP potažmo vnitřních předpisů MO obecně. Jejím cílem by mělo být primárně zajistit, aby všechny vnitřní předpisy aplikovaly právo v zákonem stanovených mezích a nerozšiřovaly pravomoc a oprávnění jednotlivých orgánů v rozporu se zásadou zákonnosti. Nadto by bylo nejvýše vhodné vnitřní předpisy zaktualizovat, zajistit jejich vnitřní provázanost a bezrozpornost a jednotnou terminologii. Pro tento účel by bylo vhodné vytvořit zvláštní dočasnou komisi MO složenou z vojenských právníků a legislativců, která by se věnovala toliko tomuhle účelu. Následně by měl vzniknout určitý vnitřní předpis vydaný MO, který by stanovoval jednotná pravidla co do procesu vzniku, formy, obsahu i terminologie pro vydávání vnitřních předpisů v celém rezortu MO od vojenských řádů, přes rozkazy náčelníka generálního štábu až po ZPNVP.

Za účelem zvýšení odkrývání korupčního jednání a obecně ke zvyšování prevence kriminality v rezortu MO navrhuji rozšířit oprávnění VP tzv. zkoušku spolehlivosti po vzoru Generální inspekce bezpečnostních sborů. Taková zkouška spočívá v navození situace, kterou je zkoušená osoba povinna řešit. Může se jednat o simulované situace jako např. spáchání přestupku v dopravě, kdy následuje zkouška, zda si vojenský policista sám řekne o úplatek nebo např. podání trestního oznámení a následné monitorování, zda vojenský policista postupuje v souladu s právními předpisy. Je nutné zdůraznit, že se však nesmí jednat o provokaci. Zkoušený nesmí být k protiprávnímu jednání jakkoliv nabádán. Státem řízená provokace je v souladu s judikaturou Evropského soudu pro lidská práva zakázána.

Průběh zkoušky spolehlivosti se dokumentuje obrazovým a zvukovým záznamem a sepisuje se o něm úřední záznam. Úřední záznam pak může být použit jako zvláštní druh důkazu v trestním řízení. Při mírnějších deliktech může být samozřejmě důvodem pro kázeňské opatření. Tento institut se velmi dobře osvědčil v praxi Generální inspekce

bezpečnostních sborů a zvyšuje důvěru v bezpečnostní sbory. Jeho užití v ozbrojených silách, VP a obecně na MO se tak přímo nabízí.¹⁸³

Co se týče samotné každodenní činnosti je nutné zvýšit připravenost vojenských policistů fungovat jako policejní orgán v trestním řízení. Je mi známo, že v minulosti se vyskytovaly problémy s procesně formální stránkou úkonů prováděných VP v trestním řízení (například správné splnění poučovací povinnosti, vedení trestního spisu). To je způsobeno jednoduše tou skutečností, že oproti kolegům z PČR pro ně není taková činnost natolik častá. Vyřešit to může větší počet cvičení zaměřený právě na tyto dovednosti a zároveň intenzivní komunikace se státním zastupitelstvím. VP je však samozřejmě tvořena vojáky a vojenští policisté by měli mít před ostatním vojáky z povolání patřičný respekt. Proto je třeba dbát i na bojovou připravenost a společná cvičení s AČR a obecně pěstovat dobré jméno tohoto orgánu uvnitř ozbrojených sil. K tomu může pomoci i obnovení orgánu typu SOG, jak navrhuji výše.

10.2.3 Úvahy nad šetřením trestných činů vojenských policistů

Nejdůraznější výtky mám k situaci, kdy VP šetří trestné činy vlastních příslušníků. Tento stav byl už kritizován výše, připomenu však alespoň tři základní důvody, proč považuji tuto situaci za hrubě nesouladnou se základními zásadami trestního řízení. Prvním důvodem je absence výslovného zákonného zmocnění. Na jeho absenci jsem při rozboru činnosti VP narazil u více činností, zde ji však považuji za nejvíce zjevnou. Druhý, důvodem je střet zájmů. Vzhledem k nízkému počtu vojenských policistů, obzvláště v kriminální službě VP, malému počtu útvarů a možnému vystavení tlaků ze strany nadřízených bude na výsledky šetření vojenských policistů ohledně trestných činů jejich kolegů vždy dopadat stín pochybnosti. Třetím důvodem je nemožnost zajistit nestranné prošetření trestného činu, přestože jeho povinnost vyplývá z judikatury Evropského soudu pro lidská práva.

Nabízejí se tři řešení. Prvním řešením, které souvisí i s problematikou nesystematického postavení VP, by bylo zařazení VP do bezpečnostních sborů a její začlenění do dozorové a šetřící působnosti Generální inspekce bezpečnostních sborů. VP je přece jenom orgánem věnujícím se primárně policejní práci, a tak toto řešení nepostrádá logiku.

¹⁸³ zákon č. 341/2011 Sb., o Generální inspekci bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů In: Beck-online [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 25.9.2018] Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzhe4v6mrjsde-wtsna>

Pozitivní by bylo, že by nebylo třeba vytvářet a financovat další orgán. Příslušníci Generální inspekce bezpečnostních sborů mají dlouholetou praxi a jistě by zvládli šetřit i trestné činy vojenských policistů. Jsou však patrná zjevná negativa. Takové řešení by bylo ještě větším prohloubením nesystémovosti postavení VP, když by vojáci vykonávali funkci příslušníků bezpečnostních sborů. Zároveň by nebyla zohledněna specifická vojenského prostředí. Takové řešení by tak dle mého názoru mohlo přinést více škody než užítku.

Druhým řešením je vznik orgánu na způsob Generální inspekce bezpečnostních sborů, který by šetřil trestné činy jak vojenských policistů, tak vojenských zpravodajců (neboť zásadní střet zájmů je patrný i zde). Jeho základní parametry by dle mého názoru měly vypadat následovně.

Aby byla zajištěna nestrannost a transparentnost fungování takového orgánu, rozhodovala by o jeho personálním složení na návrh ministra obrany Vláda. Členové tohoto orgánu by kromě nezbytné kvalifikace pro funkci vyšetřovatele spočívající například ve znalosti kriminalistických technik a postupů, potřebném právním vzdělání a dalších znalostí obecně vyžadovaných pro členy vyšetřovacích orgánů museli mít i aktivní dlouhodobou zkušenost z ozbrojených sil (nebo z VP či Vojenského zpravodajství, budeme-li se držet aktuální legislativní zkratky). Je na zvážení, zda by museli být vojáky z povolání, ale znalost prostředí by pro ně měla být zásadní. Tyto členy by jmenoval přímo předseda vlády a jemu by byli členové odpovědní. Na jeho činnost by dohlížela Poslanecká sněmovna. Poslanecké sněmovně by tento orgán pravidelně podával zprávy o své činnosti. Na jeho činnost by mohl dohlížet stejný výbor Poslanecké sněmovny, který dohlíží na činnost Generální inspekce bezpečnostních sborů. Je samozřejmě možnost určit i nový výbor, ale řešení s jedním sdíleným orgánem považuji za efektivnější, protože by si tento orgán a Generální inspekce bezpečnostních sborů byly velmi podobné. Forma dohlížení takového výboru by spočívala v požadování informací, interpelacích členů tohto orgánu či v případných kontrolách na místě. Pravomoci takového orgánu, stejně jako jeho postavení v trestním řízení by měly *mutatis mutandis* odpovídat postavení Generální inspekce bezpečnostních sborů.

Pozitivem takového řešení je požadované zvýšení nestrannosti a tím i důvěryhodnosti při šetření trestných činů vojenských policistů a přitom zajištění toho, že tyto vyšetřovatelé budou seznámeni se specifickými podmínkami prostředí ozbrojených sil. Zřejmou nevýhodou je však finanční a organizační náročnost a nutné legislativní změny. Kromě samotného zákona zřizujícího tento orgán by bylo potřeba provést i změny v TR a dalších navazujících předpisech.

Třetím řešením by mohla být kombinace výše uvedených přístupů. Generální inspekce by se mohla restrukturalizovat. Jedna její část by se jako doposud zabývala trestnými činy příslušníků bezpečnostních sborů ale zároveň by vznikla i druhá (zcela jistě menší) část, která by se zabývala trestnými činy vojenských policistů a vojenských zpravodajců. Členové této druhé části měli být opět bývalí vojáci z povolání. Takto by se zachovaly výhody obou výše zmíněných přístupů. Tedy byla by zajištěna větší nestrannost společně se znalostí specifik vojenského prostředí a zároveň by nebylo třeba tolik finančních zdrojů, jako na vytvoření zcela nové organizace, a ani by nebylo potřeba tolik legislativních změn. K třetímu z navržených řešení se přikláním.

10.2.4 Shrnutí

Závěrem shrnuji že je třeba jasně právně upravit postavení VP v systému ozbrojených sil a jasně definovat její působnost nejen v přípravném řízení, což souvisí i s navrhovaným rozšířením oprávnění VP jako policejního orgánu. Se změnou oprávnění daných zákonem musí jít ruku v ruce revize vnitřních předpisů, která tyto oprávnění rozvádějí. Musí být zajištěn jejich soulad s právem a učiněny patřičné kroky pro zabezpečení správné aplikace těchto oprávnění i v budoucnu.

Pro úspěšnou realizaci svěřených oprávnění je nutné nadále prohlubovat profesní znalost vojenských policistů ohledně úkonů v přípravném řízení a zajistit k tomu dostatečné zdroje. Rozvíjet je třeba i praktické profesní dovednosti vojenských policistů a utvrzování morálního kreditu a neúplatnosti. Zároveň je nezbytné trvat na zvýšení důvěryhodnosti šetření trestných činů vojenských policistů.

Navrhovaných opatření k vyřešení objevených problémů je tedy vícero. Doufám, že se podaří v budoucnu najít dostatek politické motivace alespoň některá z opatření uvést v život. Pro další pozitivní rozvoj VP jsou totiž změny nezbytné.

11 Závěr

Tato práce podává celistvý popis právního postavení VP v přípravném řízení, což obnáší popis specifických VP ale i uvedení faktů a pravidel, kterými se VP od jiných policejních či vyšetřovacích orgánů neodlišuje. Důraz je zde kladen na působnost, povinnosti a oprávnění VP jako policejního a vyšetřovacího orgánu v trestním řízení. Důkladně je popsán i praktický způsob práce VP. Toho je dosaženo důkladnou analýzou obecně závazných (právních) předpisů a vnitřních předpisů VP a jejich vzájemnou komparací. Tyto informace jsou podány v souvislostech s historickým vývojem a aktuální stavem a činností VP. Nechybí ani porovnání s vojenskopolicejními orgány v jiných zemích.

Práce přináší aktuální poznatky ohledně problémů v aplikaci předmětných právních norem a odkrývá i další obecné vady ve fungování VP. Konkrétní problémy jsou popsány v průběhu práce a vždy je i zdůvodněno, proč předmětný jev považuji za vadný. Na tyto problémy následně reaguji ve svých návrzích *de lege ferenda*, kde navrhuji konkrétní opatření k odstranění vadného stavu a zlepšení právní úpravy do budoucna.

Práce tak splňuje všechny vytyčené cíle, přestože pro její vznik není možno užít dostatku odborné literatury týkající se VP v přípravném řízení. Musel jsem tak čerpat především z literatury obecně zabývající se přípravným řízením jako takovým a obecně právním postavením policejních a vyšetřovacích orgánů. Stejně tak jsem mohl čerpat pouze z obecné judikatury k přípravnému řízení. Celá práce je přesto protknuta odkazy na relevantní judikaturu. Za zdroj specifických informací o VP mi sloužila primárně analýza relevantních právních předpisů, jejich důvodových zpráv a vnitřních předpisů. Značný podíl informací mi byl však sdělen i přímo ze strany VP a svůj přínos mělo i moje osobní pozorování, neboť jsem tohoto času vojenský policista v záloze v hodnosti rotmistra.

Doufám, že hlavním přínosem této práce bude otevření opomíjených témat souvisejících s problematickou aplikací zmíněných právních předpisů VP a podnět k odborné diskuzi o nich. V případě, že se taková diskuze podaří i přispěním této práce otevřít, bude to splnění jejího opravdového poslání.

Seznam pojmů a zkratk

| | |
|----------------|---|
| AČR | Armáda České republiky |
| Listina | Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod |
| MO | Ministerstvo obrany |
| OdIVK | Oddělení inspekce a vnitřní kontroly – nižší organizační celek OKS |
| OdKS | Oddělení kriminální služby – nižší organizační celek OKS |
| OKS | Odbor kriminální služby – organizační celek VP |
| PČR | Policie České republiky |
| TŘ | Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád |
| ÚS | Ústavní soud |
| VP | Vojenská policie ve smyslu Vojenské policie, aktuálně působícího vojenskopolicejního orgánu v České republice. Vojenskopolicejní orgány historické či z jiných zemí označují v práci jako vojenské policie s malým "v". |
| ZPNVP | Závazný pokyn náčelníka Vojenské policie |
| ZVP | Zákon č. 300/2013 Sb., o Vojenské policii |

Použité zdroje

Monografie

1. DRAŠTÍK, A., FENYK, J. a kol. *Trestní řád. Komentář. I. díl.* Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017, 1412 s. ISBN 978-80-7552-600-7
2. ŠÁMAL P. A KOL. *Trestní řád. Komentář.* 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, 4700 s. ISBN 978-80-7400-465-0
3. JELÍNEK, J. a kolektiv. *Trestní právo procesní.* 4. vydání Praha. Leges, 2016, 848 s. ISBN 978-80-7502-16-1
4. FRYŠTÁK, M. *Trestní právo procesní.* 3. vydání. Ostrava: Key Publishing, 2012. 276 s. ISBN 978-80-7418-160-3.
5. FRYŠTÁK, M. *Dokazování v přípravném řízení.* 2. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2015. 392 s. ISBN 978-80-210-7687-7
6. HENDRYCH D. *Právní slovník.* 3. podstatně rozš. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009, 1459 s. ISBN 978-80-7400-059-1
7. MACEK, P., UHLÍŘ L. *Dějiny policie a četnictva I.* 1. vydání. Praha: Themis, 1997, 178 s. ISBN 80-85821-52-4
8. MACEK, P., UHLÍŘ L. *Dějiny policie a četnictva II.* 1. vydání. Praha: Themis, 1999, 224 s. ISBN 80-90670-0-9
9. MACEK, P., UHLÍŘ L. *Dějiny policie a četnictva IV.* 1. vydání. Praha: Themis, 2011, 287 s. ISBN 978-80-86477-55-8
10. DOLEJŠÍ L., *Vojenská policie : 1991-2006.* Praha: Ministerstvo obrany České republiky – AVIS, 2005, 66 s. ISBN 80-7278-314-9
11. KURILOVSKÁ, L. *Kriminalistika.* Bratislava: Akadémia Policajného zboru v Bratislave, 2017. 430 s. ISBN 978-80-8054-724-0.
12. SLÁDEČEK, V. *Obecné správní právo.* 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2013, 500 s. ISBN 978-80-7478-902-1
13. HENDRYCH, D. *Správní věda: teorie veřejné správy.* Praha: ASPI, 2003. 196 s. ISBN 80-86395-86-3

Články

1. BIS R., SPIŠÁK J. Použití vojenské policie ve vojenských operacích, *Vojenské rozhledy*, [online] Univerzita obrany [cit. 1. 12. 2017]. ISSN 2336-2995

- Dostupné z: <http://www.vojenskerozhledy.cz/kategorie/pouziti-vojenske-policie-ve-vojenskych-operacich>
2. KŘÍŽ P., SKORUŠA L. Legalita v činnosti vojenské policie při poskytování podpory hostitelskou zemí, *Vojenské rozhledy*, [online] Univerzita obrany [cit. 30. 1. 2018]. ISSN 2336-2995 Dostupné z: <http://www.vojenskerozhledy.cz/kategorie-clanku/strategicke-rizeni/legalita-v-cinnosti-vp>
 3. KRULÍK, Vladimír, Organizační členění rezortu Ministerstva obrany a realizace záměrů Bílé knihy o obraně. *Vojenské rozhledy*, [online] Univerzita obrany [cit. 25. 11. 201]. ISSN 2336-2995 Dostupné z: <http://www.vojenskerozhledy.cz/kategorie/organizacni-cleneni-rezortu-ministerstva-obrany-a-realizace-zameru-bile-knihy-o-obrane>

Judikatura

1. Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 16. 2. 2012, věc č. 10590/83, Eremiášová, Pechová proti ČR. In: *HUDOC* [právní informační systém] [cit. 6. 1. 2018]. Dostupné z: [http://hudoc.echr.coe.int/eng#{"fulltext":\["23944/04"\],"documentcollectionid2":\["GRANDCHAMBER","CHAMBER"\],"itemid":\["001-109138"\]}](http://hudoc.echr.coe.int/eng#{)
2. Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 6. 12. 1988, věc č. 23944/04, Barberà, Messegué and Jabardo proti Španělsku. In: *HUDOC* [právní informační systém] [cit. 6. 1. 2018]. Dostupné z: [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{"fulltext":\["barbera"\],"documentcollectionid2":\["GRANDCHAMBER","CHAMBER"\],"itemid":\["001-57429"\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{)
3. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 14. listopadu 1991 sp. zn. 3 Tz 62/91 In: Beck-online [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 11. 1. 2018] Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptcojzgnpxexzrgbpxi4q>
4. Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 16. 5. 2012, sp. zn. 5 Tdo 413/2012. In: Beck-online [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 7. 1. 2018] Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptembrgnpxexzvgbpxi4q>
5. Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 12. 1. 2011, sp. zn. 7 Tdo 1429/2010. In: Beck-online [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 7. 1. 2018] Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzgyyv6mjugewtsna>

6. Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 8. 2. 2001, sp. zn. 5 Tz 285/2000. In: Beck-online [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 7. 1. 2018] Dostupné z: https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptembqgfpixzvgi&groupIndex=5&rowIndex=0&relationType=reference&referenceType=passive&referenceName=zakladnipredpis_j&originalDocumentId=onrf6mjzgyyv6mjugexhazrrgy2c2oby&showLowerSectionsRelations=false&activeFacets=3509&sortType=sorted-rank-rp&firstPage=0¤tPage=0
7. Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 26. 3. 2009, sp. zn. I. ÚS 3108/08. In: Beck-online [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 6. 1. 2018] Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptembqhfptsx3von2q>
8. Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 12. 7. 2012, sp. zn. III. ÚS 1806/09. In: Beck-online [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 6. 1. 2018] Dostupné z: https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptembrgjptmx3von2q&groupIndex=16&rowIndex=1&relationType=reference&referenceType=passive&referenceName=zakladnipredpis_j&originalDocumentId=onrf6mjzgyyv6mjugexhazrrgu4c2oby&showLowerSectionsRelations=false&activeFacets=3509&sortType=sorted-rank-rp&firstPage=0¤tPage=0
9. Nález Ústavního soudu ČR ze dne 12. 7. 2011, sp. zn. IV. ÚS 569/11. In: Beck-online [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 6. 1. 2018] Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptembrgfptcmrzl52xg3q>
10. Nález Ústavního soudu ČR ze dne 27. 5. 2004, sp. zn. II. ÚS 93/04. In: Beck-online [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 6. 1. 2018] Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptembqgrptonk7ovzw4>
11. Nález Ústavního soudu ČR ze dne 7. 5. 2014, sp. zn. III. ÚS 587/14. In: Beck-online [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 6. 1. 2018] Dostupné z: https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptembrgrptqnk7ovzw4&groupIndex=10&rowIndex=0&relationType=reference&referenceType=passive&referenceName=zakladnipredpis_j&originalDocumentId=onrf6mjzgyyv6mjugexhazrrgyyc2ojq&showLowerSectionsRelations=false&activeFacets=3509&sortType=sorted-rank-rp&firstPage=0¤tPage=0
12. Nález Ústavního soudu ČR ze dne 6. 9. 2016, sp. zn. II. ÚS 535/03. In: Beck-online [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 7. 1.

- 2018] Dostupné z: https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptembqgzptcnjx152xg3q&groupIndex=7&rowIndex=1&relationType=reference&referenceType=passive&referenceName=zakladnipredpis_j&originalDocumentId=onrf6mjzgyyv6mjugewtsna&showLowerSectionsRelations=false&activeFacets=3509&sortType=sorted-rank-rp&firstPage=0¤tPage=0
13. Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 26. 5. 2016, sp. zn. 2 To 41/2016 In: Beck-online [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 7. 1. 2018] Dostupné z: https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptembrgzpxi4s7geyf6427gi2dg&groupIndex=8&rowIndex=0&relationType=reference&referenceType=passive&referenceName=zakladnipredpis_j&originalDocumentId=onrf6mjzgyyv6mjugexhazrrgu4c2oby&showLowerSectionsRelations=false&activeFacets=3509&sortType=sorted-rank-rp&firstPage=0¤tPage=0
14. Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 27. 6. 2013, sp. zn. 2 To 33/2013 In: Beck-online [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 7. 1. 2018] Dostupné z: https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptembrgnpxi4s7geyf6427gi2da&groupIndex=14&rowIndex=0&relationType=reference&referenceType=passive&referenceName=zakladnipredpis_j&originalDocumentId=onrf6mjzgyyv6mjugexhazrrgu4c2oby&showLowerSectionsRelations=false&activeFacets=3509&sortType=sorted-rank-rp&firstPage=0¤tPage=0
15. Usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 11. 10. 2007, sp. zn. 7 To 430/2007 In: Beck-online [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 10. 1. 2018] Dostupné z: https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptembqhfpxexztgbpxi4q&groupIndex=1&rowIndex=0&relationType=reference&referenceType=passive&referenceName=zakladnipredpis_j&originalDocumentId=onrf6mjzgyyv6mjugexhazrrgy2c2oby&showLowerSectionsRelations=false&activeFacets=3509&sortType=sorted-rank-rp&firstPage=0¤tPage=0
16. Nález Ústavního soudu České republiky ze dne 27. 3. 2017, sp. zn. II. ÚS 4266/16. In: NALUS [databáze rozhodnutí Ústavního soudu]. Ústavní soud [cit. 28. 8. 2018] Dostupné z: http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=2-4266-16_1

Internetové zdroje

1. LOBOTKA A. Průměrná délka trestních řízení v roce 2016. *Mapa průtahů* [online] AK David Záhumenský, publikováno 17. 7. 2017 [cit. 22. 11. 2017]. Dostupné z: <http://www.mapaprutahu.cz/blog/prumerna-delka-trestnich-rizeni-v-roce-2016>
2. TESAŘOVÁ H. Historie Vojenské policie. *Internetové stránky Ministerstva obrany* [online] Ministerstvo obrany [cit. 25. 11. 2017]. Dostupné z: <http://www.mocr.army.cz/ministr-a-ministerstvo/lide/starsi-historie-vojenske-policie-105881/>
3. Přehled státního rozpočtu 2016. *Monitor* [online] Ministerstvo financí ČR [cit. 27.11.2017]. Dostupné z: <http://monitor.statnipokladna.cz/2016/statni-rozpocet/#>
4. Návrh závěrečného účtu státního rozpočtu České republiky za rok 2016 – kapitola 307 Ministerstvo obrany. *Internetové stránky Ministerstva obrany* [online] Ministerstvo obrany [cit. 1. 12. 2018]. Dostupné z: http://www.mocr.army.cz/images/id_5001_6000/5146/SZU_2016_FINAL.pdf
5. Návrh závěrečného účtu státního rozpočtu České republiky za rok 2017 – kapitola 307 Ministerstvo obrany. *Internetové stránky Ministerstva obrany* [online] Ministerstvo obrany [cit. 1. 12. 2018]. Dostupné z: http://www.mocr.army.cz/images/id_50001_60000/5146/SZU_2017.pdf
6. Statistický přehled kriminality. Vojenská policie. *Internetové stránky Vojenské policie* [online] Ministerstvo obrany [cit. 1. 12. 2017]. Dostupné z: <http://www.vp.army.cz/soubory-ke-stazeni>
7. Statistické přehledy kriminality. Policie ČR *Internetové stránky Policie ČR* [online] Policie ČR [cit. 1. 12. 2017]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2015.aspx>
8. JIŘIČKA J., Bývalí důstojníci dostali podmínku za černé fondy. *iDNES.cz* [online] MAFRA a.s., publikováno 27. 3. 2013 [cit. 1. 12. 2017]. Dostupné z: https://zpravy.idnes.cz/soud-odsoudil-byvale-dustojniky-d40-/krimi.aspx?c=A130326_151134_krimi_jj
9. Vojenská policie zasáhla v ČT na základě protiústavního příkazu. *ČT 24* [online] Česká televize, publikováno 19. 9. 2019 [cit. 1. 12. 2017]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/1145572-vojenska-policie-zasahla-v-ct-na-zaklade-protiustavniho-prikazu>
10. Feldjäger - Militärpolizei der Bundeswehr. *Feldjäger* [online]. Kameradschaft der Feldjäger e.V., [cit. 2. 12. 2017]. Dostupné z: <http://www.feldjaeger.de/>

11. STUMP U. Geschichte der Feldjägertruppe. *Feldjäger* [online]. Kameradschaft der Feldjäger e.V., [cit. 2. 12. 2017]. Dostupné z: <http://www.feldjaeger.de/>
12. BAUMGARTNER F.. Militärstreife & Militärpolizei im ÖBH. *Unser Heer* [online]. Bundesministerium für Landesverteidigung, [cit. 2. 12. 2017]. Dostupné z: <http://www.bundesheer.at/truppendienst/ausgaben/artikel.php?id=835>
13. The main tasks of the Military Gendarmerie. *Military Gendarmerie* [online]. Żandarmeria Wojskowa, [cit. 2. 12. 2017]. Dostupné z: <http://zw.wp.mil.pl/pl/6.html>
14. La Gendarmerie Mobile. Gendarmerie nationale. [online] Ministère de l'interieur cit. [2. 12. 2017]. Dostupné z: <https://www.gendarmerie.interieur.gouv.fr/Notre-institution/Nos-composantes>
15. KOTTOVÁ A. Výbuch ve vyškovských kasárnách zabil jednoho vojáka. Dalšímu střepina poranila oko. iRozhlas [online]. Český rozhlas, publikováno 19. 9. 2017 [cit. 6.1.2018]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/kasarnami-ve-vyskove-otrasl-vybuch-nejmene-jeden-clovek-zemrel-jeden-je-zraneny_1709191041_ako
16. ŠÁLEK V. Granát ve Vyškově odpálil sám voják, snažil se vyrobit maketu. České noviny [online]. Český tisková kancelář, publikováno 16. 10. 2017 [cit. 6.1.2018]. Dostupné z: <http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/granat-ve-vyskove-odpalil-sam-vojak-snazil-se-vyrobit-maketu/1538852>
17. Vojenská strategie České republiky. *Internetové stránky Ministerstva obrany* [online] Ministerstvo obrany [cit. 1. 3. 2018]. Dostupné z: <http://www.mocr.army.cz/images/Bilakniha/CSD/2008%20Vojenska%20strategie%20CR.pdf>
18. HORÁK J., Objasnil záhadnou smrt Jana Masaryka, teď chtějí odborníci zakázat znalci praxi Lidovky.cz[online] MAFRA a.s., publikováno 11. 3. 2017[cit. 21.9.2018]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/domov/objasnil-zahadnou-smrt-jana-masaryka-ted-znalci-chteji-kolegove-zakazat-praxi.A170310_125014_In_domov_jho
19. ŠTICKÝ J., Matematik nespravedlnosti. *Reportér* [online] Reportér magazin s.r.o, publikováno 3. 6. 2018[cit. 21. 9. 2018]. Dostupné z: <https://reportermagazin.cz/a/wNtQ9/matematik-nespravedlnosti>
20. SHABU M., Na místě exploze. Náčelník Vojenské policie popisuje vyšetřování smrti českých vojáků. Lidovky.cz [online] MAFRA a.s., publikováno 23. 8. 2018[cit. 24. 9. 2018]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/noviny/na-miste-atenatu-na-ceske-vojaky-nacelnik-vojenske-police-popisuje-vysetrovani-v-afghanistanu.A180822_174112_In_domov_form

21. DANDA O., Vojenská policie řeší další průšvih: Hasicí přístroje v obrněncích. Novinky.cz [online] Borgis a.s., publikováno 16. 7. 2018[cit. 24. 9. 2018]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/domaci/477810-vojenska-policie-resi-dalsi-prusvih-hasici-pristroje-v-obrnencich.html>

Právní předpisy

Zákony

22. zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, In: Beck-online [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 27. 11. 2017] Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mrqga4f6mrxgmwtcnq>
23. zákon č. 300/2013 Sb., o Vojenské policii, ve znění pozdějších předpisů, In: Beck-online [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 27. 11. 2017] Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mrqga4f6mrxgmwtcnq>
24. zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, In: Beck-online [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 27. 11. 2017] Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzgyyv6mjugewtsna>
25. zákon č. 45/2016 o službě vojáků v záloze, ve znění pozdějších předpisů, In: Beck-online [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 5. 1. 2018] Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mrqge3f6nbvfuyq>
26. zákon č 289/2005, o Vojenském zpravodajství, ve znění pozdějších předpisů, In: Beck-online [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 5. 1. 2018] Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mrqga2v6mryhewto>
27. zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách ČR, ve znění pozdějších předpisů In: Beck-online [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 30. 11. 2017] Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzhe4v6mrrhewtcmq>
28. zákon č. 220/1999 Sb., o průběhu základní nebo náhradní služby a o vojenských cvičeních, ve znění pozdějších předpisů In: Beck-online [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 30. 11. 2017] Dostupné z:

- <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzhe4v6mrsgewtena>
29. zákon č. 221/1999 Sb., o průběhu o vojácích z povolání, ve znění pozdějších předpisů In: Beck-online [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 30. 11. 2017] Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzhe4v6mrsgewtena>
30. zákon č. 341/2011 Sb., o Generální inspekci bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů In: Beck-online [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 25.9.2018] Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzhe4v6mrjsdewtsna>

Jiné právní předpisy

1. RUSKÁ FEDERACE. Prezidentský dekret č. 161 ze dne 25. 3. 2015, ve znění pozdějších předpisů. In: Официальный интернет-портал правовой информации [online] Государственная система правовой информации [cit. 2. 12. 2017]. Dostupné z: <http://pravo.gov.ru/proxy/ips/?docbody=&nd=102369767&intelsearch=%D3%EA%E0%E7+%CF%F0%E5%E7%E8%E4%E5%ED%F2%E0+%D0%D4+%EE%F2+25.03.2015+N+161>
2. vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 23/1994 Sb. o jednacím řádu státního zastupitelství a podrobnostech o úkonech prováděných právními čekateli In: Beck-online [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 20. 11. 2017] Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzhe2f6mrtfuytk>

Vnitřní předpisy VP

3. Závazný pokyn náčelníka Vojenské policie č. 1/2013, postup pověřených orgánů Vojenské policie při plnění úkolů v trestním řízení. Neveřejný předpis poskytnutý Odbornou školou Vojenské policie pro studijní účely a vypracování této práce.
4. Závazný pokyn náčelníka Vojenské policie č. 2/2013, zřizování a činnost výjezdových skupin Vojenské policie. Neveřejný předpis poskytnutý Odbornou školou Vojenské policie pro studijní účely a vypracování této práce.

5. Závazný pokyn náčelníka Vojenské policie č. 22/2005, pátrání Vojenské policie po vojácích a věcech. Neveřejný předpis poskytnutý Odbornou školou Vojenské policie pro studijní účely a vypracování této práce.
6. Závazný pokyn náčelníka Vojenské policie č. 17/2014, Spisová služba a archivnictví kriminální, dopravní a pořádkové služby Vojenské policie. Neveřejný předpis poskytnutý Odbornou školou Vojenské policie pro studijní účely a vypracování této práce.
7. Závazný pokyn náčelníka Vojenské policie č. 14/2013, Informační činnost ve Vojenské policii. Neveřejný předpis poskytnutý Odbornou školou Vojenské policie pro studijní účely a vypracování této práce.
8. Závazný pokyn náčelníka Vojenské policie č. 8/2013, používání zabezpečovací techniky a nástrhaových prostředků v působnosti Vojenské policie. Neveřejný předpis poskytnutý Odbornou školou Vojenské policie pro studijní účely a vypracování této práce.
9. Závazný pokyn náčelníka Vojenské policie č. 37/2017, zvláštní finanční prostředky Vojenské policie. Neveřejný předpis poskytnutý Odbornou školou Vojenské policie pro studijní účely a vypracování této práce.
10. Závazný pokyn náčelníka Vojenské policie č. 28/2014, postup při vyžadování použití a provádění sledování osob a věcí pro účely trestního řízení. Neveřejný předpis poskytnutý Odbornou školou Vojenské policie pro studijní účely a vypracování této práce.
11. Závazný pokyn náčelníka Vojenské policie č. 29/2014, postup při dožadání provádění předstíraného převodu pro účely trestního řízení. Neveřejný předpis poskytnutý Odbornou školou Vojenské policie pro studijní účely a vypracování této práce.
12. Závazný pokyn náčelníka Vojenské policie č. 30/2018, dopravní a pořádková služba. Neveřejný předpis poskytnutý Odbornou školou Vojenské policie pro studijní účely a vypracování této práce.

Ostatní zdroje

1. HABEROVÁ L (Hlavní velitelství Vojenské policie) Re: Žádost o sdělení informací [online]. E-mail: Václavu Malému. 25. 8. 2017
2. ŠMÍD J. (Hlavní velitelství Vojenské policie) Re: Žádost o sdělení in-formací [online]. E-mail: Václavu Malému. 22. 12. 2017

3. ŠMÍD J. (Hlavní velitelství Vojenské policie) Re: Žádost o sdělení informací [online]. E-mail: Václavu Malému. 15. 9. 2018
4. Důvodová zpráva k návrhu zákona o ozbrojených silách České republiky 219/1999 Dz. In: Beck-online [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 5. 1. 2018] Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=oz5f6mjzhe4v6mrrhfpwi6q>
5. Důvodová zpráva k zákonu č. 300/2013 Sb. o Vojenské policii a o změně některých zákonů (zákon o Vojenské policii) 300/2013 Dz In: Beck-online [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 7- 1. 2018] Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=oz5f6mrqgezv6mzqgbpwi6q>
6. Důvodová zpráva k zákonu č. 41/2009 Sb. o změně některých zákonů v souvislosti s přijetím trestního zákoníku 41/2009 Dz In: Beck-online [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 11. 1. 2018] Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=oz5f6mrqga4v6nbnrl5shu>
7. Důvodová zpráva k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 300/2013 Sb., o Vojenské policii a o změně některých zákonů (zákon o Vojenské policii), ve znění pozdějších předpisů. In: Digitální repozitář [online]. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky [cit. 30. 1. 2018]. Dostupné z: <http://psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=97>
8. Vládní návrh zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o zpracování osobních údajů. In: Digitální repozitář [online]. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky [cit. 20. 8. 2018]. Dostupné z: <http://psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=973&CT1=0>

Seznam grafů a tabulek

| | |
|--|----|
| Organizace VP dle služeb (graf)..... | 93 |
| Personální vývoj VP 2010-2017 (tabulka)..... | 95 |
| Personální složení VP (graf)..... | 96 |
| Výdaje MO 2007-2017 (graf)..... | 98 |
| Výdaje VP 2007-2017 (graf)..... | 98 |
| Podíl výdajů VP na výdajích MO 2007-2017 (graf)..... | 99 |

Vojenská policie v přípravném řízení - úprava v obecně závazných a vnitřních předpisech

Abstrakt

Vojenská policie je důležitým a specifickým policejním orgánem. Díky posledním legislativním změnám byla značně posílena její úloha v trestním řízení. Na významu dále nabývá také díky aktuálnímu zvyšování investic do ozbrojených sil ztatečně a do rezortu ministerstva obrany celkově. Odborná práce, která by právní postavení Vojenské policie v trestním řízení komplexně a do hloubky popsala však dosud chyběla.

Primárním zdrojem pro poznání právního postavení Vojenská policie v předsoudní fázi trestního řízení, neboli v přípravném řízení, je analýza relevantních obecně závazných (právních) předpisů, zejména trestního řádu a zákona o Vojenské policii. Takový obraz však není úplný. Obraz o aplikaci zákonných ustanovení v praxi Vojenské policie nám podá až analýza vnitřních předpisů Vojenské policie a jejich komparace s právními předpisy. Vnitřní předpisy Vojenské policie dosud nebyly v žádné odborné práci rozebrány a tato práce tak přináší ojedinělý vřled do fungování a práce tohoto policejního orgánu.

Tato práce si tak klade následující cíle. Hlavním cílem je podat o právním postavení VP ucelený přehled, tj. nejen popsání stavu *de lege lata*, jak se jeví z obecně závazných právních předpisů, ale i stavu *de lege applicata*, jak vyplývá z vnitřních předpisů. Neméně důležitým cílem je pak zlepšení aktuálního stavu a proto jsou klíčové návrhy *de lege ferenda*. Aby byla mohla být celá materie správně pochopena, je nezbytné ji podat v souvislostech. Z toho vyplývají vedlejší cíle práce a to nastínění historického vývoje právního postavení Vojenské policie a jí přecházejících orgánů, popis a zhodnocení aktuálního stavu a porovnání s právní úpravou obdobných orgánů ve vybraných zemích.

Hlavní i vedlejší cíle práce splňuje. Tato rigorózní práce nadto přináší zásadní zjištění ohledně vadné aplikace určitých právních předpisů v praxi Vojenské policie a odkrývá určité systémové chyby. Zároveň jsou zde však navrženy konkrétní opatření k odstranění těchto vad a zamezení vzniku dalších podobných problémů. Jako bonus práce přináší informace a poznatky a praktickém fungování Vojenské policie při šetření trestných činů.

Klíčová slova: Vojenská policie, trestní řízení, přípravné řízení

Military Police in preliminary proceeding – regulation in legislation and bylaws

Abstract

The Military Police is a significant and specific police body. Recent statutory amendments have substantially bolstered the function of the Military Police in criminal proceeding. The significance of the Military Police is raised as well thanks to increased investments in the Armed Forces and overall in the Ministry of Defense. There is a lack of theses or specialist reports concerning the legal status of the Military Police in criminal proceeding.

The main source of information concerning the legal status of the Military Police in the before-court phase of criminal proceeding or preliminary proceeding is the legislation; particularly an analysis of the Criminal Code and the Military Police Act. However, such information is not complete. Information concerning application of the legislation may be gained by analysis of the Military Police bylaws and by the comparison of legislation and bylaws. The Military Police bylaws had not been analyzed in a thesis until now. Thus, this thesis brings a unique view into the functioning and operation of this police body.

The goals of this thesis are as follows: The main goal is to provide a complete overview regarding the legal status of the Military Police. That means to describe not only the status *de lege lata*, as it appears under the legislation, but the status *de lege applicata*, as it follows the bylaws. The next crucial goal is to help to improve the actual status. Therefore, the proposals *de lege ferenda* have a key function in this thesis. The topic shall be explained using multiple relevant connections and references in order to be properly comprehensible. Thus, follows the secondary goals of the thesis. That is to provide a brief history of the Military Police, description and evaluation of the actual status and comparison with respective legislation in selected foreign countries.

The main goals as well as the secondary ones have been comprehensively met. Moreover, this thesis contributes significant discoveries regarding wrongful application of certain laws in the Military Police operation and discovers specific systemic errors as well. Nevertheless, concrete measures were proposed to put the issue in order and to avoid such wrongs in the future. Information and findings regarding the daily operation and functioning of the Military Police when investigating the crimes are a bonus of this thesis.

Key words: Military Police, criminal proceeding, preliminary proceeding